Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2015–2016

19 637 Vreemdelingenbeleid

Nr. 2181

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 13 april 2016

De vaste commissie voor Veiligheid en Justitie heeft op 3 maart 2016 overleg gevoerd met Staatssecretaris Dijkhoff van Veiligheid en Justitie over:

– **de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 6 november 2015 houdende de reactie op het ACVZ-rapport Strategische landenbenadering en op het voortgangsrapport Migratie en ontwikkeling (Kamerstuk 29 344, nr. 128);**
– **de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d.2 februari 2016 ter aanbieding van het WODC-onderzoek inzake verschillen in inwilligingspercentages in eerste aanleg tussen Europese lidstaten (Kamerstuk 19 637, nr. 2120);**
– **de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 9 februari 2016 inzake de uitbreiding van de nationale lijst van veilige landen van herkomst (Kamerstuk 19 637, nr. 2123);**
– **de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 10 februari 2016 inzake de uitbreiding van de capaciteit van de Border Security Teams en de verlenging van de beslistermijnen in de asielprocedure (Kamerstuk 19 637, nr. 2124);**
– **de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 12 februari 2016 met informatie over de eigen bijdrage opvang zodra een asielzoeker of vergunninghouder beschikt over eigen vermogen of inkomsten (Kamerstuk 19 637, nr. 2133);**
– **de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 15 februari 2016 met een reactie op de motie van de leden Kuiken en Azmani over maatregelen tegen kindhuwelijken (Kamerstuk 19 637, nr. 2015) (Kamerstuk 19 637, nr. 2146);**
– **de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 29 februari 2016 inzake de actuele cijfers over het aantal 1F-tegenwerpingen (Kamerstuk 19 637, nr. 2152);**
– **de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 22 februari 2016 over de verlenging besluit- en vertrekmoratorium Jemen (Kamerstuk 19 637, nr. 2151);**
– **de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 18 februari 2016 over het onderzoek naar het overlijden van een asielzoeker in Detentiecentrum Rotterdam (Kamerstuk 19 637, nr. 2149);**

kst-19637-2181
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2016

- **de brief van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie d.d. 15 februari 2016 over de koppeling justitiegegevens en Eurodac (Kamerstuk 19 637, nr. 2145);**
- **de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken over de humanitaire situatie op de Balkan d.d. 2 maart 2016 (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1093).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie,
Ypma

De griffier van de vaste commissie,
Nava

Voorzitter: Ypma
Griffier: Tielens-Tripels

Aanwezig zijn tien leden der Kamer, te weten: Azmani, Fritsma, Gesthuizen, Van Klaveren, Kuiken, Sjoerdsma, Van Toorenburg, Voordewind, Voortman en Ypma,

en Staatssecretaris Dijkhoff van Veiligheid en Justitie.

Aanvang 10.00 uur.

De **voorzitter**: Damens en heren, hartelijk welkom bij dit algemeen overleg over het vreemdelingen- en asielbeleid. Ik heet de collega's, de Staatssecretaris, alle ondersteuning en alle belangstellenden welkom. We gaan gauw beginnen. We hebben de tijd tot 14.00 uur. Ik hanteer een spreektijd van zes minuten per fractie en sta twee interrupties per fractie toe. In verband met de tijd vraag ik de leden interrupties in korte vragen te verpakken en geen lange inleidingen te houden.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Voorzitter. Ik laat mijn eigen tijd meelopen, zodat ik me netjes aan de voorgestelde zes minuten kan houden.
Het grote nieuws vandaag is het nieuwe plan, dat in mijn ogen de voorloper had moeten zijn van het eerste plan-Samsom. Natuurlijk moeten we beginnen met het verlichten van de nood in de regio. Pas daarna, of misschien tegelijkertijd, kunnen we werk maken van het stoppen van de overtocht over de Egeïsche Zee. Als lid van de delegatie richting Griekenland en Macedonië heb ik afgelopen week in elk geval mogen zien dat die oversteek een heel slechte en moeilijke manier is om veiligheid te zoeken, onder andere omdat daarbij mensen overlijden, verdrinken of ernstig in de problemen komen. Ik verwacht dan ook dat mevrouw Kuiken tijdens dit algemeen overleg nog de nodige woorden aan dat plan wijdt. Ik kan het haar nu natuurlijk niet vragen en het is misschien wat ongebruikelijk, maar ik wil haar ertoe oproepen om het plan wat nader te duiden en uit te leggen hoe we het precies moeten zien, en haar vragen of het op enig draagvlak binnen de coalitie kan rekenen. Dat vraag ik me namelijk af. Anders zal ik mevrouw Kuiken en de heer Azmani daarover bevragen tijdens dit algemeen overleg.
De SP vindt dat er niet alleen werk moeten worden gemaakt van de 7.000 mensen – het zijn er zelfs nog meer – die van Griekenland moeten worden overgenomen om in Nederland een plek te krijgen, omdat de nood in Griekenland heel erg hoog is. We hebben met eigen ogen kunnen zien dat Griekenland het eigenlijk niet meer aankan. Ook bij de grensovergang met Macedonië is de humanitaire situatie verschrikkelijk slecht. Daar gebeuren ongelukken en mensen komen in ernstige nood. Wat doet Nederland om ervoor te zorgen dat die mensen snel worden overgenomen?
Ik ben er helemaal niet blij mee dat de premier in de Kamer niet alleen over de cijfers van de instroom, maar ook over de feiten rond de relocatie vanuit Griekenland een enorm rookgordijn optrekt, waardoor ik niet weet of hij de waarheid spreekt. De premier zegt in de Kamer dat we geen mensen uit Griekenland kunnen overnemen, omdat ze er niet klaar voor zijn. Tegelijkertijd horen we daar van een non-gouvernementele organisatie (ngo) die hierbij betrokken is, dat er in Griekenland zeker mensen klaarstaan om overgenomen te worden, ook door Nederland, maar dat er geen pledges van landen zijn of dat een en ander veel te lang duurt. Er wordt zo lang mee gewacht dat men de mensen uiteindelijk niet langer kan vasthouden zodat ze alsnog doorreizen. Graag krijg ik een heel helder antwoord van de Staatssecretaris, want ik wil er voor 100% van op aankunnen dat we altijd correct geïnformeerd worden als we hier iets bespreken. Als dat niet het geval is, trek ik daar ernstige conclusies uit.

Met betrekking tot het mogelijk overnemen van mensen uit landen uit de regio rond bijvoorbeeld Syrië heeft de United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) aangegeven dat er 460.000 mensen in ernstige nood verkeren die zich niet in de regio rond de conflictgebieden kunnen redden en dus voor hervestiging in aanmerking moeten komen. Tijdens deze grootste vluchtelingencrisis ooit doet Nederland een pledge van een, ik mag wel zeggen, schamele 500, hoe blij ik daar ook mee ben. We hebben een aantal jaren geleden al voorgesteld om dit aantal flink te verhogen. Is de Staatssecretaris hiertoe bereid met in het achterhoofd de oproep van coalitiepartner Partij van de Arbeid vandaag?
Er staan nog een aantal stukken op de agenda. Over het rapport van de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ) Strategische landenbenadering hebben we eerder gesproken. Het is verbazingwekkend dat de kritiek van de eigen ACVZ, die de strategische landenbenadering die werk moet maken van een betere terugkeer een «papieren tijger» noemt, zo gemakkelijk terzijde geschoven wordt. Als we draagvlak willen opbouwen voor het opvangen van echte oorlogs- en terreurvluchtelingen, moeten we er natuurlijk ook voor zorgen dat mensen die geen recht op verblijf in Nederland hebben, zo snel en zo goed mogelijk terugkeren naar hun land van herkomst. De ACVZ concludeert «dat er sprake is van een discrepantie tussen het in het politieke debat beleden belang van terugkeer en het belang dat er uiteindelijk in de praktijk aan wordt gehecht.» Dat doet mijn wenkbrauwen echt fronsen. Er wordt dus blijkbaar ook binnen de rijksoverheid, bij de ministeries, onvoldoende belang gehecht aan terugkeer. Hoe kan dat? Wat doet de Staatssecretaris om dit te beslechten? Ik vind het vreemd dat de Staatssecretaris het advies om wat minder in te zetten op het terugsturen van mensen van wie we weten dat ze onuitzetbaar zijn en wat meer te investeren in diplomatieke oplossingen, opzijlegt. Dat is jammer en ik vraag hem dan ook om dit te heroverwegen. Als er een VAO komt, vind ik dit eerlijk gezegd iets waarover een Kameruitspraak moeten worden afgedwongen.
Ik kom op de lijst met veilige landen. Het is heel goed dat we bekijken naar welke landen mensen sowieso teruggestuurd kunnen worden, maar ik plaats er wel een kanttekening bij. Zowel Vluchtelingenwerk Nederland als het COC, de homorechtenorganisatie in Nederland, heeft ons gewaarschuwd voor het feit dat een aantal van de landen op de veiligelandenlijst niet veilig zijn voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (lhbt's). Hoe ziet de Staatssecretaris het voor zich als mensen van de lhbt-gemeenschap een aanvraag voor een asielvergunning in Nederland doen? Worden die dan gerekend tot de groep van mensen die kunnen terugkeren naar dat soort landen of mag ik erop rekenen dat ze een volledige asielprocedure krijgen waarbij wordt bekeken of ze terecht asiel aanvragen in Nederland en of die gehonoreerd kan worden?

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik zie op mijn eigen telefoontje dat ik nog een halve minuut heb; ik ga dus inderdaad toe naar een afronding.
Ik wil nog één opmerking maken over de verlenging van de beslistermijn. Het is begrijpelijk dat de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) het allemaal niet meer kan bolwerken. Tegelijkertijd lees ik dat met die verlenging de rechten van de vluchtelingen onder druk worden gezet. Volgens mij staat dat in de kritiek van de Raad van State. Die zet vraagtekens bij de waarborg voor de asielzoeker en noemt het beleid onduidelijk en te vaag. Hoe wil de Staatssecretaris aan die kritiek tegemoetkomen?

De heer **Fritsma** (PVV): Voorzitter. Vandaag begon de nachtmerrie pas na het slapen. Dat is vrij bijzonder. Als je echter wakker wordt met het

PvdA-lijfblad in de bus met koppen over een luchtbrug slaat de schrik je natuurlijk om het hart, in ieder geval bij mij als PVV'er. Ondanks het feit dat de asielcrisis nog steeds heel hard uit de klauwen loopt, wil de PvdA namelijk honderden vluchtelingen per dag naar de Europese Unie (EU) halen, ongeacht de vraag of we de instroom naar de EU weten te stoppen. Ik heb één heel simpele vraag aan de Staatssecretaris. Gaat hij deze Turkijelijn van Samsom volgen of niet? Dat is, denk ik, de vraag van de dag. Ik zag een vooraankondiging van een VAO. Ik ben bang dat hier een motie over komt. Ik ben ook bang dat die kan rekenen op een linkse meerderheid. Ik wil dus de toezegging van de Staatssecretaris dat hij dit niet doet als de motie wordt aangenomen, want eerlijk is eerlijk: dit is gewoon gekkenwerk. Het is gekkenwerk van de PvdA, het is gekkenwerk van de heer Samsom en het is gekkenwerk als het kabinet hierin meegaat.

De **voorzitter**: We onderbreken heel even, want deze bel duurt een minuut.

De heer **Fritsma** (PVV): Dan zitten we ook nog met het cijferverhaal. Het kabinet probeert het eigen falen rondom de asielcrisis op te lossen door gewoon wat met cijfers te goochelen. Dat is al een tijd gaande en het is de PVV-fractie een doorn in het oog. Helaas kunnen we de premier hier niet mee confronteren, want de coalitiepartijen zijn te laf om ons die kans te bieden; dan vragen we het dus maar aan de Staatssecretaris. Nogmaals, wat is precies het uitgangspunt met betrekking tot de asielinstroom? Is het 58.000, zoals de premier tijdens het asieldebat van 11 februari zei, of bijna 94.000, zoals is vastgesteld tijdens het ambtelijk overleg in het bijzijn van deze Staatssecretaris? Ik wil er nu duidelijkheid over. Ik wil geen gedraai met scenario's, maar ik wil heel concreet het uitgangspunt voor het beleid. Daarin zit immers de genoemde tegenstrijdigheid. We weten nu nog steeds niet of de premier tijdens het genoemde debat wel de juiste informatie heeft verstrekt. Dit cijferspel is een gênante uiting van onmacht die we steeds terugzien. We zien ook steeds dat het kabinet mensen voor de gek wil houden, dat het mensen zand in de ogen wil strooien.
Een goed voorbeeld hiervan is dat de premier tijdens het debat over de EU-top voor het reces zei dat Nederland met betrekking tot de partner- en gezinsmigratie strenger is dan Denemarken. Dat is echter aantoonbaar niet zo. Denemarken gaat dit kabinet juist keihard rechts voorbij bij partner- en gezinsmigratie. Zo mogen asielzoekers in Denemarken pas na drie jaar verblijf een verzoek indienen om partners of gezinsleden over te laten komen. Daarvoor gelden bovendien veel strengere voorwaarden dan in Nederland, bijvoorbeeld een leeftijdseis van 24 jaar. Over partner- en gezinsmigratie heb ik twee vragen voor de Staatssecretaris. Erkent hij dat de premier het niet bij het juiste einde had toen hij zei dat Nederland op dit punt strenger is dan Denemarken? Gaat het kabinet eindelijk eens aan het werk met maatregelen die de partner- en gezinsmigratie inperken? Anders krijgen we immers na de huidige asielinvasie nog heel grote vervolginvasies en dat mag natuurlijk niet gebeuren.
Het kabinet laat de grenzen nog steeds voor iedereen wagenwijd openstaan. Tegelijkertijd krijgt de Staatssecretaris er geen illegaal meer uit. Het nieuwste dieptepunt van dit falende terugkeerbeleid lezen we vandaag in De Telegraaf: van alle Marokkanen kreeg de Staatssecretaris er vorig jaar slechts vijf weg. Vijf, of misschien drie of zeven, want dit sneue resultaat van vijf is afgerond op vijftallen. Je kunt het bijna niet verzinnen, want zo'n wanprestatie zie je natuurlijk zelden. Hoe heeft dit kunnen gebeuren? Waarom heeft de Staatssecretaris dit laten gebeuren? De Staatssecretaris kan nu wel lachen, maar het regeerakkoord is heel duidelijk: er komen sancties als landen niet meewerken aan het terugnemen van illegalen. Waar blijven die sancties? Waarom zijn die niet toegepast? Nu zitten we met het treurige feit dat deze illegale Marokkanen, die vaak crimineel zijn, in Nederland op straat blijven lopen. Dat is

onacceptabel. De PVV eist dan ook een heel snelle verandering op dit punt. We blijven dus zitten met Marokkaanse illegalen, vaak criminelen, en we zitten ook nog met 1F'ers. Dat zijn oorlogsmisdadigers of terroristen en die kunnen vaak het land niet worden uitgezet. Dat geldt in ieder geval voor Syriërs. Dat is extra wrang, want mocht het zo zijn dat we hier terroristen van Islamitische Staat (IS) krijgen, dan kunnen we hen niet uitzetten op grond van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, wat natuurlijk wel zou moeten kunnen. Dit soort figuren zitten in Nederland en dat mag natuurlijk niet. Als het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens de verkeerde mensen beschermt, moet de Staatssecretaris het opzeggen, zodat deze mensen nu niet en nooit in Nederland kunnen blijven rondhangen.
Ik weet niet hoeveel tijd ik nog heb.

De **voorzitter**: Nog vier seconden.

De heer **Fritsma** (PVV): Dat is niet veel. Ik ga naar een afronding en laat wat punten liggen, zodat ik kan afsluiten met de oproep die ik altijd plaats, namelijk om de Nederlandse grenzen te sluiten en geen enkele asielzoeker meer toe te laten. Dan heb je immers die problemen niet meer. Als je daar niet voor kiest, blijft al het andere gerommel in de marge.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Hoe wil de PVV dat precies voor elkaar krijgen? Hoe wil de PVV de grenzen sluiten voor asielzoekers? Zetten we een heel hoog hek en een betonnen muur om Nederland en proberen we op die manier mensen te verhinderen om binnen te komen? Of betekent het dat iedereen die eenmaal hier is, want mensen zullen toch binnenkomen, geen recht meer heeft om een asielprocedure te doorlopen?

De heer **Fritsma** (PVV): Dat laatste in ieder geval; de PVV wil geen gelegenheid meer bieden voor asielopvang en ook niet voor asielprocedures. Daarin zijn we altijd heel duidelijk geweest. Als de asielopvang en de asielprocedures er niet meer zijn, komen er immers ook geen asielzoekers. Het is realiseerbaar, want bijvoorbeeld het Vluchtelingenverdrag is eenzijdig opzegbaar. Als de Staatssecretaris het wil, kan hij nog vandaag dat verdrag opzeggen. Het andere punt van mevrouw Gesthuizen, het sluiten van de grenzen, betekent inderdaad dat we bij de Nederlandse grenzen grensbewaking invoeren. De PVV wil dat door Defensie laten doen. De Koninklijke Marechaussee (KMar) moet de grensposten bewaken en tussen de grensposten surveilleren. Op die manier kunnen we de grenzen wel degelijk sluiten voor asielzoekers en...

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Fritsma** (PVV): En nogmaals, als je geen procedures meer hebt en geen opvang meer biedt, komen ze ook niet meer.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik zie toch iets meer haken en ogen. Als er wereldwijd 60 miljoen vluchtelingen zijn, snap je dat die natuurlijk toch zullen proberen om zich naar binnen te wurmen, als ik het even zo met weinig respect mag zeggen. Dan ontstaat er dus heel veel illegale migratie. Dat zien we ook wereldwijd. Op welke manier wil de PVV daar tegenwicht aan bieden? Welke bevoegdheden moet Defensie precies hebben als men moet patrouilleren op de Nederlandse grenzen?

De heer **Fritsma** (PVV): We moeten inderdaad met grenscontroles bereiken dat mensen zich niet illegaal naar binnen wurmen, om dat woord even over te nemen. Ik geloof oprecht dat dit kan. Het zou een onderschatting van onze marechaussee en onze Defensie zijn als we denken dat het ze niet lukt. Natuurlijk kan het. Je kunt de grenzen sluiten en de

marechaussee kan illegalen tegenhouden. Nogmaals, ze hoeven niet iedereen tegen te houden. Mensen met geldige paspoorten en visa, een Japanse zakenman of een Amerikaanse toerist die een geldig visum heeft, komen er natuurlijk wel in. Het gaat erom om bij de grenzen het kaf van het koren te scheiden en dat onderscheid te maken.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Voorzitter. Ik mag vandaag Mona Keijzer vervangen. Het vraagt altijd enige bescheidenheid als je in een andere club bent, maar het treft dat het eerste onderwerp dat ik vandaag aan de orde wil stellen, raakt aan het onderwerp waarover ik normaal gesproken het woord voer: detentie. De Kamer heeft vrij uitvoerig gesproken over manieren om niet alleen veiligheid te bieden aan asielzoekers in onze asielzoekerscentra (azc's) en noodopvang, maar ook aan onze Nederlandse samenleving.
Op dit moment zijn er twee groepen die het onveilig maken. Aan de ene kant zijn dat de 1F'ers die verdacht worden van oorlogsmisdrijven. Aan de andere kant zijn er mensen in onze azc's die het daar voor andere mensen heel erg onveilig maken. Het is belangrijk dat daartegen wordt opgetreden en dat we dus echt veiligheid bieden. Een en ander heeft gemaakt dat ik de afgelopen weken serieus heb nagedacht over de vraag wat we hieraan kunnen doen. Het helpt als je hier al een poosje meeloopt. Ik ben teruggegaan naar 2007. Toen hebben we ook de discussie gevoerd over de vraag of je vreemdelingenbewaring kunt inzetten als je geen zicht hebt op uitzetting. Uit de discussie van 2007 blijkt dat het eigenlijk wel kan. Het kan omdat je kunt kiezen voor het in vreemdelingenbewaring stellen van mensen met zicht op overbrenging voor berechting. Dat hebben we indertijd gedaan en dat zouden we nu ook moeten doen. Mensen die op dit moment verdacht zijn van oorlogsmisdrijven, van wie de Staatssecretaris met zijn handjes in de lucht zegt dat we er niets mee kunnen, zouden we vast moeten zetten, wat ons betreft in de penitentiaire inrichting (PI) Tilburg, waar ze veel ervaring hebben met het insluiten van vreemdelingen. De mensen met zicht op overbrenging voor berechting in Den Haag of anderszins, kunnen we daar detineren.
Hetzelfde zouden we kunnen doen met de mensen die het op dit moment in de azc's onveilig maken voor anderen. Helaas hebben we ervoor gekozen om de slachtoffers weg te zetten, maar het CDA vindt echt dat we de daders moeten wegzetten. Dat kan ook. Ik ben ermee bezig geweest, omdat we moeten nadenken over oplossingen waarmee we uiteindelijk ons doel bereiken.
We hebben grote zorgen over de instroomcijfers en de financiële gevolgen daarvan.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Dit zijn interessante voorstellen van het CDA. Ik ben er groot voorstander van, maar ik vraag me wel af hoe het moet gaan en of het werkt. Een van de problemen met 1F'ers is dat er wel een verdachtmaking is, maar geen hard bewijs. Zicht op vreemdelingenbewaring kan alleen als er zicht is op berechting en het probleem is nu juist dat dit zicht er niet in alle gevallen is. Hoe ziet mevrouw Van Toorenburg het dan voor zich?

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Over precies dit punt is in 2007 aan de Kamer geschreven en daarover hebben we toen ook gesproken. Het betrof destijds Rwanda en Afghanistan. Ook daarover is gezegd: kan dit eigenlijk wel? Uit de analyse kwam toen dat er wel degelijk ruimte zit in de internationale verdragen, namelijk wanneer je aangeeft dat je mensen vastzet en vervolgens de berechting voorbereidt. Het zal dus van de Staatssecretaris vragen dat hij in Europa aan de slag gaat met andere landen, maar ook in Nederland, om ervoor te zorgen dat deze mensen uiteindelijk berecht kunnen worden. Dat vraagt een overbruggingsperiode tot de daadwerkelijke berechting in Den Haag of elders. Als je dat in

Europa afspreekt, kun je hen ook overbrengen naar een andere plek. Het probleem is dus in 2007 al geanalyseerd en daarom heb ik het even teruggepakt. Het is dus niet zo dat we helemaal niets kunnen. De twee beleidsterreinen kunnen elkaar wel degelijk bereiken. Je kunt hen niet in vreemdelingenbewaring zetten als je weet dat je er vervolgens niets mee kunt, maar uit de analyse blijkt dat je mensen wel in vreemdelingenbewaring kunt zetten wanneer je er zicht op hebt dat je er iets mee kunt, en dat kan een berechting zijn.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Het CDA brengt in zijn betoog precies de nuance dat dit instrument niet gebruikt kan worden als er geen zicht op berechting is. Mevrouw Van Toorenburg doet een voorstel, iets wat kan en wat in het verleden ook is gedaan zowel met Afghanen als met Rwandezen, maar als er geen zicht op berechting is, loopt het mank. Ik ben er groot voorstander van dat we bekijken of we meer mankracht, geld of capaciteit beschikbaar kunnen stellen om een berechting tot een goed einde te brengen. Ik ben ook voorstander van de andere voorstellen, maar die nuance is wel heel erg belangrijk. Anders laat je immers een beeld voor de buitenwereld bestaan dat we heel stoer kunnen zijn, terwijl we dat uiteindelijk niet kunnen waarmaken. Dat is volgens mij een heel verkeerd signaal.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Nee, dan begrijpt mevrouw Kuiken me niet. Ik zeg dat we al deze mensen ter berechting moeten vastzetten en er uiteindelijk voor moeten zorgen dat we binnen Europa die berechting ook daadwerkelijk tot stand brengen. Dat kan. Daarover heb ik de deskundigen gesproken. Gelukkig hebben die gezegd dat het wel degelijk kan, ook gelet op het statuut van het International Criminal Court (ICC). We kunnen dus daadwerkelijk iets meer ondernemen dan handjes in de lucht steken en de 1F'ers in Nederland laten rondwandelen. We zullen de stap moeten zetten – daar heeft mevrouw Kuiken gelijk in – om deze mensen daadwerkelijk te berechten. Nu doen we niets en dat is echt ondenkbaar.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik wijd hier toch mijn tweede interruptie aan, vooral omdat mevrouw Van Toorenburg zegt dat we dit in 2006–2007 ook met Rwandezen hebben gedaan, maar dat was twaalf jaar nadat de genocide daar had plaatsgevonden. Dat was een totaal andere situatie dan bijvoorbeeld nu met Syriërs. We kunnen nog helemaal niet zeggen dat we onderzoek naar hen kunnen doen in het land van herkomst.
Ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Kuiken. Is het niet zo dat het CDA hier een beetje voor de bühne doet alsof we dit zouden kunnen doen en nu met de oplossing komt in de zin van ««wij willen die mensen allemaal opsluiten»« «, terwijl er eerlijk gezegd nog geen begin is van een duidelijk bewijs op basis waarvan we die mensen zouden kunnen tegenwerpen en berechten? Geeft mevrouw Van Toorenburg hiermee niet het signaal af dat we het probleem gaan oplossen, terwijl ze feitelijk weet dat dit op dit moment helemaal niet aan de orde kan zijn als het bijvoorbeeld gaat om de 1F'ers uit Syrië?

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Het probleem is juist dat het wel kan. Ik verbaas me er eigenlijk een beetje over dat zowel de SP als de PvdA nu kicking and screaming tegen mij zeggen: neem niet de moeite om te bekijken of je deze mensen kunt berechten; doe gewoon je handjes in de lucht en zeg dat het niet kan. Ik begrijp de weerstand niet, maar dat zal wel aan mij liggen. We moeten ervoor zorgen dat we de internationale berechting tot stand brengen. We hebben hier heel erg veel getuigen. We hebben heel erg veel mogelijkheden. We hebben debatten gevoerd om te bekijken of de informatie die onze veiligheidsdiensten verzamelen, kan worden gebruikt in processen en gelukkig pakken de rechters dit op dit moment ook op. Er worden grote stappen gezet. Laten we nu dus niet

doen alsof we weerstand moeten creëren tegen de pogingen om mensen te berechten die naar Nederland zijn gekomen en 1F'er zijn, maar uiteindelijk gewoon een plekje krijgen in onze samenleving, terwijl we onze energie zouden moeten steken in het berechten van deze mensen. Ik heb de moeite genomen om te bekijken hoe we het indertijd gedaan hebben. Ik heb met deskundigen gesproken om te bekijken of we dit nu weer kunnen doen. Ik had eigenlijk verwacht dat de Kamer vandaag zou zeggen: jongens, rap een hoorzitting, want misschien kunnen we wat en dat gaan we doen; we praten met rechters, het ICC en deskundigen, om het mogelijk te maken. Tot mijn grote verbazing, maar goed, ik kom niet vaak in deze commissie en dat is blijkbaar de norm, gaan ...

De **voorzitter**: Dank u wel.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): ... we dus weerstand oproepen tegen het aanpakken van oorlogsmisdadigers ...

De **voorzitter**: Dank u wel.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): ... en dat verbaast me.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ten eerste: dat 1F'ers een plekje in Nederlandse samenleving moeten krijgen, is een aperte leugen. Ik raad mevrouw Van Toorenburg van harte aan om zich wat meer in de problematiek te verdiepen, voordat ze hier een heel grote broek aantrekt. Dat zou ik enorm op prijs stellen. Ten tweede: mevrouw Van Toorenburg vindt mij onmiddellijk aan haar zijde als we er meer werk van moeten maken dat oorlogsmisdadigers berecht worden. Volgens mij proberen we dat in ons land ook heel hard, maar ik maak bezwaar tegen de suggestie van mevrouw Van Toorenburg om alle 1F'ers op te sluiten, ook de mensen tegen wie we vanwege voor de hand liggende redenen geen bewijs kunnen vergaren en bij wie slechts een vermoeden bestaat dat serieus genoeg is om 1F tegen te werpen binnen het vreemdelingenrecht. We hebben dan echt geen grondslag om die mensen op te sluiten en zeker niet langdurig. Daar maak ik echt bezwaar tegen, omdat we dan het probleem niet oplossen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Ik maak bezwaar tegen het feit dat we dus liever ...

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): U voert een toneelstukje op.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): ... in de weerstand gaan en niet willen bekijken hoe we de aanpak van internationale misdrijven kunnen versterken en ervoor kunnen zorgen dat we ons Internationaal Strafhof, maar ook andere berechtingsmogelijkheden, inzetten om daadwerkelijk iets te doen tegen mensen die hier naartoe komen, terwijl ze uiteindelijk juist niet van de gastvrijheid in Nederland gebruik zouden moeten kunnen maken. Ik heb aangegeven dat er kansen zijn en ik zou verwachten dat de Kamer juist zou willen bekijken hoe we die kansen kunnen pakken.
Ik ga verder met de andere punten die vandaag op de agenda staan: de instroomcijfers en de financiële gevolgen daarvan. We hebben natuurlijk de deadline van Rutte, dat we in zes tot acht weken werken aan een instroom van nul. De instroom lijkt alleen maar erger te worden. Dat snap ik. Het is wel een probleem dat de Minister van Financiën vervolgens zegt dat we een bedrag nodig hebben dat kan oplopen tot ongeveer 1 miljard. We horen – en dat begrijp ik ook – dat Nidos 150 miljoen krijgt voor de opvang van heel kwetsbare kinderen. Dat is op zich prima, maar

vervolgens moeten we wel nadenken op welke manier de andere budgetten verdeeld moeten worden en hoe we ervoor zorgen dat het plaatje uiteindelijk financieel klopt. Wat betekent het voor het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA)? Wat betekent het voor de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)? Wat betekent het voor de marechaussee? Wat betekent het voor de gemeenten en hun noodopvang? Ik wil vandaag van de Staatssecretaris horen hoe hij ook het financiële gedeelte op een eerlijke en open manier en met de juiste informatie met de Kamer gaat bespreken, want ik merk dat dat niet klopt.
Een ander onderwerp is het misbruik van de terugkeerregeling. Op dat punt liggen een aantal zaken ingewikkeld. Asielzoekers uit Oekraïne maken op dit moment misbruik van de financiële terugkeerregeling. De Internationale Organisatie voor Migratie (IOM) biedt natuurlijk allerlei mogelijkheden en daarnaast hebben we een lijst met veilige landen, maar we krijgen toch steeds meer het gevoel dat we heel grote groepen een soort financiële bijdrage geven om uiteindelijk terug te keren naar het land van herkomst en dat daarvan enorm misbruik wordt gemaakt. Graag horen we van de Staatssecretaris hoe hij dit misbruik probeert aan te pakken.
Een onderwerp dat vandaag ook op de agenda staat, betreft de mogelijkheden om terugkeer te verbeteren. We hebben gezien dat de Staatssecretaris wel begrijpt dat we met «meer voor meer», zoals dat zo mooi wordt genoemd, een beter resultaat bereiken dan met «minder voor minder». Daarmee willen we landen belonen als ze hun mensen terugnemen. Als het minder goed werkt, krijgen landen iets niet, zeker als dat geen direct effect heeft op de migratie zelf of daar niet mee gelieerd is. Toen ik het drie keer had gelezen, dacht ik: wat gaat de Staatssecretaris eigenlijk concreet doen? Dat heb ik niet uit de brief kunnen halen en dat hoor ik dus graag van de Staatssecretaris. Hoe gaat hij het in de praktijk doen, ook gelet op het feit dat we horen dat Marokko helemaal niemand terugneemt? Inderdaad, die afgeronde vijf zouden er dus in theorie maximaal drie kunnen zijn.
Ik kom op de Nederlandse bijdrage aan Griekenland. We begrijpen dat er nog 250 tot 300 mensen aan de Border Security Teams (BST's) toegevoegd worden. Wat ik er inmiddels van begrijp middels de beelden, de stukken die ik erover gelezen heb en de mensen die ik erover gesproken heb, is dat we er niets anders doen dan de administratie een beetje faciliteren, want als er iets aan de hand is, mag iedereen doorlopen. Ik begrijp dan niet goed waarom we deze extra aantallen moeten leveren, ook gelet op de krapte die we in Nederland bij de marechaussee hebben. De vraag is natuurlijk wat die extra mensen gaan doen als we hen leveren.
Er is een enquête geweest onder de Brabantse burgemeesters. Ze keren zich op dit moment vrij fel tegen de Staatssecretaris en zeggen dat ze niet langer meewerken aan de grootschalige opvang en willen dat er kleinschalige opvang wordt georganiseerd. We hebben er allerlei berichten over gekregen en we hebben ook met de burgemeesters gesproken. Wat is het antwoord van de Staatssecretaris op deze toch tamelijk serieuze noodoproep van de burgemeesters, in elk geval in Brabant?

De heer **Sjoerdsma** (D66): Voorzitter. Vanochtend zagen we het plan om met een luchtbrug honderden vluchtelingen per dag vanuit Turkije naar Europa te brengen. Ik snap heel goed dat partijen daar grote zorgen over hebben, omdat het lijkt alsof we Turkije daarmee belonen voor stilzitten en het niet-nakomen van eerder gemaakte afspraken. Tegelijkertijd moet ik constateren, zoals ik denk dat iedereen aan deze kant van de tafel doet, dat er in Griekenland, maar ook in Macedonië op bepaalde plekken een humanitaire noodsituatie dreigt te ontstaan. Laat ik het zo zeggen: als dit plan de moeilijke impasse met Turkije kan doorbreken, staat mijn fractie zeker open voor deze suggestie. Daarbij moeten we dan de 3 miljard die nog op tafel ligt, serieuzer inzetten om ervoor te zorgen dat Turkije zich

houdt aan het Vluchtelingenverdrag, want de behandeling van vluchtelingen in Turkije is op dit moment ronduit zorgwekkend.
In navolging van het voorstel van de PvdA vraag ik de Staatssecretaris het volgende. We hebben ook een impasse met Griekenland met betrekking tot tijdelijke relocatie. Is het een idee om, als we dan toch met de welwillende Europese landen om tafel zitten, te bekijken of we ons deel van die relocatie ook de komende maanden kunnen ophalen? Volgens mij resteren er nog ongeveer 8.500. Griekenland zucht op dit moment heel erg onder de vluchtelingen. Het wordt dan in elk geval ontzien en misschien kunnen we op die manier ook de impasse doorbreken.
Ik heb een vraag over de asielprognose. In het vragenuurtje hebben we een recordhoeveelheid tijd met de premier mogen praten over de asielprognoses. Er waren heel veel vragen, maar helaas geen antwoord; vandaar mijn vraag aan de Staatssecretaris. Vindt hij dat het gegoochel met de cijfers door de premier bijdraagt aan het creëren van draagvlak voor opvang en integratie van vluchtelingen in Nederland?
De voorgaande sprekers hebben al gesproken over terugkeer. Een effectief asielbeleid valt of staat bij een effectief terugkeerbeleid. Juist in deze tijden van hoge instroom is het van belang dat we heel snel duidelijkheid krijgen over de terugkeer. Mensen die mogen blijven, moeten snel integreren en mensen die niet mogen blijven, moeten snel terugkeren. Dat blijkt alleen niet zo eenvoudig. De ACVZ is behoorlijk kritisch, bijvoorbeeld over de strategischelandenbenadering van het kabinet en noemt dat beleid, waarmee slechts een heel beperkt resultaat is geboekt, een papieren tijger. Waarom voert het kabinet niet alle aanbevelingen van de ACVZ uit? Waarom worden er geen terugkeer- en overname-overeenkomsten in bilaterale verdragen opgenomen? Je zou zeggen dat er juist nu Europees iets te regelen valt met betrekking tot een gezamenlijk terugkeerbeleid. Dat is ook nodig. Er is door voorgaande sprekers al gezegd dat bijvoorbeeld Marokko maar vijf asielzoekers van Nederland heeft teruggenomen. Tegelijkertijd zien we dat Merkel deze week met Marokko heeft afgesproken dat het afgewezen Marokkaanse asielzoekers weer opneemt. Dat pleit ervoor dat we met alle Europese landen die met hetzelfde probleem kampen, proberen om een gezamenlijke aanpak voor elkaar te boksen. Welke kansen ziet de Staatssecretaris voor gezamenlijke uitzetvluchten en gezamenlijke diplomatieke druk op de herkomstlanden? Welke concrete stappen ziet hij voor zich?
Ik dank de Staatssecretaris voor het doorsturen van de veiligelandenlijst, en met name voor de extra aandacht daarin voor kwetsbare groepen zoals lhbt’s. Klopt het dat het gebruik van de veiligelandenlijst er vooral voor zorgt dat mensen eerder afgewezen kunnen worden, maar dat dit niet per se inhoudt dat ze ook sneller kunnen terugkeren? Ik vraag de Staatssecretaris om hierop in te gaan.
Tot slot kom ik bij het 1F-beleid, waarover dankzij diverse nieuwsberichten opnieuw onrust is ontstaan in Nederland. Op zich begrijp ik dat goed. Het beeld dat er in Nederland potentieel oorlogsmisdadigers rondlopen is natuurlijk verontrustend. We zitten daarbij met een groot dilemma. Ik denk niet dat we moeten doen alsof het eenvoudig is of dat we er zomaar een kant-en-klare oplossing voor hebben. Het is wel lastig, want personen met een 1F-status kunnen vaak niet worden uitgezet, zeker als het Syriërs betreft, maar ze worden meestal ook niet vervolgd. Dan komen we dus in een soort grijs gebied: tegen deze mensen bestaan verdenkingen, maar ze mogen toch in Nederland blijven. Ik doe vandaag een aantal voorstellen om dat grijze gebied wat te beperken. Vervolging is zeer complex, want er is vaak te weinig bewijs. Is het een idee om bijvoorbeeld in deze tijd niet alleen extra capaciteit toe te voegen aan de 1F-unit, maar ook aan het Team Internationale Misdrijven, zodat er meer kan worden ingezet op bewijsvergaring en er potentieel misschien meer wordt vervolgd? Vaak is ook in Nederland informatie beschikbaar over mogelijke oorlogsmisdadigers, maar bereikt die de juiste instanties niet. Hoe wordt actief

gepromoot dat mensen zich melden bij het Team Internationale Misdrijven als zij bijvoorbeeld getuigenissen hebben? Hoe kan het kabinet daar nog meer aan doen? Het Ministerie van Buitenlandse Zaken financiert bijvoorbeeld Syrische mensenrechtenorganisaties die mensenrechtenschendingen in Syrië vastleggen om op te komen voor gerechtigheid en dit soort mensen voor de rechter te kunnen krijgen. Is het mogelijk om de organisaties die we daar financieren en de informatie die dat oplevert, nadrukkelijker te betrekken bij vervolging in Nederland?
Niet alleen Nederland kampt opnieuw met deze problematiek. Alle landen in Europa hebben te kampen met potentiële 1F'ers bij hun instroom. Wat kunnen we de komende maanden hiervoor Europees nog voor elkaar boksen?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Voorzitter. Ik begin met een paar woorden over het werkbezoek van een brede delegatie van de Tweede Kamer. Dat was zeer indrukwekkend en zeer leerzaam. Vanachter deze tafel dank ik graag alle mensen die het werkbezoek voor ons mogelijk hebben gemaakt, onder andere de mensen van het BST. Ik wil ook even zeggen dat ze meer doen dan alleen registreren. Ze pikken de valse paspoorten eruit en zorgen ervoor dat we zicht hebben op de manier waarop de stromen lopen, waar de mensen vandaan komen en welke nationaliteiten ze hebben. Daarnaast zorgen ze ervoor dat we zicht krijgen op het verdere verloop.
Al enige tijd geleden heeft mijn fractievoorzitter aangegeven hoe we volgens ons moeten omgaan met de grote groep vluchtelingen en migranten die naar Europa komen. We hebben daarbij twee doelen. Het eerste is dat mensen niet onnodig op zee sterven, dat we draagvlak behouden en dat we mensen op een veilige en humane manier opvangen. In dat plan is voor Turkije een rol weggelegd voor de relocatie, de herverdeling van vluchtelingen, alsook een rol voor alle Europese landen door gezamenlijk op te trekken. De beelden aan de Grieks-Macedonische grens laten meer dan ooit zien dat één ding duidelijk is, namelijk dat een beleid van ieder land voor zich uiteindelijk niet gaat werken. Als we op deze manier doorgaan, overlijden mensen niet op zee, maar aan de Griekse grens. Het probleem vraagt een gezamenlijke Europese oplossing, hoe moeilijk en ingewikkeld dat ook is.
Ons voorstel om de impasse met Turkije te doorbreken door te starten met het hervestigen van mensen binnen Turkije, past daarbij. Gelijktijdig doet het me deugd dat ook Turkije nu lijkt te laten zien dat het die impasse wil doorbreken, omdat het gisteren heeft aangegeven te willen beginnen met het terugnemen van een aantal migranten die in Griekenland zijn aangekomen, van wie men weet dat ze geen recht op asiel hebben. Laat dit aan beide kanten een eerste stap zijn om de impasse te doorbreken en de motor te starten om te komen tot grootschalige legale migratie en een afname van het aantal mensen dat zelfstandig de oversteek van Turkije naar Griekenland waagt. Ziet de Staatssecretaris deze beweging ook? Laten we deze impasse doorbreken en de hervestiging op gang brengen.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik was ook mee met die reis. We hebben inderdaad schokkende beelden gezien. We hebben gehoord dat er vorige week bij een overtocht weer twee kindjes zijn overleden. Het is dus goed om na te denken over een manier waarop we de mensensmokkelaars kunnen stoppen. Het is ook goed ...

De **voorzitter**: Een korte vraag, mijnheer Voordewind, ga uw gang.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Een korte inleiding.

De **voorzitter**: Zonder inleiding, een korte vraag.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): ... dat vanuit Turkije de relocatie van start gaat. Ik vraag mevrouw Kuiken hoe die georganiseerd moet worden. Voorheen zat het terugsturen van de bootjes in het plan van de PvdA. We weten dat Turkije nog steeds geen veilig derde land is. Wat doe je dan met de bootjes, terwijl Turkije nog geen veilig derde land is, als je dit gaat organiseren?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Ik heb begrepen dat Turkije nu de bereidheid toont om in ieder geval mensen van wie men weet dat ze geen recht op asiel hebben, terug te nemen. Dat kan ook op basis van de huidige bilaterale verdragen met Griekenland. Als het alleen gaat om het principe «veilig derde land» kan het feitelijk juridisch al. Het gaat er natuurlijk meer om dat er nog een aantal vervolgstappen gezet moeten worden als we de relocatie op grotere schaal en ook voor andere groepen vluchtelingen gaan doen.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Men moet dus eerst nagaan of mensen kans maken op asiel. Als de bootjes worden onderschept, kan men niet eerst die procedure volgen, want van die mensen weten we nog niet of ze kans op asiel maken. Om vanuit Turkije mensen te reloceren, moet Europa bereid zijn om mensen op te nemen. Daarover hebben we met de Minister-President van gedachten gewisseld. We hebben gehoord dat het aanbod van de Europese lidstaten zeer beperkt is en dat het aanbod van Nederland niet verder gaat dan die 148 mensen. Gaat de PvdA er bij de Minister-President en de Staatssecretaris op aandringen dat ze zelf ook daadwerkelijk de relocatie serieus nemen?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Het nadeel van alle termen is dat we een aantal dingen door elkaar halen. De relocatie betreft de herverdeling van mensen die nu in Griekenland zitten, dat aantal van 148. Ons voorstel gaat over hervestiging. Natuurlijk moet je afspraken maken met landen in Europa die zich bereid tonen om hieraan een bijdrage te leveren. Dat er allerlei praktische uitvoeringszaken aan te pas komen, snap ik ook wel. De heer Voordewind heeft echter ook de humanitaire noodtoestanden gezien, waarmee we niet vooruitkomen als we blijven vasthouden aan het idee «ieder land voor zich». Turkije heeft gisteren het eerste gebaar gemaakt. Laten we als Europa dan ook een klein eerste gebaar maken. Laten we met alle mogelijkheden die we hebben, de weg proberen te bewandelen die we allemaal willen, namelijk dat mensen niet meer zelf naar Europa komen, maar dat we hen georganiseerd uitnodigen. Daarmee kunnen we ook de illegale migratie stoppen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Het standpunt van mevrouw Kuiken dat we nu wat moeten doen, deel ik helemaal. De impasse die zich voordoet, moeten we nu doorbreken.

De **voorzitter**: Uw vraag?

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Het is niet helemaal helder wat de PvdA precies voorstelt. Maandag heeft onze premier overleg met Turkije bij de Europese top. Wat is precies het voorstel dat de PvdA op tafel wil leggen?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Het voorstel is dat we nu al starten met een kleine groep legale hervestigingen vanuit Turkije, verdeeld over een aantal Europese landen. Vertaald naar Nederlandse schaal zal het om enkele tientallen gaan. Daarnaast behelst het voorstel dat we gelijktijdig regelen dat Turkije doorgaat met het terugnemen van migranten. Daartoe heeft het gisteren de eerste aanzet gegeven.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): De PvdA vraagt het kabinet dus om maandag te zeggen dat we per direct 400 vluchtelingen overbrengen naar Europa. Dat is toch concreet het voorstel? Dat heb ik toch goed begrepen?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Ja, ik hoop dat men maandag in de Europese top tot een akkoord komt, ook met Turkije, zodat we de impasse doorbreken en afspraken maken. Dat is volgens mij nodig om uiteindelijk de mensen tegen te houden die nu de noodzaak voelen om met een bootje over te steken.

De heer **Sjoerdsma** (D66): De impasse doorbreken is cruciaal. Daarvoor moeten we ook in Nederland nog een impasse doorbreken. Hoever is mevrouw Kuiken bereid te gaan om dit plan te laten slagen?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Ik vind dat een ingewikkelde vraag, want ik moet een beetje oppassen dat ik mezelf niet groter maak dan ik ben. Ik maak me geen illusies. Dit plan zal uiteindelijk ergens moeten landen op een EU-top om gezamenlijk tot afspraken te komen, waarbij vooral Merkel en Turkije een grote rol spelen.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Het hangt natuurlijk ook een beetje af van de reactie van de andere coalitiepartij. Ik heb gezegd dat ik de zorgen van die partij ook wel begrijp, maar hoe zorgen we ervoor dat we vandaag als meerderheid in de Kamer het kabinet een eensgezind signaal geven dat dit wat ons betreft de inzet op die top is?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Onze inzet is helder. Ik heb de Staatssecretaris om een reactie gevraagd en die verwacht ik zo meteen te krijgen.

De heer **Fritsma** (PVV): Nog los van de naïviteit die in het betoog van mevrouw Kuiken zit dat illegale migratie gestopt wordt als we legaal allemaal vluchtelingen vanuit Turkije importeren, is ...

De **voorzitter**: Wat is uw vraag?

De heer **Fritsma** (PVV): Hoe bang moeten we zijn voor dit voorstel van Samsom? Ik heb gezegd dat de PVV dit een nachtmerriescenario vindt.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Kuiken.

De heer **Fritsma** (PVV): Nou ja. Dat ten eerste.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): De heer Fritsma is vandaag mild en noemt me alleen maar naïef. Hoe bang moet hij zijn? Ik zou vannacht vooral lekker gaan slapen.

De heer **Fritsma** (PVV): Wat een antwoord. Met alle respect, maar dan kan dit plan dus meteen van tafel. We kunnen het meteen de prullenbak invegen, want de PvdA ...

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Stelde u dan een serieuze vraag?

De heer **Fritsma** (PVV): ... voegt de daad niet bij het woord. De vraag is serieus. Kijk, iedereen weet wat er gaat gebeuren. Er is al een VAO aangekondigd door collega Voortman. Als mevrouw Kuiken voet bij stuk houdt, moet ze voor haar motie stemmen en moet ze dus van het kabinet eisen om die uit te voeren, ook als het kabinet zegt dat niet te doen. Gaat ze dat traject af of niet? We moeten nu duidelijkheid hebben of mevrouw Kuiken die motie steunt en of ze eist dat die motie uitgevoerd wordt. Dat

moet mevrouw Kuiken nu duidelijk maken, want anders weten we nog steeds niets naar aanleiding van dit soort voorstellen.

De **voorzitter**: Heldere vraag.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): De vraag is mij nog steeds niet helemaal helder, want we duiken nu in een soort proceduredebatje. Onze inzet is helder. Ik heb een vraag gesteld aan de Staatssecretaris en het antwoord daarop wacht ik af. Als er moties ingediend moeten worden, kan ik dat zelf ook doen. Ik ben niet afhankelijk van de motie van iemand anders.
Voorzitter. Dit brengt me op het punt van relocatie. Er zijn twee zaken die maken dat relocatie moeizaam loopt. Enerzijds duurt het vaak lang voordat relocatie tot stand komt en als mensen € 2.000 hebben neergeteld voor een overtocht, willen ze niet afwachten. Ook zien ze dat steeds meer grenzen dichtgaan en dat maakt dat ze verder doorreizen. Anderzijds, en daar moeten we niet naïef in zijn, hebben een aantal andere landen in Europa een grotere aantrekkingskracht dan bijvoorbeeld Nederland, laat staan Bulgarije. We moeten dus nadenken over een manier waarop we relocatie soepeler laten verlopen, maar wel met het idee dat het geen kwestie is van «mogen kiezen», maar van «graag of niet». Daar ben ik ook helder in.
Het laatste punt is terugkeer. Mijn collega's hebben er al een aantal opmerkingen over gemaakt. Een goed terugkeerbeleid hoort bij een humaan asielbeleid. Het is in Griekenland een probleem, het is in Nederland een probleem. Welke bijdrage kan het sporenbeleid bieden aan een stringenter terugkeerbeleid? Wat draagt Europa met de gezamenlijke afspraken bij aan het beter vormgeven van terugkeer?
Ik wil even weten hoe laat het is. Hoelang heb ik nog?

De heer **Fritsma** (PVV): Het is vijf voor twaalf.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Anderhalve minuut dus. Dank u wel, mijnheer Fritsma, dat waardeer ik zeer.
Ik heb nog een vraag over het delen van medische informatie. Komt het nog steeds voor dat het, om wat voor reden dan ook, niet goed gaat met het delen van medische informatie? Zeker nu we nog steeds te maken hebben met noodopvang en veelvuldige verhuizingen zijn het goed delen van medische informatie en een goede informatieoverdracht essentieel. Laat ik het nu houden bij het doen van de oproep om dit vooral heel erg goed te blijven bewaken en goed te blijven overleggen met de zorgverleners.
Tot slot kom ik bij de kleinschalige opvang. Het is geen verrassing dat wij openstaan voor het vormgeven van kleinschaliger opvang. Dat is goed voor de integratie en goed voor het draagvlak. Ik snap heus wel dat er bepaalde aarzelingen zijn. Het lijkt ons dus goed om nu tot een experiment te komen. Dan kunnen we goed bekijken hoe een en ander werkt. Daarnaast kunnen we bekijken hoe we het kunnen doen qua kosten, iets wat de Staatssecretaris belangrijk vindt. Ik hoop dat we zo'n experiment snel vorm kunnen geven.

De heer **Van Klaveren** (Groep Bontes/Van Klaveren): Ik heb nog één vraag aan de fractie van de Partij van de Arbeid over dit plan. Waar baseert de PvdA het op dat dit plan werkt? In het verleden hebben we bij andere plannen gezien dat illegale immigratie door dit soort plannen niet wordt gestopt. Er zijn enorme sociale spanningen in heel de EU, en zeker ook in Nederland. Bovendien heeft Turkije zich op verschillende thema's al een onbetrouwbare partner getoond. Hoe komt de PvdA bij het idee dat dit plan werkt?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Ik denk dat het gaat werken, omdat ik heb gesproken met heel veel vluchtelingen. Vluchtelingen die eenmaal € 2.000 voor de oversteek hebben betaald, omdat ze die als de enige uitweg zien, zullen altijd die oversteek wagen. Op het moment dat ze een alternatief hebben, kunnen ze een andere keuze maken. Het idee dat je daarmee voor 100% een eigen keuze of illegale oversteek kunt vermijden, heb ik niet. Ik zie echter ook dat wat we nu doen, ieder land voor zich, leidt tot humanitaire noodtoestanden. En het gaat niet alleen over jonge mannen. Er lopen heel veel kinderen en jonge meiden tussen, met alle gevolgen vandien. Ik zoek naar een manier om niet alleen te voorkomen dat er kindjes sterven omdat ze doodgedrukt worden op de boot waarop ze zitten, maar ook om te voorkomen dat diezelfde kindjes aan de Grieks-Macedonische grens letterlijk in de modder verdrinken. Dat vraagt dus om oplossingen, soms ongemakkelijke oplossingen, en daarnaar ben ik op zoek.

De heer **Van Klaveren** (Groep Bontes/Van Klaveren): De PvdA lost het probleem niet op, maar vergroot het. Ze legt eigenlijk een tweede route aan. Naast illegale immigratie maakt ze een legale route en creëert dus een nog grotere asielinstroom in Europa. Als we die problemen daadwerkelijk willen oplossen, zullen we gewoon de grenzen moeten sluiten, zowel...

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Klaveren** (Groep Bontes/Van Klaveren): ... de binnen- als de buitengrenzen. Mijn vraag is nog steeds hoe de PvdA erbij komt dat het werkt als je in plaats van het afremmen van de asielinstroom een tweede route aanlegt. Naast de illegale route komt er nu ook een legale route.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Het gaat werken omdat we niet alleen een legale route creëren, maar ook heel helder hebben dat dit natuurlijk moet samengaan met het terugbrengen van mensen, in dit geval naar Turkije, om daarmee te proberen de cirkel goed af te sluiten. Dat lukt nooit voor 100%, maar wel voor een groot deel. Het helpt bovendien dat we vooral kwetsbare vluchtelingen een kans bieden om het op een normale manier te doen.

De heer **Azmani** (VVD): Voorzitter. Ook bij mij staan natuurlijk de beelden van onze recente werkbezoeken aan Griekenland en Macedonië nog steeds op het netvlies. Het was indrukwekkend om met eigen ogen te zien hoe mensen bijna aan de lopende band de kust bereiken en vanaf daar de tocht nog moeten voortzetten richting Noord-Europa. Ik ben geraakt door de wanhoop en door het leed van het aantal asielzoekers dat op zoek is naar een betere toekomst. Het heeft me gesterkt in de overtuiging dat er maar één manier is om deze schrijnende situaties te stoppen en een einde te maken aan deze mensonterende smokkelindustrie. We moeten ervoor zorgen dat deze mensen op een veilige plek in hun eigen regio kunnen worden opgevangen, zodat het recht op asiel in Europa kan worden stopgezet. Alleen dan ontnemen we mensensmokkelaars hun handelswaar en voorkomen we die vreselijke menselijke drama's waarvan we allemaal ooggetuige waren. Alleen als mensen doorkrijgen dat de tocht naar Europa niets oplevert, zullen ze deze nalaten. Een aantal echte vluchtelingen kunnen we natuurlijk altijd uitnodigen.
Als ik kijk naar de situatie en de manier waarop de Europese Commissie acteert ... Op dit moment komt weer een bericht binnen via NU.nl dat de Europese Commissie aangeeft dat Europa er toch eigenlijk voor moet zorgen dat voor december de binnengrenzen weer volledig open zijn. Natuurlijk is dat de wens, maar als ik zie hoe er alleen geacteerd wordt ten aanzien van de deal met Turkije, vraag ik me af waarom er nu geen stappen worden gezet om te kijken naar de landen bij de bron. Waarom

wordt er niet onderhandeld met landen als Libanon en Jordanië? Waarom worden daarin geen stappen gezet? Ik zie daar echt te weinig van. Ik vraag de Staatssecretaris dan ook om een appreciatie van de manier waarop hij dit ziet ten aanzien van de Europese Commissie. Datzelfde geldt voor Afrika.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik snap de boosheid van de heer Azmani niet zo erg. Hij kan wel zeggen dat de opvang in de regio, denk aan Libanon, beter moet, maar Libanon heeft 1,5 miljoen vluchtelingen tegen 4,5 miljoen eigen inwoners. Het zit daar echt helemaal propvol. Ze mogen van de Libanese overheid niet eens kampen oprichten. Hoe denkt de heer Azmani dit te verbeteren, terwijl dit kabinet er niet nog meer extra geld bij wil doen?

De heer **Azmani** (VVD): Dit kabinet heeft er de afgelopen maanden extra geld bij gedaan, ook voor de opvang in de regio. Het probleem is alleen dat een individuele lidstaat van de EU geen slag in een pakje boter kan slaan. Dat moeten we samen doen. We kijken echter vooral naar elkaar als het gaat om het bieden van een oplossing. Het is een beetje ieder voor zich en dat begrijp ik heel goed. Nederland moet niet als gekke Henkie als laatste aansluiten. Als Europa de komende weken niet tot een gezamenlijke oplossing komt, moet Nederland in het belang van onze eigen samenleving nationale maatregelen nemen. Maar als je die schrijnende omstandigheden ziet, kan het toch niet zo zijn dat we in Europa niet tot een gezamenlijke oplossing kunnen komen waarbij het offensief is gericht op meer veilige landen in de regio? Het is te beperkt dat op dit moment alleen die stap met Turkije wordt gezet. Daarvan heb ik al eerder gezegd dat ik...

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Azmani** (VVD): ... het een te grote vis vind om als eerste te pakken. Ik snap niet dat er geen vervolgstappen worden gemaakt met andere landen in de regio. Dat zie ik niet alleen bij het Syrië-conflict, maar ook bij de migratie vanuit Afrika.

De **voorzitter**: De heer Voordewind voor zijn tweede termijn.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Inderdaad heeft het kabinet meer geld vrijgemaakt. Dat extra geld kwam vooral vrij onder druk van de oppositie. Ik begrijp de boze toon en de afwijzing van de VVD in de richting van PvdA, nu die constructief nadenkt over het humaan opvangen van mensen in Turkije en zorgt voor een hervestigingsbeleid, wat toch redelijk overeenkomt met wat de heer Azmani zelf eerder heeft voorgesteld. Hij heeft echter gezegd dat de grenzen eerst dicht moeten en dat de hervestiging dan pas kan plaatsvinden, maar dit kan toch een begin zijn waardoor de mensen die vreselijke oversteek over de Egeïsche Zee niet hoeven te maken?

De heer **Azmani** (VVD): Met alle respect voor de heer Voordewind, hij was zelf mee met het werkbezoek. Het is toch naïef om op het moment dat we in een onderhandelingsspel zitten met de Turken – en we weten hoe hard de Turken onderhandelen – op de knieën te gaan en te zeggen: «nou ja, oké, jullie leveren niet conform de afspraak, maar by the way, we nemen nog wel wat extra van jullie over». Dat is toch geen onderhandelingstactiek, dat is toch geen onderhandelingsstrategie? Het probleem is dat we veel te soft hebben ingezet en het voorstel dat nu door de PvdA wordt gedaan, is nog softer. Het is als het ware Crocodile Dundee in New York, als je ziet wat voor voorstel er neergelegd wordt. Dat helpt toch niet? Turkije is gewoon een harde onderhandelaar en daartegenover staat een

vrij zachte aanvliegroute, destijds vanuit Merkel omdat ze wat tegemoet moest komen aan haar eigen samenleving vanwege het feit dat ze iedereen naar Duitsland haalde. We zetten nu in op de Turken, dezelfde Turkse autoriteiten en dezelfde Turkse politie die betrokken zijn bij het afzetten van de bootjes van Turkije richting de Griekse eilanden. Kom er dan niet mee aan dat ze opeens zeggen: «oké, we gaan die bootjes niet meer afzetten op het moment dat u zegt dat u er nog even 400 per dag laat overkomen». Natuurlijk niet, we hebben al afspraken met Turkije gemaakt. We moeten Turkije geen extra wortel geven, maar we moeten het eens een keer de stok laten zien. Turkije is immers ook afhankelijk van Europa, Turkije is ook afhankelijk van Nederland en Turkije zit ook in NAVO-verband in een verantwoordelijkheid, geopolitiek gezien, waarbij het belang heeft bij een positie van Europa.

De **voorzitter**: Ik geef even mee dat bij korte vragen ook korte antwoorden horen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Ook GroenLinks is boos; boos op de huidige impasse, boos vanwege mensen die vastzitten en nergens komen. Als de heer Azmani zich echt zo druk maakt om dit drama, moet hij ervoor zorgen dat we daar iets aan doen.

De **voorzitter**: Uw vraag?

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Daar hoort volgens mij bij dat je bereid bent om te zeggen dat we nu die stap zetten en dat leiderschap tonen, en dat we nu meteen mensen hier naartoe halen. Hoe wil de heer Azmani de impasse doorbreken op een andere manier dan door te zeggen: «oké, we doen nu iets aan de situatie waarin de mensen zitten, niet over een paar weken, maar nu»?

De heer **Azmani** (VVD): Het is een toonzetting van zachte heelmeesters. «Zachte heelmeesters» werkt niet, hoe erg het ook is. Zachte heelmeesters maken alleen maar stinkende wonden. Je hebt soms iets nodig om tot een doorbraak te komen en met alle respect, als je in een onderhandelingspositie met Turkije zit, is dat niet het neerleggen van een extra wortel. Je zou er eerder voor moeten kiezen om duidelijk te zijn in de afspraken die je hebt gemaakt en een stok in het vooruitzicht te stellen.

De **voorzitter**: Dank u wel.

De heer **Azmani** (VVD): Er zijn genoeg relaties tussen Europa en Turkije om die stok in het vooruitzicht te kunnen stellen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): De heer Azmani heeft het over een onderhandelingsspel tussen de EU en Turkije. Ik heb het over de situatie waarin mensen zitten, die gruwelijke beelden waarmee we te maken hebben, beelden van mensen die vastzitten aan de randen van Europa. Wat doet de VVD daaraan? Tot nu toe hoor ik helemaal niets en dan lijkt het er echt op dat de VVD alleen maar wil wegkijken van deze menselijke drama's.

De heer **Azmani** (VVD): Met alle respect voor mevrouw Voortman, hoe komt u daarbij? Mevrouw Voortman wil zowel de loopbrug neerleggen als ook de irreguliere toestroom van mensen faciliteren. Bij GroenLinks is het allemaal en-en, maar dat is de oplossing niet. Daardoor zorg je ervoor dat nog meer mensen in die schrijnende omstandigheden terechtkomen. Ja, het raakt mij. Dat klopt. Ik denk dat dit politiek gezien het grootste issue is dat we de afgelopen jaren met elkaar hebben doorgemaakt. Volgens mij moeten we hier gezamenlijk uitkomen. Dat gevoel wordt bij mij ook

bevestigd door de reis. Mevrouw Voortman kan mij niet verwijten dat ik geen emotie heb op basis van de situatie waarin we nu zitten. Ik geef alleen aan dat zachte heelmeesters stinkende wonden maken. Je moet bereid zijn om hard te zijn, als je tegenspeler hard is.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Ik snap de boosheid van collega Azmani over de opstelling van Turkije wel, maar als hij iemand softheid moet verwijten is dat volgens mij vooral zijn eigen premier die 3 miljard op tafel legt, die vrij reizen op tafel legt en die een versnelling in de richting van het EU-lidmaatschap op tafel legt. De vragen van mevrouw Voortman en de heer Voordewind zijn volledig op hun plaats. Turkije heeft de afgelopen weken elke dag 500 vluchtelingen tegengehouden en doet steeds beter zijn best.

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Sjoerdsma** (D66): Het heeft ook nu weer een gebaar gemaakt door asielzoekers uit Griekenland terug te nemen.

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Sjoerdsma** (D66): Mijn vraag is of de VVD, de heer Azmani, dit eerste voorzichtige gebaar volledig de grond inslaat of dat we proberen om de impasse te doorbreken.

De heer **Azmani** (VVD): Met alle respect voor de heer Sjoerdsma ...

De heer **Sjoerdsma** (D66): Veel respect vandaag.

De heer **Azmani** (VVD): Ja, u kunt er een karikatuur van maken, meneer Sjoerdsma, maar Griekenland heeft sinds jaar en dag een bilaterale overeenkomst met de Turken om illegale migranten terug te sturen. Dat is niet op basis van het nieuwe Griekse agreement dat tussen de EU en Turkije is bereikt. Dat Turkije nu pas levert op basis van een bilaterale overeenkomst die het al lange tijd heeft, heeft er niet mee te maken dat het hiermee laat zien dat het ons tegemoet wil komen. Nee, getuige de reis die we hebben gemaakt, hebben we juist kunnen zien hoe het aantal bootjes richting Griekenland de afgelopen weken alleen maar is toegenomen. Als gevolg daarvan doet Macedonië de grenzen dicht en daar zijn we nu getuige van. Dat heeft echter niets te maken met het feit dat Turkije nu wel opeens bereid zou zijn om de grenzen dicht te doen. Op basis van wat ik heb gezien zou ik zeggen: in tegendeel.

De heer **Sjoerdsma** (D66): De heer Azmani lijkt steeds bozer te worden op zijn eigen kabinet. Dat is lastig; ik snap ook dat dat een moeilijke positie is. Tegelijkertijd staat mijn vraag nog steeds en die is in dit debat ook al eerder gesteld. Alle emoties ten spijt – die voelen we allemaal en dat zou ik de heer Azmani ook willen voorhouden – wat is op dit moment het plan van de VVD om deze impasse te doorbreken? Is dat stilzitten? Of doen we iets gewaagds, waarvan we niet zeker weten of het lukt, maar wat misschien wel een kans geeft om dit soort verschrikkelijke taferelen te voorkomen?

De heer **Azmani** (VVD): Volgens mij zitten we niet stil. Er zijn gesprekken gaande met de Turken. Ik zeg alleen dat het niet helpt om nog een extra wortel te leggen naast die 3 miljard, naast het naar voren halen van de visumliberalisatie, naast het nog aanwezige politieke element in het kader van een extra kopje thee drinken met de Turken met het oog op een eventuele toetreding. Het helpt niet om er nog een extra wortel bij te leggen. Wat denkt de heer Sjoerdsma dat er na een maand gebeurt? Denkt

hij echt dat Turkije de grenzen sluit? Nee, het zal vragen of Europa er 800 in plaats van 400 per dag kan opnemen. Dat is het spel dat we spelen. Ik wil gewoon een keer die stok hebben in plaats van die wortel.

De heer **Van Klaveren** (Groep Bontes/Van Klaveren): De VVD geeft heel helder aan het niet eens te zijn met de PvdA. Ik geloof dat ik zelfs een vuistje op tafel zag belanden. Wat gaat de VVD doen om dat krankzinnige PvdA-plan tegen te houden? Hoe hoog speelt de VVD het, of is het een toneelstukje?

De heer **Azmani** (VVD): Volgens mij voeren we hier een debat en dat betekent dat we standpunten uitwisselen. De PvdA gaat over zijn eigen voorstel en over hoe te handelen en ik spreek hier namens de VVD.

De heer **Van Klaveren** (Groep Bontes/Van Klaveren): Zoals de heer Azmani waarschijnlijk weet, zit hij ook in een coalitie. Die coalitie is het draagvlak voor dit kabinet. Ik stel dus nogmaals mijn vraag. Als de VVD daadwerkelijk zulke grote problemen heeft met de plannen van de PvdA – wat ik me overigens heel goed kan voorstellen want die zorg deel ik – wat doet de heer Azmani dan om ervoor te zorgen dat dit kabinet straks niet wordt opgezadeld met dat malle plan? Hij houdt hier een tirade en slaat zelfs met zijn vuist op tafel. Het ziet er allemaal heel heftig uit, en terecht. Wat doet hij om dat plan tegen te houden of er in ieder geval voor te zorgen dat dit kabinet niet wordt opgezadeld met die rare motie die eraan zit te komen?

De heer **Azmani** (VVD): Ik zal heel kort reageren: door nu heel duidelijk te zijn, ook naar het kabinet, over waar de VVD voor staat en wat de VVD wil.

De heer **Fritsma** (PVV): Ik zit dit een beetje met verbazing aan te kijken, want de heer Azmani is te laat boos. Zijn eigen partij, premier Rutte, is de deal met de Turken immers aangegaan. De heer Azmani zit zich nu op te winden over onbetrouwbare Turken, maar hij heeft er zelf voor gezorgd dat er een heel rare deal met die Turken wordt gemaakt. Ja, zijn boosheid is mosterd na de maaltijd.

De **voorzitter**: En uw vraag?

De heer **Fritsma** (PVV): Mijn vraag is om met die hypocrisie op te houden. Als je zo je standpunten uitdraagt, moet je ophouden met die Turkijedeal. Dat kan niet anders.

De **voorzitter**: Wilt u nu echt uw vraag stellen?

De heer **Fritsma** (PVV): Dat was dus mijn vraag, met als subvraag of er een garantie is dat de VVD het luchtbrugplan van de PvdA niet laat gebeuren, ook niet bij een eventueel aangenomen motie.

De heer **Azmani** (VVD): Op die laatste vraag kan ik antwoorden dat ik niet in die positie zit. Ik ben de woordvoerder van een fractie die in de coalitie zit. Het is aan het kabinet om te bekijken of moties die in meerderheid in deze Kamer worden aangenomen, al dan niet worden uitgevoerd en op welke manier. In principe worden moties natuurlijk uitgevoerd, maar ik kan me ook voorstellen dat er zaken zijn waarbij moties niet worden uitgevoerd.

De heer **Fritsma** (PVV): Daar hoort dit dus niet bij?

De heer **Azmani** (VVD): Met alle respect voor de heer Fritsma, maar het is niet aan mij om te bepalen hoe daarin te acteren.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Fritsma in tweede termijn.

De heer **Fritsma** (PVV): Ik heb een vervolgvraag. Ik blijf het verbazingwekkend vinden dat de heer Azmani zich nu opwindt over onbetrouwbare Turken, terwijl zijn eigen partij de Turkijedeal mogelijk heeft gemaakt. Hij heeft dit zelf in gang gezet. Het is echt een beetje wanstaltig om eerst die ongelooflijk vervelende deal met de Turken mogelijk te maken en te steunen en vervolgens met terugwerkende kracht boos te worden. Doe dat de volgende keer alsjeblieft in omgekeerde volgorde, zou ik willen zeggen.

De heer **Azmani** (VVD): Met alle respect, het is een mooi frame dat de heer Fritsma hier probeert op te bouwen. Vanaf dag één heb ik bij debatten ten aanzien van Turkije aangegeven dat ik betwijfel of die deal gaat werken. Er is voor gekozen om een deal met Turkije te sluiten, allereerst door mevrouw Merkel en daarna door de EU, omdat men meteen een grote vis wilde pakken. Ik had liever gezien dat men in eerste instantie met een land als Libanon of Jordanië afspraken had gemaakt en die aan de hand daarvan verder had uitgerold naar een groot land als Turkije. Er wordt nu alleen op Turkije gehoopt en er worden geen vervolgstappen gezet naar andere landen. Dat mis ik in het proces en dat heb ik ook aangegeven in mijn inbreng.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Het is bijna beangstigend wat er hier gebeurt. De VVD zegt bijna schreeuwend wat het kabinet allemaal nalaat en geeft vervolgens aan dat de PvdA als een soort loser meedoet. Op deze manier kan de VVD toch niet haar regeringsverantwoordelijkheid nemen? We kunnen toch niet aan de Nederlandse samenleving laten zien dat hier een soort boos geroffel komt en dat de coalitiepartners elkaar de tent uitvechten, terwijl de drama's door henzelf vorige week nog zijn gezien. Het is beangstigend en ik wil van de heer Azmani horen wat hij gaat doen om ervoor te zorgen dat er onder leiding van de Minister-President, die uiteindelijk de voorzittersrol heeft binnen Europa, daadwerkelijk iets gebeurt en dat er niet alleen maar wordt geschreeuwd ...

De **voorzitter**: Dank u wel.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): ... en gehuild, maar vervolgens jack shit aan de gang is.

De **voorzitter**: Pardon?

De heer **Azmani** (VVD): Mevrouw Van Toorenburg kan het ook overdrijven. Volgens mij is mijn punt heel erg duidelijk. Ik verwijt dit kabinet helemaal niets. Het kabinet werkt heel hard aan de afspraken om een deal met Turkije daadwerkelijk te beklinken, maar ik moet gewoon vaststellen, een aantal weken nadat we hierover hebben gesproken, dat ik er niet heel veel vertrouwen in heb, ook op basis van de ervaringen tijdens het werkbezoek. Ik snap dat je vervolgens een en ander voortzet, maar ik roep ook op om te kijken naar andere landen in de regio om uiteindelijk te komen tot een oplossing voor deze menselijke drama's. We moeten zorgen dat er veilige opvang in de regio is, zodat we in ieder geval kunnen stoppen met asielprocedures hier en dat we via een legale weg, via resettlement, mensen kunnen uitnodigen. Dan hebben we pas controle, voorkomen we menselijke drama's en zorgen we ervoor dat mensensmokkelaars en de smokkelindustrie de pas worden afgesneden. Dit plan heeft de VVD vorig jaar al naar voren gebracht.

De **voorzitter**: Dank u wel

De heer **Azmani** (VVD): En om nog even naar mevrouw Van Toorenburg te reageren, want ik zie haar al wenken voor haar tweede termijn: plannen van het CDA in dat kader zijn nog uitgebleven.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Het angstige is dat er helemaal niets gebeurt. Het angstige is dat we coalitiepartijen hebben die over elkaar heen tuimelen met plannen, terwijl het drama vervolgens groter wordt. De cijfers die de Kamer krijgt, kloppen niet. De burgemeesters roeren zich. Oplossingen komen er niet. De vraag aan de heer Azmani is dan ook wat de grootste regeringspartij die een Minister-President in positie heeft die voor een oplossing moet zorgen, daadwerkelijk doet. Het is toch beschamend dat we hier een soort paniek horen, terwijl er niets gebeurt?

De **voorzitter**: Dank u wel.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Straks kan de Staatssecretaris weer lachend naar buiten lopen en denken: dat was een leuk potje knokken; ik kan weer doorgaan met de lethargie. Dat is toch niet zo?

De heer **Azmani** (VVD): Met alle respect voor mevrouw Van Toorenburg, maar paniek? Er is helemaal geen sprake van paniek. Mevrouw Van Toorenburg is getuige van het feit dat je als parlementslid ook een vorm van emotie kunt hebben in het debat, zeker als je beelden hebt gezien die je direct raken. Het proces is dan inderdaad frustrerend en dat adresseer ik. Dat is geen verwijt aan dit kabinet en het is ook geen verwijt aan mijn coalitiepartner. Zoals ik al heb aangegeven, deel ik het voorstel van de coalitiepartner, zoals dat vanochtend naar voren is gebracht, niet. Mevrouw Van Toorenburg heeft mij daar twee keer over geïnterrumpeerd. Volgens mij ben ik daar heel duidelijk over geweest.
Voorzitter. De Staatssecretaris heeft de Kamer een brief gestuurd in het kader van de wachttijden voor de procedures, met name voor het in behandeling nemen van de aanvragen et cetera. Ik vroeg me af of de wachttijd ertoe leidt dat mensen hun paspoort weer terugvragen, omdat ze willen terugkeren als ze ruim vijftien maanden moeten wachten op het behandelen van hun asielaanvraag en het zelfs meer dan twee jaar duurt voordat hun gezin over kan komen. Daarover hebben we al eerder een algemeen overleg gehad. Toen lagen er nog wat bottlenecks en ik vroeg me af of de Staatssecretaris inmiddels contact heeft gehad met de IOM op dit punt en wat de stand van zaken is.
In het licht van het minder aantrekkelijk maken van Nederland als bestemmingsland hebben we een rapportage over de inwilligingspercentages op de agenda. Nederland is altijd geframed als het meest ruimhartig in het kader van het inwilligen van asielaanvragen, maar uit dit onderzoek blijkt evident dat we niet te soepel zijn, maar juist te streng. Ik zou zeggen, ook gelet op dat onderzoek, dat dit toch een trigger kan zijn om ergens wel of niet in te stromen. Moet dit niet meer aandacht van de Staatssecretaris krijgen?
Tijdens het werkbezoek dat ik al noemde, bleek dat niet alleen een land als Marokko, maar ook Pakistan nog steeds de eigen onderdanen niet terugneemt. De Europese Commissie heeft er vorig jaar in een migratieagenda nadrukkelijk aandacht voor gevraagd om een en ander op korte termijn te realiseren om draagvlak te hebben voor bijvoorbeeld de relocatie-aantallen. Ik heb echter het gevoel dat er nog niet zo heel veel is gebeurd in vergelijking met een jaar geleden. Ik zie geen offensief; ik zie een Europese Commissaris als Timmermans niet naar Marokko en Pakistan gaan om zich ervoor in te zetten dat die landen gewoon aan het internationale gewoonterecht voldoen. Waarom blijft dat uit? Ik weet dat Nederland altijd een prominente rol in Europa heeft gehad, met zowel de vorige als deze Staatssecretaris. Ik vraag me af waarom daarin nu geen stappen worden gezet. Wat ontbreekt er? Is er geen gezamenlijk standpunt

in Europa te vinden om op dit punt niet alleen de wortel, maar ook de stok te hanteren?
Mijn collega Kuiken had het al over het BST van Nederland dat op Chios heel goed werk doet. Complimenten daarvoor. Ik vroeg me af of de Staatssecretaris iets kan zeggen over de NAVO-missie en over de wijze waarop die zich verhoudt tot de BST's? In zijn brief geeft hij aan dat hij van plan is het BST uit te breiden met 250 à 300 personen.
Over de oorlogsmisdadigers is al veel gezegd in dit algemeen overleg. De berichten zijn natuurlijk verontrustend. Berichten over oorlogsmisdadigers in dit land zijn verontrustend voor ons en volgens mij ook voor het gevoel dat er in de samenleving heerst. Ik kan me voorstellen dat heel veel mensen in de samenleving het gevoel bekruipt dat deze mensen hier eigenlijk niet moeten zijn en zich afvragen wat hun aanwezigheid betekent voor hun veiligheid.

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Azmani** (VVD): In dat kader vraag ik de Staatssecretaris of mensen die een risicofactor zijn, ook voor de Nederlandse samenleving, wel in beeld worden gehouden. Dat is heel belangrijk. Alle oplossingen om te voorkomen dat deze mensen zo snel mogelijk het land uitgaan of om ervoor te zorgen dat ze opgepakt worden, kunnen natuurlijk altijd op mijn steun rekenen, maar dan moeten het wel reële oplossingen zijn. Dit debat is niet van gisteren, maar heeft eigenlijk de afgelopen tien jaar al gespeeld. Als er een oplossing was, hadden we die volgens mij al gevonden. Hierbij wil ik het dan op verzoek van de voorzitter laten.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Voorzitter. Diverse fractiewoordvoerders voor mij hebben het al gezegd en hebben de beelden uit Griekenland geschetst, de beelden van de vele verdrinkingen en de mensen die zich ophouden bij de grenzen van Europa. Het is duidelijk dat Europa iets moet doen, niet over een paar weken, maar nu, als we er tenminste wat aan willen doen. Een van de oplossingen is het creëren van legale routes. Dat is een van de oplossingen waarmee je mensensmokkelaars de wind uit de zeilen neemt. Daarom hebben we ook positief gereageerd op het voorstel van de PvdA om een luchtbrug tussen Turkije en de EU aan te leggen. We moeten nu ingrijpen. Het is dan ook heel erg goed om voor te stellen dat Minister-President Rutte hierop komende maandag bij de EU-top met Turkije inzet. Omdat dit zo belangrijk is, vind ik dat we vandaag al een uitspraak van de Tweede Kamer moeten vragen. Daarom hebben we een VAO aangevraagd. We kunnen heel boos doen en we kunnen op hoge toon hier het woord voeren, zoals de VVD doet, maar daarmee schieten de mensen om wie het gaat helemaal niets op.
Maandag bleek helaas voor de zoveelste keer dat het kabinet maar wat aanrommelt met de prognoses voor de asielinstroom in 2016. De Minister-President gaf vorige maand nog in alle toonaarden in de Kamer aan dat het zou blijven bij een instroomprognose van 58.000. Inmiddels blijkt uit berichtgeving van het NRC Handelsblad dat Veiligheid en Justitie, het COA, de provincies en de gemeenten allemaal de ambtelijke prognose van 93.600 hanteren.

De heer **Azmani** (VVD): Met alle respect toch weer voor mevrouw Voortman ...

De heer **Sjoerdsma** (D66): Bingo.

De heer **Azmani** (VVD): Ja, ik weet dat de heer Sjoerdsma mijn woorden altijd telt en weegt.
Als mevrouw Voortman het heeft over de grote menselijke crisis, verschrikkelijke omstandigheden et cetera, vind ik het eigenlijk niet zo kies

om een debat over cijfers te voeren. Daarover gaf de Minister-President in het mondelinge vragenuur heel helder aan dat er scenario's zijn waarmee we in de uitvoering rekening zouden kunnen houden ...

De **voorzitter**: Wat is uw vraag?

De heer **Azmani** (VVD): ... rekening zouden kunnen houden en waarop het beleid gericht zou kunnen worden. Daar is geen woord Spaans bij. Welke woorden daarvan zijn zo moeilijk dat dit hier weer ter discussie gesteld wordt?

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Met alle respect voor de heer Azmani, maar de Minister-President gaf aan dat dit het meest gewogen en realistische scenario bij ongewijzigd beleid zou zijn. Laten we wel wezen: het beleid is gewoon ongewijzigd. Mijn vraag is dan welk belang het kabinet er precies bij heeft om naar buiten toe vast te houden aan de laagste prognose. Als de asielinstroom door maatregelen zou teruglopen en lager zou uitvallen, zou dat immers toch alleen maar positief zijn? Het is heel erg logisch om realistisch te zijn en uit te gaan van de scenario's die ambtenaren aangeven en die het meest waarschijnlijk zijn, en niet van het scenario dat we zouden willen. Daar is volgens mij geen woord Spaans bij. Het is volstrekt logisch.

De heer **Azmani** (VVD): Asielprognoses zijn altijd lastig. Als er morgen een crisis uitbreekt in Oekraïne, dan hebben we het misschien over 200.000 of 300.000. Daarom zegt een prognose niet zo heel veel. Er zijn verschillende scenario's uitgerekend, niet alleen van 94.000; er is ook een scenario van 114.000 en een scenario dat veel lager is. Het kabinet geeft aan dat het dat hoge scenario niet accepteert en beleid gaat inzetten. Het gaat uit van 58.000, want daarop is het beleid gericht. En ja, als we stil gaan zitten, komen we op ruim 93.000. Wat is daar nou zo moeilijk aan? Waarom moeten we deze debatten voeren, terwijl het in dit overleg gaat om het fundamentele vraagstuk in het kader van een menselijke crisis?

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Dat moeten we, omdat het alles te maken heeft met draagvlak en met eerlijk zijn. Daarbij past ook dat we uitgaan van het meest realistische scenario, het scenario waarvan iedereen aan het kabinet aangeeft dat het het meest realistische is. Daarom zeggen wij: wees nou gewoon eerlijk. Met een onrealistisch lage prognose organiseert het kabinet zelf teleurstelling bij burgers en ondermijnt het het draagvlak in het land voor de opvang van vluchtelingen. Wij hebben daarom samen met het CDA en D66 heel veel schriftelijke vragen ingediend en hopen eindelijk een duidelijk beeld te krijgen van de cijfers waarmee het kabinet werkt en de doelen waar het naar streeft. Ik hoop dat de Staatssecretaris en de Minister-President die vragen inmiddels in goede orde hebben ontvangen en ze spoedig kunnen beantwoorden.
De Staatssecretaris geeft verder aan dat er in 2015 30 artikel-1F-tegenwerpingen hebben plaatsgevonden en dat 20 van deze vreemdelingen niet kunnen worden uitgezet, omdat hun land van herkomst onveilig is. Als de geschiedenis zich herhaalt, worden deze mensen uit de opvang gezet en belanden ze in de illegaliteit. Vindt de Staatssecretaris dat wenselijk? Kunnen deze mensen niet beter worden vervolgd, om te bezien of het mogelijk is de verdenkingen staande te houden in plaats van deze mensen te laten rondzwerven totdat Syrië weer een veilig land is? Dat is volgens mij de enige juiste oplossing in een rechtsstaat. Graag krijg ik een reactie op dit punt.
Ik dank de Staatssecretaris voor de eerste brief met landen die zijn beoordeeld als veilig om vluchtelingen naar terug te sturen. In veel gevallen maakt hij terecht een uitzondering voor bepaalde groepen zoals

politieke vluchtelingen en lhbt's. Kan de Staatssecretaris nader toelichten welke waarborgen er zijn dat als een asielzoeker aangeeft uit een veilig land te komen en dus in de verkorte procedure komt, er toch voldoende getoetst wordt om de kwetsbare gevallen er tussenuit te pikken en alsnog asiel te verlenen? Wat betekent deze eerste lijst concreet voor asielzoekers die uit die landen komen? In relatie tot bijvoorbeeld Jamaica geeft de Staatssecretaris aan dat de positie van lhbt's in individuele gevallen verhoogde aandacht verdient. Wat betekent dat? Is het niet veel logischer om te kiezen voor een onomwonden uitzondering zoals voor Marokko is gedaan? Graag krijg ik een reactie hierop.
Zoals bekend heeft de Staatssecretaris de maximale termijn voor het aanvangen van de asielprocedure verlengd naar vijftien maanden. Hij blijft zich ervoor inzetten om de wachttijd zo kort mogelijk te houden. Daar zijn we natuurlijk blij mee, maar kan hij aangeven wat nu de gemiddelde wachttijd is? Er bereiken ons signalen dat nieuwe IND-medewerkers slechts voor een tijdelijke periode van zes maanden worden ingehuurd. Klopt dat, en zo ja, waarom is dat? Is dat niet onwenselijk voor de continuïteit bij de IND? Kan de Staatssecretaris ingaan op het feit dat de IND-capaciteit in noodopvangplekken zoals Heumensoord wordt afgebroken ten gunste van de door de Staatssecretaris verzochte extra IND-capaciteit voor Dublinzaken?

De **voorzitter**: Dan geef ik graag het woord aan de heer Voortman die spreekt namens de ChristenUnie.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Het is al een tijdje de heer Voordewind. Ik denk dat meneer Voortman ergens anders zit.

De **voorzitter**: Sorry. Mijnheer Voordewind, ga uw gang. Mijn excuses.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Dank u wel, met alle respect aan de voorzitter.
Voorzitter. Ook ik begin met complimenten aan de mensen van het BST die ons op Chios hebben rondgeleid en daar zeer waardevol werk doen. Ze helpen niet alleen met de registratie. Ze helpen ook daadwerkelijk vluchtelingen op zee, zoals een aantal van ons met eigen ogen hebben kunnen zien, toen we net uit de kust het eerste gammele bootje tegenkwamen en daar de vluchtelingen van konden overnemen. Ik heb hierover een vraag aan de Staatssecretaris, want ik begrijp uit de brief dat er 250 tot 300 BST-mensen bij komen. Gaan die straks bijvoorbeeld ook de Turken helpen bij het opzetten van een hotspot voor screening en selectie aan de Grieks-Turkse grens? Als er toch sprake kan zijn van hervestiging, neem ik aan dat vooral daarvoor capaciteit moet worden vrijgemaakt. Staat dit punt ook op de agenda van de Europese top met Turkije van aanstaande maandag?
In eerste instantie staan we positief tegenover het plan van de PvdA om vanuit Turkije te bekijken of we mensen kunnen hervestigen, maar daar zitten wel twee voorwaarden aan. Ten eerste is Turkije nu nog geen veilig derde land. Formeel kunnen we dus op dit moment geen bootjes naar Turkije terugsturen, wat een onderdeel van het plan-Samsom is. Die route kan dus nog niet. Ten tweede, als we daar inderdaad gaan helpen om vluchtelingen op te vangen, moet hun veiligheid ook gegarandeerd worden. Is het kabinet bereid om er bij de Turken op aan te dringen om de capaciteit, de kennis en de knowhow van de UNHCR, de vluchtelingenorganisatie van de VN, in te schakelen bij de opvang van de vluchtelingen, gezien het feit dat Turkije nog steeds het Vluchtelingenverdrag niet volledig heeft ondertekend? We hebben tenslotte 3 miljard toegezegd. Koppelt het kabinet de bestedingen van de 3 miljard aan gegarandeerde veiligheid van de vluchtelingen via het inschakelen van de UNHCR?

Ik kom op het inspectierapport van de trieste zelfdoding in Detentiecentrum Rotterdam. Ik kon niet anders dan terugdenken aan de dood van Dolmatov. We leggen geen causaal verband tussen de behandeling van deze asielzoeker en de zelfdoding. Wat mij echter aansprak in het rapport van de inspectie, of beter gezegd wat er voor mij uitsprong, was de zin dat de overdracht van informatie mogelijk te snel is gegaan. Erkent de Staatssecretaris wat er in het rapport staat en onderschrijft hij dat? Wat gaat hij doen om de informatieoverdracht te verbeteren? Een van de belangrijkste punten waarover we uitgebreid hebben gediscussieerd naar aanleiding van de dood van Dolmatov, was dat de medische informatie onzorgvuldig was overgedragen. We zien nu een herhaling van zetten, terwijl we inmiddels drie jaar verder zijn. Onderzoekt de Staatssecretaris op welke manier we de informatieoverdracht kunnen verbeteren? We kunnen het absoluut niet laten bij de constatering dat het nog steeds niet goed gaat. Het gaat over mensenlevens.
Over de instroom van asielzoekers hebben we dinsdag inderdaad met de Minister-President gediscussieerd. We hebben eerder het kabinet moeten manen om de verwachtingen voor dit jaar bij te stellen. Ik geloof dat we toen spraken over 28.000; dat aantal werd gelukkig aan het einde van het jaar met veel druk bijgesteld naar 58.000, waardoor er ook meer geld beschikbaar kwam voor dit jaar. Nu zien we echter dat de prognose moet worden bijgesteld naar 93.000. Dat geven althans de instanties en de gemeenten aan. Het is dan toch meer dan logisch dat we in ieder geval scenario’s maken om het budget daarop aan te passen? Dit staat los van het feit dat het kabinet zijn best doet om de aantallen terug te brengen.
Met betrekking tot de situatie van de 30 vreemdelingen die aangemerkt worden als 1F’er is de vraag of de 1F-unit van de IND voldoende capaciteit heeft om daadwerkelijk onderzoek te doen. We weten hoe ingewikkeld dat is als deze mensen uit een oorlogsland, namelijk Syrië, komen. We willen ze niet jarenlang in onzekerheid houden, zoals we dat van de Afghanen kennen. We willen niet dat ze op straat worden gezet omdat we er niet uit komen of ze daadwerkelijk oorlogsmisdaden hebben gepleegd.
Ik ben blij dat het COA nu ook openstaat voor kleinere locaties voor minder dan 30 bewoners. Ik hoor graag wat de Staatssecretaris daarvan vindt. Er is een motie van de ChristenUnie aangenomen om extra middelen vrij te maken indien er tot kleinschaliger locaties overgegaan kan worden. Kan de Staatssecretaris hierop reageren?
We hebben eerder voorgesteld om te bekijken of je tot mobiele IND-teams moet overgaan zodat je voorkomt dat je honderden asielzoekers naar Ter Apel of andere aanmeldpunten moet sturen, maar er gewoon drie of vier mensen naar de azc’s of de noodlocaties komen. Dat lijkt qua logistiek veel beter. Ik heb de suggestie ook van het COA meegekregen. Ik krijg er graag een reactie op.
Met betrekking tot stateloosheid heeft de Staatssecretaris op 31 augustus 2015 aangegeven eindelijk te gaan werken aan een vaststellingsovereenkomst. Sindsdien is het heel stil gebleven. Graag hoor ik van de Staatssecretaris wanneer we het wetsvoorstel mogen ontvangen.
Afgelopen dinsdag is er een motie aangenomen met betrekking tot het uitplaatsen van homo’s en christenen in acute noodsituaties. Ik hoor graag een reactie van de Staatssecretaris op de uitvoering van die motie.

De heer **Van Klaveren** (Groep Bontes/Van Klaveren): Voorzitter. De Australische oud-premier Tony Abbott zei eerder tegen de Europese landen: als jullie de grenzen niet dichtgooien, betalen jullie een afschuwelijke prijs. Zijn woorden zijn helaas werkelijkheid geworden. Europa kraakt op zijn grondvesten en het kabinet blijft vasthouden aan Schengen. Dat opengrenzenbeleid is naïef en gevaarlijk. Het leidt tot ontwrichting van de samenleving en zelfs tot het binnenhalen van oorlogsmisdadigers. Rutte II is in die zin een gevaar voor Nederland.

Volgens NAVO-generaal Breedlove verspreidt ISIS zich als kanker onder de asielinstroom. Dit kabinet heeft tientallen Syrische oorlogsmisdadigers ons land binnengelaten en het wil deze figuren niet eens vast- of uitzetten. Het kabinet speelt op deze manier spelletjes met onze nationale veiligheid. Kan de Staatssecretaris uitsluiten dat het om IS-strijders gaat? Waarom worden deze oorlogsmisdadigers niet volgens de Dublinverordening teruggestuurd naar de landen waar ze Europa binnenkwamen? Hoe is het mogelijk dat ze niet worden opgepakt, gezien de dreiging voor de openbare orde?
Ik kom op het uitzetbeleid van dit kabinet. Uit recente cijfers blijkt dat in 215 gevallen met betrekking tot het uitzetten van illegale Marokkanen, er op zijn hoogst vijf daadwerkelijk gedwongen zijn teruggekeerd. Wat doet het kabinet om deze failliete regeling eindelijk te laten werken?
Van de Groene Draeck tot de Teevendeal en van de MH17 tot de EU-naheffing, dit kabinet verdraait, verdoezelt en verduistert. Ook over de asielcijfers vertelde premier Rutte de Kamer de waarheid niet. Overheden werken wel degelijk met het scenario dat er bijna 94.000 asielzoekers naar ons land komen. Het mag duidelijk zijn: de VVD bezigt stoere rechtse praatjes voor de bühne, maar voert uiteindelijk PvdA-asielbeleid uit. De burgers zijn de klos en zorgen over de enorme asielinstroom worden niet serieus genomen. Ook de Staatssecretaris zette de Kamer op het verkeerde been. Zijn ministerie hanteert intern allang de prognose van bijna 94.000 asielzoekers, terwijl in Kamerbrieven enkel het getal van 58.000 terugkwam. Hoe is dit mogelijk en wat betekent dit voor het totale kostenplaatje als we uiteindelijk – en dat gaat gebeuren – over die 58.000 heengaan?
In de eerste paar maanden van 2016 zijn er al 121.000 migranten via Griekenland binnengekomen. Een jaar eerder waren dat er nog 4.500. Dit laat zien dat ondanks de woorden van premier Rutte de instroom niet vermindert, maar juist fors toeneemt. Het wordt nog erger aangezien de EU honderdduizenden asielzoekers legaal wil laten overkomen uit Turkije. Het krankzinnige plan van de PvdA om honderden asielzoekers per dag de EU binnen te vliegen als teken van goede wil in de richting van Turkije tekent het totale gebrek aan realiteitszin bij deze partij. Laten we gewoon eerlijk zijn: de EU en de verdragen van Schengen zijn mislukt. De enige oplossing voor de asielcrisis is herinvoering van de grenscontroles en het slechts in de regio opvangen van asielzoekers, en dat mag geld kosten. VoorNederland (VNL) sluit zich aan bij het gezonde realisme van de Oost-Europese landen. Niet Brussel, maar de lidstaten bepalen wie ze willen toelaten en met wie ze uiteindelijk willen samenleven. Het Duitse collectieve schuldgevoel is een nagel aan de doodskist van Europa. Bondskanselier Merkel is de weg totaal kwijt en heeft ons continent in brand gezet. We zeggen daarom tegen dit kabinet: neem eindelijk afstand van dat dwaze beleid, sluit de grenzen voor de asielinstroom en pak zelf de regie.

De vergadering wordt van 11.35 uur tot 11.50 uur geschorst.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Voorzitter. Ik begin meteen met het meest besproken punt. Toen ik de discussie volgde en de krant las, had ik het idee dat ik niet een nacht, maar een week geslapen had. Ik vind het allemaal een beetje voorbarig, want we hebben pas maandag de top met Turkije. Ik hoorde in de eerste termijn heel vaak het woord «impasse». Misschien zijn er mensen met een voorspellende gave die ik niet bezit, maar de top is maandag pas.
Tegelijk met het woord «impasse» hoor ik ook allerlei dingen noemen, en terecht, die al wel gebeuren. Ik kan me heel goed voorstellen dat er mensen zijn die, net als ik, hadden gewild dat het proces sneller verliep. Als het proces immers sneller was verlopen en eerder resultaat had opgeleverd, hadden we bepaalde maatregelen die we nu aanvullend

nemen in Europees verband, soms ontstaan uit het initiatief van een paar landen, kunnen voorkomen, maar dat is niet het geval. Ik denk dat het verstandig is om met Turkije te blijven spreken over een wederzijdse aanpak. Daarin zorgt Turkije voor een substantiële vermindering van de instroom, hetzij door mensen niet te laten oversteken, hetzij door de vluchtelingen terug te nemen, en wij zorgen daarna grootschaliger dan nu voor hervestiging van mensen. We moeten natuurlijk niet in een «wie beweegt het eerst»-gevechtje komen, maar het moet wel een systeem zijn waarin we die twee dingen tegelijkertijd doen, dat echt leidt tot een nettoreductie en dat niet eenzijdig is. In die zin streeft het kabinet ernaar om met Turkije tot goede afspraken te komen zodat je in de praktijk ziet dat de instroom flink afneemt en dat we flink aan resettlement gaan doen, maar wel in de juiste volgorde der dingen. «Pay it forward» is een moderne onderhandelingsstrategie. Er is ook een aardige feelgoodfilm met die titel gemaakt. Eerlijk gezegd denk ik dat er in de gesprekken met Turkije, die we al maanden voeren en die gewoon doorlopen, een toch wat meer realpolitikonderhandelingsstrategie op na gehouden wordt.
Het klopt dat er nu 300 mensen zijn teruggenomen door Turkije. Dat koesteren wij, maar we zien ook dat het een traject is. Vorige week hadden we een Raad Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ-Raad). Daar werd gesproken over 800 dossiers. Eerst moest Griekenland een drempel over. Er is wel een bilateraal verdrag en de Grieken en Turken zijn buren, maar er zitten traditioneel wat spanningen op die relatie. Vorige week, op uitnodiging van de Turkse onderminister, konden we in Brussel weer een stap zetten. Dat heeft ertoe geleid dat Turkije iets meer dan 300 van die 800 dossiers terugneemt, maar dat zijn economische migranten, laat ik het zo maar zeggen. Er is eerst een selectie gemaakt en het zijn dus bijvoorbeeld geen Syrische vluchtelingen. Als Europa met Turkije echt komt tot hervestiging op substantiële schaal, zullen we ook over die categorie mensen over en weer de afspraak moeten hebben.
Een aantal landen heeft een bestaande hervestigingsafspraak met de UNHCR, zoals Nederland die ook heeft. Om goede wil te tonen of in ieder geval te laten zien dat zo'n systeem van hervestiging kan werken, heb ik over die 500 per jaar gezegd: laten we er de komende tijd ook een aantal via de UNHCR uit Turkije halen. Dat is binnen de bestaande regeling, maar zo kunnen we inderdaad laten zien dat dat systeem werkt. Het is overigens niet gemakkelijk. Hervestiging is niet hetzelfde als een vliegtuig sturen en mensen naar binnen laten lopen totdat het vliegtuig vol is. Er zitten ook procedures aan. De UNHCR moet erbij zijn en selecteren wie mee mag, om onrust te voorkomen. Dus los van de onderhandelingsstrategische kant is het praktisch niet te doen om vanaf morgen 400 mensen per dag te halen. In de gewenste deal met Turkije is het vanzelfsprekend een substantieel onderdeel, dit type hervestiging, in ruil voor het tegenhouden van mensen of het terugnemen van mensen. We laten daarmee zien dat als men naar Europa wil, het niet loont om zelf de oversteek te wagen, maar dat er andere manieren zijn, maar niet voor iedereen. Dat is natuurlijk het ideale model waarover we al een tijd met Turkije spreken. Het moet uiteindelijk niet meer lonen om zelf de oversteek te wagen.

De **voorzitter**: Was dit een blokje?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ja, ik ga nu naar de BST's.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Ik hoor de heer Dijkhoff heel duidelijk zeggen dat de gemeenschappelijke inzet is om in ieder geval te komen tot een deal met Turkije en dat legale asielmigratie en hervestiging daar een onderdeel van zijn. Hij zegt ook dat we niet op de zaken vooruit moeten lopen. Uit zijn woorden proef ik een beetje dat hij er vertrouwen in heeft. De oproep van de PvdA moet zo vertaald worden dat we elkaar niet moeten vasthouden in de zin van « ik doe pas een stap als jij een stap

doet», maar dat we iets gemeenschappelijk moeten afspreken. Als de ene partij een stap doet, namelijk Turkije neemt die 300 terug, heeft de andere partij ook de bereidheid om een stap te doen, in plaats van elkaar aan te blijven kijken in een soort van chicken game, om het zo maar even te noemen.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Als we afspraken hebben – die moeten er dan wel zijn – kunnen we bij de uitvoering beginnen met gelijk oversteken en ervoor zorgen dat dat ook zo blijft. Het terugnemen van die 300 is helaas nog niet wat we het liefst van Turkije willen. Het zou al heel veel helpen als Turkije dat doet, maar het betreft net weer een andere categorie. Ik herhaal dat niet alleen Nederland in het bestaande hervestigingsprogramma heeft gezegd: we doen Libanon en Jordanië, maar laten we ook Turkije doen om te laten zien dat het systeem werkt. Ook andere landen hebben dat gezegd. Dan kan Turkije aan de onderhandelingstafel niet zeggen: leuk bedacht, zo'n hervestiging, maar kan dat wel, doen jullie dat wel en werkt dat wel? Ja, dat doen we. Als we naar een substantiële verhoging willen, moet dat gepaard gaan met een substantiële netto-afname van de instroom van vluchtelingen van Turkije naar Europa. Het is natuurlijk positief dat Turkije nu is begonnen met het terugnemen van mensen die geen recht op bescherming hebben. We hebben een gedeeld belang dat die mensen niet via Turkije komen, want Turkije ziet die mensen liever ook niet als doorstroom.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Ik ben het eens met de heer Dijkhoff dat het niet moet blijven bij economische migranten, maar dat aantal is in ieder geval al 10% of meer van het geheel. Het is dus een mooie eerste stap. Ik ben het met hem eens dat het er uiteindelijk om een grotere groep moet gaan. Dan hebben we het ook over de Syriërs, de Irakezen en de Afghanen. Dat deelbelang delen we. Ik ben het ook met de heer Dijkhoff eens dat wij niet meteen een heel grote groep moeten halen, terwijl Turkije maar heel weinig mensen terugneemt. Het moet een beetje gelijk opgaan, maar ik herhaal wel – en dat is wat ik eigenlijk ook proef bij de Staatssecretaris – dat we niet in een impasse moeten blijven zitten en dat het doel dus een gemeenschappelijk belang moet zijn, de bereidheid om tegelijk over te steken en daarin een gebaar te maken.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Daar ben ik het mee eens, maar het veronderstelt dat we in een impasse zitten en in mijn ogen zitten we daar niet in. Ik denk niet dat we naar elkaar gaan zitten kijken wie er als eerste iets doet als iedereen het eens is over wat er moet gebeuren. We kunnen het ook gewoon tegelijk doen. Turkije zegt niet: we zouden nu echt veel meer mensen willen tegenhouden of terugnemen, maar we weten nog niet zeker of jullie wel gaan hervestigen, dus doen we het niet. Dat is niet aan de orde. Met hervestiging op heel korte termijn zouden we ook niet een impasse doorbreken, want dan zouden we mensen hierheen halen zonder dat we weten of er überhaupt aan de andere kant van de deal iets gaat gebeuren en of er geleverd wordt. We hebben afspraken nodig in zo'n top, voordat daadwerkelijk handelen kan bijdragen aan een oplossing. Mochten we in een impasse komen, dan moeten we er natuurlijk voor zorgen dat die doorbroken wordt, maar daar zitten we nu niet in. De handeling waarover we gesproken hebben, doorbreekt dus niet een impasse, maar is een wat voorbarige eenzijdige handeling.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Als we bereid zijn om die luchtbrug van 400 mensen per dag te realiseren gedurende een maand, laten we natuurlijk wel zien dat we van goede wil zijn. Dat is volgens mij ook wat mevrouw Kuiken net vroeg: maak nou dat gebaar. Wil de Staatssecretaris aangeven welk gebaar het kabinet komende maandag wil maken? Waaruit

bestaat het aanbod om hieruit te komen, zodat we niet naar elkaar blijven kijken? Hoe gaan we dat doen?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik snap de behoefte om mee te onderhandelen, maar ik herken de geschetste situatie niet. Sowieso zit Nederland daar niet met Turkije. We bespreken het als voorzitter van de EU met Duitsland, met Turkije en met alle andere lidstaten. We hebben al een plan en daaraan wordt ook uitvoering gegeven. We willen het graag uitbreiden en daar is de hervestiging een onderdeel van. Een en ander is in onderhandeling en – hoe moet ik het zeggen? – ik zie niet vaak onderhandelingen waarbij je een paar dagen voor de afspraak alvast een cadeautje in de bus krijgt om de onderhandelingen te bespoedigen. Wat op tafel ligt, is sowieso de verdere uitrol van de 3 miljard waarover gesproken wordt. Daar kom ik op terug. Hervestiging kan wel op tafel komen, maar onder de voorwaarden die ik net schetste. Verder lopen de gesprekken al lange tijd en niet alleen op het niveau van regeringsleiders. Net voordat ik aan mijn termijn begon, stapte er weer een delegatie het vliegtuig in om het te bespreken. Die gesprekken lopen. Dat heeft zo zijn politieke proces.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Als we zeggen dat hervestiging een onderdeel kan zijn, maar wel op voorwaarden, komen we al in de situatie dat we tegenover elkaar blijven staan. Het pleidooi van de verschillende fracties was juist om de boel los te trekken door een gebaar te maken: gedurende een maand 400 mensen per dag hier naartoe halen. Daarna moet er nog van alles besproken worden, maar het zou toch een geweldig teken van goede wil zijn als Nederland als voorzitter van de EU dit komende maandag zou bepleiten?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Er zit niets vast wat losgetrokken moet worden. Door dit gebaar nu te maken, zetten we het juist vast. Ik onderhandel in ieder geval meestal niet zo. We hebben gedeelde belangen om dit te reguleren en de instroom te beperken. We hebben in goede harmonie gesprekken lopen. We hebben al de nodige stappen gezet. Het was een jaar geleden ondenkbaar dat het bilaterale verdrag tussen Griekenland en Turkije zou leiden tot het terugnemen van mensen. Als ik toen daarmee naar de Kamer was gekomen, had mevrouw Voortman zich kapot gelachen, maar die dingen gebeuren nu. We komen dus een heel eind en we gaan verder. Ik had ook liever gewild dat het sneller ging. Als we echter op dit moment in het proces zeggen «wat we eventueel te bieden hebben als u bereid bent de goede dingen terug te doen en goede afspraken te maken, krijgt u sowieso», dan kunnen we alleen hopen dat we iets terugkrijgen. Misschien heb ik een te cynisch wereldbeeld, maar ik denk niet dat dat de manier is om maandag Turkije zover te krijgen dat het dingen gaat doen, temeer omdat het gesprek niet vastzit. Turkije zegt niet dat het ons niet vertrouwt of gelooft. De impasse die doorbroken zou moeten worden, herken ik op dit moment niet.

De heer **Fritsma** (PVV): Ik heb een vraag, gewoon voor alle duidelijkheid, want het was een vrij vriendelijk interruptiegesprekje tussen de Staatssecretaris en mevrouw Kuiken in de trant van «ik ben het wel een beetje met de Staatssecretaris eens».

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Dat doet u wel goed, merk ik.

De heer **Fritsma** (PVV): Ja, precies, het was interessant om te horen, maar ik wil nu duidelijkheid. Leuke interruptiedebatjes zijn tot hier aan toe. We hebben een plan, het plan-Samsom: een luchtbrug met Turkije. Er moeten honderden vluchtelingen worden overgenomen, ongeacht de vraag of het Turkije lukt om de instroom te beperken. Zeg nu gewoon

onomwonden: dit gaat hoe dan ook niet gebeuren. Dan is het plan meteen van tafel en kunnen we naar huis om te wachten op plan-Samsom 3.0.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik geef het liefst gewoon antwoord en volgens mij was het een duidelijk antwoord. Op een verzoek om het te herformuleren in de woorden van een ander ga ik meestal niet in. Ik heb erover gezegd wat ik erover gezegd heb. Ik wil het nog wel een keer herhalen, maar ik zal het korter doen. In het originele plan-Samsom en de leidende kabinetslijn van vorig najaar zit heel duidelijk dat grootschaliger hervestiging dan Nederland nu doet een reële optie is als die leidt tot een nettodaling van de instroom. Dat betekent dat het geen eenzijdige actie is en dat het niet de bedoeling is om vluchtelingen over te nemen zonder afspraken of tegenprestaties, om die term maar te gebruiken. Daarover heb ik net al het nodige gezegd. Voor mij is het helder.

De heer **Fritsma** (PVV): Dat is helder, maar het baart me opnieuw zorgen, omdat de Staatssecretaris toch lijkt te bewegen. De premier heeft gezegd dat we richting nul gaan en dat we kunnen kijken naar het overnemen van vluchtelingen als we op nul zitten, hoe absurd dat in de ogen van de PVV-fractie ook is, maar daar gaat het even niet om. De Staatssecretaris gaat nu bewegen; het verhaal is nu niet meer dat we dit gaan doen als we op nul zitten, maar dat we dit gaan doen als we een nettodaling zien. Iedereen begrijpt dat dit twee heel verschillende dingen zijn. Ik moet dus tot mijn spijt vaststellen dat dit rare plan-Samsom de Staatssecretaris toch weer aan het wankelen heeft gekregen, want de eerder gestelde voorwaarden worden nu zachter en dat is jammer.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: De voorwaarden blijven hetzelfde. Wat de heer Fritsma doet, is eerst de oude variant oprekken naar de ene hoek en dan mijn teksten weer oprekken naar de andere hoek. Volgens mij moeten we dat allebei niet doen en moet het gaan om een significante duurzame reductie van de instroom. Daarover is toen ook gesproken. Zo heeft de premier het meermalen gezegd en dat is ook de kabinetslijn. Er moet significante duurzame reductie zijn voordat we met een grootschalige hervestiging aan de slag kunnen. Het beleid moet leiden tot een flinke daling, want anders heeft het geen zin.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik probeer het ook duidelijk te krijgen, net als de heer Fritsma. We zien de kop in de Volkskrant: per direct 400 vluchtelingen opnemen door Europa. Wat zeggen ze nog meer? Het klinkt me niet in de oren als: we gaan er nog eens rustig over nadenken. Het moet per direct, zegt de PvdA. De Staatssecretaris zegt nu dat we dat niet gaan doen, omdat we eerst terug moeten naar een nettodaling als voorwaarde voor een uitwisseling met Turkije. Wat doet hij straks met een mogelijke meerderheid in de Kamer? Brengt hij de boodschap dan niet over als de EU-Turkijetop gehouden wordt?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik ben in ieder geval blij dat de heer Voordewind begint met te zeggen dat hij nog geen duidelijkheid heeft, maar daarna heel duidelijk schetst hoe ik erin zit. Hij wil het natuurlijk reduceren tot Haagse proporties en dan gaan we dat spelletje weer spelen. Ik heb gezegd hoe we het inhoudelijk willen doen. Dat zal ik niet herhalen want de heer Voordewind heeft het goed verstaan. Ik heb ook gezegd hoe het bij de top zijn beslag krijgt. We zitten daar, nogmaals, niet als enige. We voeren het gesprek met Turkije de hele tijd al langs deze lijnen. Er is geen impasse. Die wordt verondersteld. Er is bedacht dat we die impasse op een bepaalde manier moeten doorbreken, maar ik hoop dat ik duidelijk gemaakt heb dat er niets te doorbreken valt, omdat er geen impasse is. We gaan maandag met Turkije het gesprek in langs de lijnen die ik net schetste.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): De Staatssecretaris verwijt mij een Haags spelletje te spelen. Ik hoor in de woorden van de Staatssecretaris dat hij een soort onderhandelingsspelletje speelt met de Turken. De Staatssecretaris wil misschien zijn kruit nog niet verschieten, maar ik hoor van de PvdA dat ze, evenals de andere partijen, het lot van de vluchtelingen die we vorige week hebben kunnen zien, voor ogen heeft. Ik denk dat het kan rekenen op steun van de Kamer. De situatie vraagt niet om een spelletje, maar om daadwerkelijke actie. De Staatssecretaris zegt dat hij geen patstelling ziet, maar we hebben gezien dat er nog steeds 2.000 tot 3.000 vluchtelingen op de Griekse eilanden komen. Er is wel een patstelling, want de Turken laten gewoon mensen door. Sterker nog, we hebben verhalen gehoord dat de vluchtelingen geld moesten betalen aan de Turkse politie om door te kunnen reizen naar de Griekse grens en daar door de Turkse grenswacht van de kust werden afgeduwd, zodat ze maar snel in de Griekse wateren zouden komen. Er is dus nog helemaal niets bereikt en er is wel degelijk sprake van een patstelling.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Eerst klimt de heer Voordewind in zijn eentje moreel heel hoog te paard alsof hij de enige is die met het lot van deze mensen is begaan, om vervolgens allerlei zaken aan te geven die nog geregeld moeten worden met Turkije en die dus nog verbeterd moeten worden voordat we aan grootschaliger hervestigen beginnen. We zijn er gewoon nog niet. Het getuigt van gebrek aan logica om te zeggen «Turkije moet nog veel meer doen; daarom moeten we nu alles wat het eventueel zou willen, nog los van de vraag of dat zo is, vast gaan geven, want dan doet het vanzelf, als bij wonder, precies wat we willen». Ik maak er geen onderhandelingsspelletje van. Dit zijn landen met afspraken en met grote problemen. Turkije heeft er grote problemen mee en Griekenland ook. Het zijn moeilijke kwesties die we zorgvuldig moeten bespreken. Dat kost soms tijd en het gaat soms minder snel dan we willen, maar het gaat nog steeds de goede kant op. Ondertussen nemen we op Europees gebied ook andere maatregelen om meer controle te krijgen over de stroom vluchtelingen en om de mensen te laten inzien dat het niet verstandig is om de oversteek met zo'n smokkelaar te wagen. Het is echt niet zo dat we hier even met één motie het hele probleem kunnen oplossen. Dat hadden we dan immers al jaren geleden kunnen doen.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik vind de toon van het debat tot dusver niet erg constructief. En dat is jammer, want volgens mij is er best een groot gemeenschappelijk besef dat de problematiek moet worden opgelost. Ik heb twee volgens mij behoorlijk feitelijke vragen aan de Staatssecretaris. De eerste gaat over de Nederlandse inzet bij de top. Kunnen we ervan uitgaan dat de Nederlandse inzet niet zal zijn dat we eerst de instroom naar nul willen hebben en dan pas kunnen spreken over het overnemen van vluchtelingen? Ik merk daarbij op dat we dit gedeeltelijk zelf in de hand hebben, zeker als het gaat om NAVO-missie. We zijn niet alleen maar afhankelijk van de Turken. We kunnen natuurlijk afspreken dat we alvast werken aan het overnemen van mensen. Tegelijkertijd moet er dan uiteraard gewerkt worden aan het indammen van de stroom vluchtelingen over de Egeïsche Zee. We moeten het echter niet omdraaien en zeggen: laten we er eerst maar voor zorgen dat de instroom op nul komt en dan pas gaan we praten over het overnemen van mensen. Mijn tweede vraag is of en in hoeverre er enige consensus is over het aanpakken van dit probleem op deze manier, en zo ja, tussen welke Europese landen.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Het is terecht dat mevrouw Gesthuizen aandacht vraagt voor al die andere landen. We zitten hier in Nederland en we mogen ons ook voorzitter noemen, maar dat is vooral een coördinerende taak. Wij kunnen niet bepalen waar de onderhandelingen over gaan en we bepalen ook de agenda niet. Er is grote overeenstemming over het

belang van afspraken met Turkije om de toestroom naar Europa als geheel te beperken. Er is het besef dat het natuurlijk ook van ons iets vraagt. Als het gaat over tekenen van goede wil: er is al 3 miljard beschikbaar gesteld voor projecten in Turkije om de situatie van de vluchtelingen te verbeteren, een heel groot teken van goede wil, en de bereidheid om praktisch aan de slag te gaan. Daarnaast is in het vorige plan gesproken over de mogelijkheid om een hervestigingsprogramma uit te voeren als er een significante reductie is. In de praktijk is het minder zwart-wit wie er als eerste iets moet doen dan we onszelf hier voorhouden, want we zullen tegelijkertijd de zaken moeten regelen en zo'n programma moeten ontwikkelen. Het is ook niet zo dat er in één keer afgerekend moet worden, want het is een proces. Beide zijden moeten in de afspraken op zijn minst het commitment hebben om enerzijds te hervestigen en anderzijds een significante reductie teweeg te brengen. In de praktijk zullen we er samen aan werken en kunnen we bij wijze van spreken per dag beoordelen hoe het loopt. Met zo'n programma is het ook niet zo dat we in één keer honderdduizend mensen ophalen en dan maar moeten afwachten of de andere partij levert. Zo zwart-wit als het hier af en toe gesteld wordt, is het niet.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Het is ook helemaal niet mijn bedoeling om het zwart-wit te schetsen. Ik moet eerlijk zeggen dat ik me best kan vinden in een aanpak in de zin van «laten we eens beginnen à la plan-Samsom met een groep mensen, wellicht in overleg met de UNHCR, en vervolgens willen we een tegenactie zien». Als de Staatssecretaris wil verwoorden dat Nederland op die manier de onderhandelingen en de EU-top ingaat, kan ik me daarbij van alles voorstellen. Ik voel er echter weinig voor – en daar gaat mijn vraag eigenlijk over – dat de landsleiders, of het nu van de EU of Turkije is, internationaal vooral hun spierballen willen laten zien en willen zorgen dat zij bij deze onderhandelingen als eerste hun zin krijgen, dus vanuit de EU ««eerst die grens dicht»« en vervolgens vanuit Turkije ««eerst mensen van ons overnemen»«. Daarin moeten we volgens mij niet geraken.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Nee, ik denk eerlijk gezegd dat het gesprek al maanden geleden geklapt was als we die houding hadden gehad, want een beetje tegen elkaar schreeuwen is misschien een of twee keer interessant, maar daarna niet meer.
De gesprekken worden dus langs de genoemde lijnen en op alle niveaus gevoerd en worden goed voorbereid om tot resultaten te komen. Ik herhaal dat mijn ervaring is dat het wel moeilijke gesprekken zijn. Het is natuurlijk ook niet heel veel: er zijn nu 300 mensen terug. Als je echter de geschiedenis kent die daaraan vooraf is gegaan en weet hoeveel trots door beide landen overwonnen moest worden om over en weer officials te hebben en daadwerkelijk over te gaan tot het terugnemen en het weer oproepen van het oudere bilaterale verdrag door Griekenland Turkije als veilig derde land te laten verklaren ... Ik zou willen dat al deze zaken heel simpel gingen, maar ze vereisen de houding die mevrouw Gesthuizen liever ziet, de constructieve houding om ergens te komen. Als die twee landen alleen een wedstrijdje deden wie er het eerst op de apenrots zit, was dit alles niet gebeurd.

De heer **Van Klaveren** (Groep Bontes/Van Klaveren): We horen de VVD al maanden spreken over een «»« plafond»« en ««een einde dat in zicht is»« als het gaat om de asielinstroom. Nu horen we de Staatssecretaris spreken over een «significante reductie» in het kader van het malle luchtbrugplan van de PvdA. Kan de Staatssecretaris aangeven wanneer er sprake is van een significante reductie?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ja, als het veel minder is dan eerst.

De heer **Van Klaveren** (Groep Bontes/Van Klaveren): Het is heel erg treurig om zo'n antwoord te krijgen, want het is een heel legitieme vraag. Er is gevraagd naar het maximumaantal asielzoekers dat Nederland aankan, maar daar komt geen antwoord op. Als we aan de VVD vragen wanneer het einde in zicht is, krijgen we geen antwoord. Nu stellen we een vraag naar een significante reductie en is het antwoord ««veel minder»«. Mijn vervolgvraag is dus: wat is veel minder?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Het is een beetje een woordending, want de heer Van Klaveren wil een aantal horen, terwijl ik geen nut zie in het noemen van het aantal oversteken. Het maakt immers ook uit wat de samenstelling is en over welke termijnen en volgens welke afspraken het gaat. Er komt gewoon geen getal uit. Als de heer Van Klaveren zijn vraag dus blijft herformuleren totdat er een getal uit komt, kan ik mijn antwoord kort houden.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Ik heb hierover ook een vraag. De Staatssecretaris zegt dat er wel stappen gezet zijn. Hij noemt het bilaterale verkeer tussen Griekenland en Turkije. Op de grote schaal der dingen zijn dit echter heel kleine stapjes. Dat roept bij mij de vraag op ---- en volgens mij ook bij de rest van de Kamer ---- wat er volgens de Staatssecretaris nodig is om op de top wel die significante stap te zetten, zodat er aan de ene kant een serieuze reductie bij Turkije komt en wij aan de andere kant daadwerkelijk beginnen met het op een legale en veilige manier overnemen van vluchtelingen. Op die vraag hoor ik eigenlijk geen antwoord. Ik hoor getouwtrek over de vraag wie er moet beginnen, maar wat zorgt dan voor de doorbraak? Er is volgens mij toch een impasse, hoewel de Staatssecretaris die ontkent.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Dat praten over getouwtrek komt niet van mij; dat komt uit de eerste termijn van de heer Sjoerdsma. Ik zou bijna zeggen: was het maar zo'n feest dat er over eigenlijk alles politieke overeenstemming tussen de EU en Turkije is en dat de vraag alleen nog maar is wie er als eerste beweegt. Maar in die situatie zitten we niet. Wat er maandag nodig is – hoe zeg ik dat zonder dat het invloed heeft op het proces van maandag? ---- is commitment van beide zijden, dus aan Turkse zijde bijvoorbeeld een re-admissie en een reduceren van de instroom, die wij ook daadwerkelijk gaan zien. Er is een duidelijke relatie tussen reductie van de oversteek en het weerpatroon. Er gebeurt veel en, zoals de heer Sjoerdsma ook al aangaf, we kunnen best heel hard gewerkt hebben op een subonderdeel, maar als de klus heel groot is, betekent dat nog niet dat het effect op het totaal ook heel significant is. We zullen meer moeten zien, ook meer commitment. Er is bereidheid van Europese kant om er veel aan te doen, maar de problemen liggen meestal niet in het tegenbod, om het maar even plat te zeggen. Het probleem is gewoon om het voor elkaar te krijgen en het te gaan doen. Ik zal er straks op terugkomen, maar de initiatieven om te komen tot een NAVO-activiteit kunnen daar ook aan bijdragen. We moeten dan met Turkije kunnen afspreken dat we dat in Turkse wateren doen met readmissie naar Turkije. Al deze zaken moeten uitgewerkt worden en het hangt ook af van de politieke bereidheid of ze worden geaccepteerd.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Zegt de Staatssecretaris eigenlijk met zoveel woorden dat hij Turkije niet ziet bewegen, terwijl wij al heel veel op tafel hebben gelegd, zoals die 3 miljard, sneller visumvrij reizen en ---- hoe noemde de premier het ook alweer? ---- een verhoogd tempo voor de toetredingsgesprekken? Als al deze gebaren niet voldoende zijn en als de Staatssecretaris het gebaar van de PvdA geen slim idee vindt, wat geeft hem dan het geloof dat Turkije op deze top wel serieus zal bewegen?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik zeg niet dat Turkije niets doet en nu wel moet bewegen. Het is natuurlijk heel onfortuinlijk dat de vorige top om verklaarbare redenen vanwege de aanslagen geen doorgang kon vinden. We zitten al met een tijdklem. Op zich kan het proces sneller verlopen dan we misschien in andere jaren ooit hadden gedacht, maar we hebben nu een ander tijdpad, namelijk de realiteit van de instroom die nog sneller is. Het is dus een beetje relatief. We hebben in een paar maanden in gesprekken met Turkije veel bereikt en veel vorderingen gemaakt, ook op terreinen waarover eerder helemaal geen onderhandelingen waren. Alleen haalt de tijd ons daar toch in. Ik wil ook niet zeggen dat er geen wil is. De vraag is of het voor de voorjaarspiek genoeg resultaat oplevert om het te laten bij afspraken met Turkije of dat we tegelijkertijd alternatieve maatregelen zullen moeten nemen. Een aantal landen, ik noemde het vorige week ook, zijn wat te vroeg op kop gegaan en hebben de sprint te vroeg aangetrokken. Die zijn al begonnen en dat moeten we voorzien van een Europees kader. Ik heb er goede hoop op dat maandag een flinke volgende stap gezet wordt, maar ik kan het niet garanderen. Als dat niet gebeurt, zullen we in Europa tijd moeten besteden aan een consciëntieuze planning voor terugvalopties en die zo veel mogelijk gezamenlijk moeten bespreken. Ook dan moeten we doorgaan met de gesprekken met Turkije, want daar ligt natuurlijk uiteindelijk de grote prijs die diplomatiek te behalen is. Zo zie ik het voor maandag.
Voorzitter. Ik kom op de vragen over Griekenland met betrekking tot de relocatie en de BST's. Mevrouw Van Toorenburg vroeg waarom we nog meer mensen sturen, terwijl het er eigenlijk niet is zoals het zou moeten zijn. Ik zou het willen omdraaien: we sturen hen om het proces van verbetering te versnellen. Ik heb hier weleens eerder gezegd dat ik goed besefte dat Griekenland eigenlijk vanaf nul met deze acties moest beginnen. Bij mijn bezoek aan de eilanden realiseerde ik me echter ook dat mijn Nederlandse opvatting van nul toch wat hoger ligt dan in bijvoorbeeld Griekenland, al was het maar, heel praktisch, vanwege de locaties waar ze moeten beginnen of überhaupt het idee hoe je kunt checken of iemand wel uit Syrië komt door een paar vragen te stellen. Onze mensen doen daar veel werk dat gewoon nu moet gebeuren, maar ze werken ook aan het verbeteren van de kwaliteit die Griekenland kan leveren. Daarom heeft het zin om meer mensen ter beschikking te stellen. We zijn ook met Griekenland in gesprek. Ik heb gisteren met mijn Griekse collega gebeld en gezegd dat het team op Chios gewaardeerd wordt en nut heeft, maar dat er ook andere plekken zijn, vooral met de huidige ontwikkelingen. Ik ga natuurlijk geen mensen sturen om waterflesjes uit te delen en tegen de Kamer te kunnen zeggen dat we nog meer mensen hebben gestuurd. Het moet nut hebben. We vragen kritisch aan de Grieken wat onze mensen kunnen doen, en dat kan ook aan andere grenzen zijn. Daarom moet die capaciteit vergroot worden. Er is meer behoefte aan samenwerking aan de Europese grenzen, het liefst aan de Schengenbuitengrenzen, dan voorheen en het is goed om daarop te anticiperen. Ik ben het aan de ene kant met mevrouw Van Toorenburg eens dat onze mensen niet in een gespreid bedje komen en het werk meteen kunnen doen op hetzelfde niveau als in Nederland. Aan de andere kant, als de Grieken het allemaal zo goed zouden kunnen, waarom zouden we dan mensen sturen?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Ik aarzelde even. Het is heel goed dat er extra mensen heen gaan. We hebben met eigen ogen kunnen zien hoezeer dat gewaardeerd wordt onder andere door de Griekse kustwacht. Die mannen, het zijn vooral mannen, hebben de afgelopen tweeënhalf jaar nog geen dag vakantie gehad vanwege de grote instroom.

De **voorzitter**: We zouden korte vragen stellen. Uw vraag is?

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): De politie is op dit moment niet betrokken bij de BST's. Ik snap dat gelet op de capaciteit die we hier nodig hebben. Tegelijkertijd kan ik me ook voorstellen dat het een zwaluweffect heeft, omdat ze aan het begin van de keten zien hoe het met de paspoorten zit en waar de mensen vandaan komen. Dat is kennis die van nut kan zijn, juist bij het werk dat ze weer in Nederland moeten doen. Graag krijg ik een reactie hierop.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: In de BST's zitten inderdaad vooral veel mensen van de marechaussee. We zouden de AVIM (Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel), de vreemdelingenpolitie, om het zo te noemen, erbij kunnen betrekken. We bekijken echter per activiteit welke teamsamenstelling het belangrijkst is en wat nodig is, in overleg met de Grieken. Mensen van de IND kunnen bijvoorbeeld mee. Tot nu toe was het belangrijkste om vooral veel personeel van de KMar ter beschikking te hebben voor de grensbewaking, omdat die ook bij ons de grensbewaking doet.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Alle ketenpartners zijn in de teams vertegenwoordigd; de politie is eigenlijk de enige missing link. Misschien krijgen we, wellicht in tweede termijn, nog een heroverweging of is het meer iets wat de Staatssecretaris meeneemt? Ik denk dat het toch een waardevolle aanvulling kan zijn.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Dat zou inderdaad kunnen. Ik ben er niet principieel tegen, maar het is organisatorisch iets ingewikkelder en het mag niet vraaggestuurd zijn, zodat Griekenland mag bepalen wat we doen. Daarom hebben we ook teams, zodat onze mensen niet verspreid worden, maar echt kunnen werken en helpen bij de activiteiten die ontplooid moeten worden. Ik ben dus niet principieel tegen, maar het is tot nu toe niet naar voren gekomen bij het samenstellen van de teams in overeenstemming met Frontex.
Voorzitter. Ik kom bij de vragen over relocatie. Het is misschien een beetje flauw, maar er zijn veel dingen tegelijk waar. Het is waar dat Griekenland steeds laat horen, en deels terecht, dat er minder pledges zijn dan het programma veronderstelt. Als ik echter een belronde langs collega's doe, hoor ik veel collega's zeggen dat ze 300 plekken hebben openstaan die maar niet gevuld worden. Voor een deel komt dat doordat Griekenland het systeem nog niet op orde heeft. Als een land, bijvoorbeeld Roemenië, zegt «komt u maar», vragen de Grieken alleen «wilt u naar Roemenië?» Dat is echter de vraag niet. Eigenlijk zou iedereen die binnenkomt, in het relocatiesysteem moeten zitten en zou het systeem het land van bestemming moeten bepalen. Zo wordt het nu niet uitgevoerd. Het is natuurlijk raar om te zeggen dat er geen vluchtelingen zijn als er 20.000 tot 25.000 mensen in Griekenland zitten. Nee, de mensen zijn er wel, maar ze zijn niet beschikbaar voor relocatie. Op een bepaald moment – daar kwamen wij zelf achter – zeiden we dat de volgende 100 konden komen, wat verhoudingsgewijs een flinke pledge is en was het antwoord dat er 28 waren en dat het aanbod wel een beetje snel kwam. Het moet natuurlijk niet zo scheef zijn dat Griekenland aan de gang kan blijven. Gelukkig is dat besef ook bij Griekenland doorgedrongen. Het gaat met hulp van Europa, die we gisteren ook concreet hebben aangeboden, werken aan een betere opvang en aan het uitsplitsen van mensen die niet in de hotspotsystemen moeten komen en dus niet voor relocatie in aanmerking komen. Die moeten zo snel mogelijk terug, niet door maar terug. Bovendien gaat Griekenland werk maken van het verbeteren van het relocatiesysteem. Het is natuurlijk heel raar dat er te veel mensen zijn, maar dat het systeem niet meteen in voldoende mate werkt als relocatie mogelijk is. Soms zijn er ook wat operationele zaken uit te gummen. We hebben de Commissie de bevindingen van deze belronde aangeboden, met een aantal heel concrete

punten waar het af en toe spaak loopt in het proces van het op gang brengen van de relocatie tussen Griekenland, maar ook Italië, en de andere lidstaten. Eerlijk gezegd dacht ik tot nu toe dat het vooral lag aan de methode «land van bestemming vragen», wat niet in de afspraken staat, maar toch gedaan werd. Nu ik deze week ook zelf merkte dat Griekenland aan de pledge niet meteen kon voldoen --dat zal met een paar weken wel lukken, maar goed – is duidelijk dat het niet alleen aan die methode ligt. Beide dingen zijn waar: er zijn daar heel veel mensen en Griekenland heeft belang bij relocatie, maar de boel is niet goed genoeg op orde om via het relocatiesysteem snel te kunnen voldoen aan verzoeken van alle soorten lidstaten, en daar moet wel aan gewerkt worden.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Dit luistert even heel nauw. Ik vraag de Staatssecretaris om het nog even heel precies te zeggen. Het is dus zo dat Nederland op dit moment in ieder geval tientallen plekken beschikbaar heeft waarvoor een pledge ligt bij Griekenland, en dat Griekenland in principe zou kunnen zeggen dat deze mensen beschikbaar zijn en dat er direct een match is, maar dat aan die pledge niet wordt voldaan?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Niet meteen, laat ik het zo zeggen. Met zo'n hoge instroom moet het eigenlijk zo zijn dat er al duizenden mensen door de Grieken in het systeem zijn gezet, dat de handelingen die Griekenland moet verrichten al gedaan zijn en dat het tegen de rest van de landen zegt: wanneer komen jullie nou? Als een land een x aantal plekken heeft, moeten de Grieken de mensen of in ieder geval de dossiers kunnen aanleveren. Ik snap ook wel dat het lastig is. Daar is een vorm van receptiecapaciteit voor nodig. Nu komt het voor, en ook in het verleden kwam het wel voor, dat de Grieken op zich wel mensen hebben, maar een pledge krijgen van een minder populair land van bestemming. Er wordt dan gezegd: nou gefeliciteerd, u komt spoedig voor relocatie in aanmerking. Mensen horen dan dat het, laat ik eens een land noemen, Estland wordt en vervolgens zijn ze er de dag daarna niet meer. Dat helpt ook niet. Er is dus nog veel werk te verrichten. Ik zeg natuurlijk niet dat ik er dan maar mee stop. Nee, die plekken zijn open en zullen opgevuld worden, maar het is in deze tijd niet zo dat als ik 100 plekken beschikbaar stel, ze ook meteen opgevuld kunnen worden.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik zit hier niet om de regering van Estland te controleren. Ik zit hier om de Nederlandse regering te controleren. Ik heb veel mensen gesproken die best naar Nederland willen komen. Ik maak me er een beetje zorgen over dat we langs elkaar heen praten. Ik begrijp van Griekse zijde dat de mensen beschikbaar zijn en de landen wel komen, maar dat het een tijd duurt voordat ze de pledges krijgen en dat die landen er ook nog eens lang over doen als ze de dossiers krijgen. De beslistermijn is eigenlijk te lang. Dan reizen mensen op enig moment door, omdat ze denken: ja, het is allemaal onduidelijk en onzeker en we zitten maar te wachten. Eerlijk gezegd speelt daarbij ook de mensensmokkelaar soms een kwalijke rol door te zeggen: ik breng je in twee dagen naar Duitsland. De oplossing zit dus ook in de voortvarendheid waarmee andere landen, en zeker een relatief populair land van bestemming als Nederland, de dossiers oppakken. De mensen krijgen binnen een heel kort tijdsbestek een akkoord en kunnen dan op het vliegtuig gezet worden.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik had ook geen kritiek op Estland, want Estland had plekken ter beschikking. Kijk, het relocatiesysteem is gewoon nog niet goed genoeg. Dat gaat nu veranderen, omdat het doorreisbeleid een halt wordt toegeroepen. Een vluchteling heeft natuurlijk de keuze: of hij betaalt een smokkelaar en komt vrijwel gegarandeerd in zijn land van voorkeur aan – dat is nu niet meer, maar dat was tot vorige week wel zo –

of hij gaat op een hotspotlocatie zitten waar hij een kans heeft om via het systeem in het door hem gewenste land van bestemming te komen, maar ook een grote kans om in een ander land te komen, welk land dat dan ook moge zijn. Zolang dat zo was, hadden we de situatie dat als Estland plekken beschikbaar stelde en de Grieken tegen mensen zeiden dat ze naar Estland mochten, die mensen verdwenen. Dan kan Estland hun dossier ook niet oppakken. Misschien – maar dan ga ik speculeren – dachten de Grieken: het gaat toch moeizaam, dus waarom zouden we de dossiers op orde brengen? Dat lijkt me dus niet zo'n goede prikkel. Als ik er nu 100 vraag, krijg ik 28 dossiers. Ik ben nog niet op het punt om te zeggen dat wij dat niet snel genoeg zouden doen. Ik denk ook niet dat dat snel over ons geroepen zal worden. Er zijn wel problemen geweest, bijvoorbeeld dat een land iets wilde wat Griekenland moest doen volgens de relocatieafspraken, zoals het verstrekken van bepaalde informatie, en dat Griekenland daaraan vervolgens niet wilde meewerken. Dan is het lastig om van zo'n land te verwachten dat het ook meedoet.
Voorzitter. De heer Azmani zei dat we het veel over Turkije hebben en vroeg hoe zit het met Jordanië, Libanon en andere landen. Tijdens de Londenconferentie van 4 februari heeft mevrouw Mogherini aangekondigd dat de EU compacts met Libanon en Jordanië gaat afsluiten. Op 4 februari, een maandje geleden, is die aankondiging gedaan. Haar dienst is nu in contact met die landen om daar stevig aan te werken en om in EU-verband te onderhandelen over elementen van de pakketten op het gebied van handel, mobiliteit en het bevorderen van de situatie van vluchtelingen in die landen met betrekking tot de toegang tot onderwijs, zorg en arbeid. Waar we een rol hebben als voorzitter, stimuleren we een snelle afronding en sporen we daartoe ook aan.
De heer Azmani vroeg of we de eerste vicevoorzitter van de Commissie misschien ook eens op pad moeten sturen. De Europese Commissie heeft vorig jaar gezegd dat ze snapt dat terugkeer per lidstaat minder handig werkt dan wanneer Europa het eensgezind doet. De terugkeer is natuurlijk de achilleshiel in het beleid, en dat zeg ik niet berustend. Daarom was en ben ik er ook van overtuigd dat het de EU beter afgaat dan een individuele lidstaat, maar dan moet de EU er wel hard aan werken, en in dit geval de Commissie. In het begin was er wat gepingpong tussen de verschillende afdelingen over de vraag wie het moest doen. Intussen brengt iedereen in ieder geval de boodschap goed over. Mogherini, Avramopoulos en ook Tusk en Juncker gebruiken het wel in hun contacten. De Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) is er inmiddels ook intensief mee bezig, maar het had van mij sneller opgestart mogen worden. Het is ook een taak voor ons, niet alleen als voorzitter, maar ook daarna als lidstaat, om erop te blijven hameren dat de EU die middelen wel aanwendt. We moeten niet alleen praten naar aanleiding van Valetta en andere toppen, maar op een gegeven moment het gesprek ook wat minder gezellig maken als we er niet doorkomen. Het is immers een internationaalrechtelijke plicht dat een land zijn onderdanen terugneemt als ze ergens anders zijn en daar geen recht op verblijf hebben. Als die gesprekken ongemakkelijk moeten worden om resultaat te boeken, dan moet dat maar. Dat is ook in december mijn inbreng geweest. Het moet echter wel effectief zijn. Een land op een zodanige manier aanpakken dat het nog minder meewerkt, is niet bepaald effectief.
De heer Voordewind vroeg naar de hotspots aan de Turks-Griekse landgrens. Ik weet eerlijk gezegd niet precies waarom we daar nu meteen een hotspot moeten bouwen, want de mensen zijn daar nu niet. Het kan natuurlijk gebeuren dat stromen zich verleggen en dan zullen we ook daar de grens moeten bewaken.

De **voorzitter**: Een korte verduidelijking.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Als we die stroom richting zee willen tegengaan, moeten we juist aan de Turks-Griekse grens mensen opvangen, omdat de stroom dan die kant op gaat. Daar zouden we dan een hotspot kunnen organiseren.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Daar denkt de heer Voordewind dan heel anders over dan ik. Als de stroom zich verlegt naar die landsgrens en er een ongecontroleerde toestroom van Turkije naar Europa via de Turks-Griekse landsgrens ontstaat, zou ik dat niet willen stimuleren met een hotspot. Dan zou ik juist een beroep willen doen op de grensbewaking, die op land beter te realiseren is dan op zee, waar het alternatief van het tegenhouden van mensen niet acceptabel is, omdat ze dan in zee terechtkomen. Ik zou juist zeggen dat we geen hotspot moeten creëren met het signaal dat mensen die zo graag van Turkije naar Europa willen, dat kunnen doen. Het doel is juist om de toestroom van Turkije naar Europa te verminderen.

De **voorzitter**: We maken er een interruptie van.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Dit is een belangrijk punt. We kunnen hierover ideologisch verschillend denken, maar als we de stroom richting zee willen laten afnemen, zullen we een alternatief moeten bieden. Als mensen het idee hebben dat ze bij de Turks-Griekse grens worden opgevangen, dat daar de echte vluchtelingen worden geselecteerd en dat ze daar mogelijk wel de grens over kunnen, hetzij via een luchtbrug, hetzij via land, dan zou dat een aantrekkelijk alternatief kunnen zijn voor die gevaarlijke tocht en die € 1.500 die ze moeten betalen. Dat is zo'n beetje het idee.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Dat idee snap ik, maar als dat het enige doel van het Europese beleid was, dan waren we er met een week wel uit. Dan is iedereen welkom en gaat het er alleen om dat we willen voorkomen dat mensen op een bootje stappen. Ik denk dat dat de spankracht van Europa te boven gaat. Het zal gepaard moeten gaan met het op onze voorwaarden organiseren van de overtocht en bepalen wie daarvoor in aanmerking komen en hoeveel. Dat gaat wel gepaard met een beperking van de instroom in zijn geheel. Als je zegt: u hoeft niet meer via zee, want u kunt ook via land en dan komt u vanzelfsprekend altijd binnen, of via de lucht ... Volgens mij gaat het om twee dingen. In het kader van burden sharing vindt het kabinet inderdaad dat we ruimer de mogelijkheid moeten bieden om gereguleerd over te komen. Het moet echter ook duidelijk zijn dat ongereguleerd overkomen niet loont, dat het niet leidt tot een verblijf in Europa. Deze onderdelen horen bij de afspraken, want anders is het een stuk breder dan het kabinetsbeleid en dat beoogt, evenals trouwens het Europese beleid, een afname van de instroom en niet alleen een verandering van de manier waarop mensen reizen.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Het gaat juist niet om een ongereguleerde toestroom via de Turks-Griekse grens. Het gaat juist om het organiseren van hotspots en screening en selectie daar, zodat we de economische vluchtelingen in ieder geval in Turkije houden en Turkije helpen om hen terug te sturen naar de Maghreblanden. Voor de echte vluchtelingen zullen dan de hervestigingsprogramma's van de UNHCR en Europa moeten plaatsvinden. We vangen hen dus op aan de Turks-Griekse grens en voorkomen daarmee dat ze die gevaarlijke overtocht maken.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Dan is het verschil misschien dat ik vind dat hotspots te maken hebben met relocatie en die vindt plaats in Europa, in de EU. Als de heer Voordewind bedoelt dat we kunnen helpen om mensen in Turkije te houden, als Turkije daar hulp bij nodig heeft, dan is het oké,

maar dan vraag ik me af waarom we dat zo dicht aan de grens zouden doen. Als het idee is dat mensen niet naar Europa komen, kunnen we die opvang misschien beter wat verder van de grens af organiseren, om te voorkomen dat mensen alsnog oversteken als ze niet in aanmerking komen voor hervestiging.
Voorzitter. Ik kom bij de vragen over instroom en prognoses, waarbij woorden als «realistisch» en «verwacht» vielen. Aan die prognoses werden sowieso allerlei zekerheden opgehangen die niet bestaan. Er is geen voorspellend model waarmee ik kan zeggen hoeveel er komen. Het is ook niet zo dat mensen hebben gezegd dat 93.600 het meest realistisch is. Dat aantal is realistisch als je verder niets doet. Het is een advies dat het kabinet ter harte neemt, om ervoor te zorgen dat de instroom niet zo hoog wordt door maatregelen te nemen en ook bereid te zijn om, als dat nodig is, verdere maatregelen te nemen. Het is ook niet zo dat we in twee werkelijkheden leven en op het departement zeggen dat het er toch wel 93.600 worden. Vorig jaar was het verwijt dat we niet voorbereid waren op iets wat ineens kwam. Nu is het verwijt dat we ons ook voorbereiden op iets wat we met man en macht proberen te beperken en te voorkomen. We zijn echt bereid om maatregelen te nemen om te voorkomen dat het zover komt. Als alles conform het bestuursakkoord gaat – er zitten heel grote ««alsen»« in die ik dadelijk zal toelichten – heb ik niet genoeg opvang voor 93.600 mensen, maar dat hoeft ook niet want het aantal mensen ligt daaronder.
Laat ik die grote «alsen» ook maar bespreken, want die zitten er ook in. Alle uitstroom moet goed verlopen en de achterstand moet ingelopen zijn. Dat is tot nu toe nog niet gebeurd, maar er zijn geen twee parallelle werkelijkheden. Verder vind ik wel dat men zich mag voorbereiden op bepaalde aantallen; dat heeft te maken met pieken. Stel je voor dat de instroom over het hele jaar 55.000 wordt, ik noem maar iets, maar dat die wel in één golf komt, dan moet ik weten in welke provincies en gemeenten opvang überhaupt mogelijk is, ook voor de komende jaren. Het is niet zo dat bestuurders kant-en-klaar plekken opleveren en mij een sleuteltje geven en zeggen: daar staan 800 bedden. Door het bestuursakkoord komen er mogelijke locaties naar voren, maar dan moet het hele traject nog beginnen. Als ik kijk naar de huidige realisatie haal ik de 58.000 niet. Er is dus nog een hele hoop werk te verrichten. Mocht ik nu in januari overspoeld zijn met aanbiedingen, dan had ik kunnen zeggen: ho ho, we gaan dat nu niet allemaal verwerven en ook echt bouwen, want ik verwacht niet dat het nodig is. Maar goed, dat is niet de realiteit. Wat is realistisch? Met dit kabinet is 58.000 realistischer dan 93.600. Maar goed, ambtenaren moeten zich ook voorbereiden op andere scenario's, ook met betrekking tot geld. We kunnen heel veel geld geven. Dat vind ik leuk en ik zet het op de balans van mijn begroting, maar ook met heel veel geld zie ik niet hoe ik dit jaar voor 93.600 mensen opvang moet regelen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): De Staatssecretaris zegt dat 58.000 realistischer is, omdat het scenario van 93.600 alleen aan de orde is als er sprake is van ongewijzigd beleid. Welke concrete beleidswijzingen stelt het kabinet dan voor om ervoor te zorgen dat het er 58.000 worden?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Voor een deel hebben we al beleid getroffen om het aantal te verminderen. Met de instroom van januari zitten we ook nog niet op het hoge schema. Het meeste beleid vindt in Europees verband plaats. De afspraak met Turkije zou natuurlijk de optimale oplossing zijn. Mocht dat niet voldoende, of niet op tijd voldoende resultaat opleveren, dan zullen de Europese landen, zoals we nu al zien gebeuren, ook andere maatregelen moeten nemen, die minder optimaal zijn dan de deal met Turkije. Ik heb er wel allerlei ideeën over, maar ik heb er geen lijstje van, omdat Nederland dat bij voorkeur niet alleen doet. Dat doen we het liefst met zo veel mogelijk landen samen. Wij zijn niet het

enige land dat zich op het standpunt stelt dat een ongecontroleerde instroom niet haalbaar, niet wenselijk en niet acceptabel is. We hebben al maatregelen genomen, maar ik denk niet dat mevrouw Voortman vraagt om al die informatie nog een keer op te sommen, en we hebben ook de bereidheid nadere maatregelen te nemen als die de komende tijd nodig blijken.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Die maatregelen zijn nog niet genomen. Dan is het heel gek om voor het beleid uit te gaan van een scenario waarin wel al allerlei maatregelen genomen zijn. Er is nog geen sprake van maatregelen die geleid hebben tot een lagere instroom. Dan is het toch gek om uit te gaan van het lagere scenario? Je zou dan toch realistisch moeten zijn en moeten uitgaan van dat hogere scenario?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Nee, dat hogere scenario is immers niet realistisch, omdat we besloten hebben dat we dat niet laten gebeuren. Dat betekent dus dat we maatregelen treffen en ook bereid zijn om nadere maatregelen te treffen, als het uit de klauwen loopt. Als er de afgelopen weken een instroom was geweest van meer dan 2.000 per week, had ik al meer maatregelen moeten nemen. Nu zitten we op de lijn dat de instroom op een behapbaar niveau zit en werken we hard aan oplossingen om ervoor te zorgen dat de instroom niet boven de 58.000 en liefst nog lager uitkomt. Als je een maatregel niet getroffen hebt, kun je er wel al mee bezig zijn. Dat gebeurt volgens mij heel vaak bij beleid. Daar zitten wel vaker voorstellen in die je nog moet effectueren, wetten die je nog moet aannemen. Ik vind het niet realistisch dat er 93.600 komen en dat we dat operationeel voorbereiden. Stel dat er in de tweede week van januari op een totaal ander dossier verkiezingen uitgeschreven worden, ik noem maar iets, en dat de partij van mevrouw Voortman glorieus wint. Dan denk ik dat we 93.600 operationeel als ondergrens moeten zien, want dan krijgen we een vrij uitnodigend beleid. Daar mag men zich dan alvast op voorbereiden. Wij doen er alles aan om beide, zowel verkiezingen als een instroom van 93.600, te voorkomen.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Ik hoop natuurlijk dat er een mooie uitslag voor mijn partij komt, maar wij zullen in ieder geval eerlijk zijn over wat er gaat komen. En dat is nu precies het probleem. Ik verwijt de Staatssecretaris dat hij beweert dat dat aantal niet komt, omdat we het beleid bijstellen en geweldige maatregelen nemen die dat voorkomen. Maar hij laat zich er niet over uit over welke maatregelen hij het dan precies heeft, want die moeten allemaal nog komen. Dat kan niet. Je kunt het niet allebei hebben.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Het moet allemaal nog komen en ik weet niet of die maatregelen zo geweldig zijn. Dat ga ik ook niet zeggen. De optimale maatregel is dat het EU-breed lukt om door goede afspraken met Turkije de instroom te verlagen. Als dat niet lukt, moeten we andere maatregelen overwegen, maar die zijn per definitie minder optimaal. Anders hadden we die immers meteen getroffen. Een probleem van crisismanagement is nu eenmaal dat men niet alles in de hand heeft en ook niet alles kan voorspellen. Dus als het gesprek met Turkije niet op tijd tot een significant resultaat leidt, zullen we met de andere Europese landen gesprekken voeren. Zoals ik aangaf, hebben een aantal landen daar niet op kunnen wachten en al maatregelen getroffen, zodat we in een Europees kader alternatieven moeten bespreken om ervoor te zorgen dat de instroom niet zo hoog wordt. Ik vind het niet eerlijk om te zeggen dat er een bepaald aantal komt, terwijl we dat niet laten gebeuren.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): En wij vinden het niet eerlijk dat de Minister-President op de nationale televisie zegt dat hij eraan werkt dat de

instroom naar nul gaat, terwijl hij weet dat dat helemaal niet lukt, zeker niet omdat hij de maatregelen daarvoor niet op orde heeft. Hoe haalt hij het dan in zijn hoofd om dat te zeggen? Belangrijker op dit moment is de vraag hoe de Staatssecretaris er heel concreet voor zorgt dat er ook budget beschikbaar is voor het aantal mensen dat naar Nederland komt. We hebben daar in de eerste termijn een paar vragen over gesteld. Het is belangrijk dat de staatsecretaris daar ook zicht op heeft. Wat krijgt het COA aanvullend? Wat krijgen de IND en de marechaussee? Hoe gaan we ervoor zorgen dat het financieel allemaal past als de Minister van Financiën zegt dat het 1,5 miljard gaat kosten?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Deze vraag herken ik van het CDA. Die heb ik vorig jaar bij de begrotingsbehandeling al met mevrouw Keijzer doorgenomen. Rond die tijd hebben we de budgetten voor het COA, de IND en Nidos verhoogd om ervoor te zorgen dat ze niet al voor de voorjaarsnota in de knel kwamen. Voor de overige diensten is gesteld dat, als dat nodig mocht blijken, de kaders bij voorjaarsnota worden aangepast aan de veranderde omstandigheden, zoals in alle andere jaren ook is gebeurd. Voor de diensten die het meteen nodig hadden, hebben we dat al bij najaarsnota al gedaan, dus eerder dan in de voorgaande jaren altijd is gebeurd.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Dit is een ander antwoord dan dat de Minister-President heeft gegeven. De Minister-President heeft deze week in de Kamer gezegd dat hij er juist garant voor staat dat op dit moment alle budgetten kloppen. Dinsdag is de vraag hem bij herhaling gesteld en uiteindelijk heeft hij gezegd dat het financieel op orde is. Ik hoor de Staatssecretaris zeggen dat dat niet zo is. Het is nu dus gelukkig weer duidelijk vanuit het kabinet, maar we willen wel zo snel mogelijk weten – mevrouw Keijzer vraagt er inderdaad al anderhalf jaar om – wanneer we ervoor zorgen dat de financiën passen bij de aantallen die we binnenkrijgen.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Volgens mij was het toch echt de heer Oskam. Ik zeg niet iets anders. Ik zeg net dat we bij najaarsnota al de nodige budgetten hebben aangepast. Daarnaar heeft de premier deze week in het vragenuurtje ook verwezen en het klopt ook. Daarnaast zullen we bij voorjaarsnota, als het nodig is, andere zaken moeten opplussen. Op dat moment moeten we bezien hoe het ervoor staat en welke maatregelen er inmiddels al getroffen zijn.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Collega’s hebben al verwezen naar de gedane beloftes door de premier en ook naar het gegoochel met aantallen. Laat ik dan inzoomen op die 93.000. De Staatssecretaris zegt dat dat aantal niet realistisch is. Dan komt bij mij de vraag op of het niet realistisch is dat het er 93.000 worden of dat het niet realistisch is dat Nederland die gaat opvangen. Het aantal mensen dat in januari en februari in Griekenland is aangekomen, is een veelvoud van het aantal van vorig jaar januari en februari. De verwachting dat de instroom in Nederland dit jaar hetzelfde zal zijn als vorig jaar lijkt me dus onredelijk. Wat bedoelt de Staatssecretaris met «niet realistisch»?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ten eerste is het niet realistisch te denken dat het ons lukt dit aantal van ruim 93.000 op te vangen. Ten tweede is het niet realistisch te denken dat het kabinet het laat gebeuren dat we zo veel mensen moeten opvangen in Nederland. Ik snap het wel, maar bij een ongewijzigd beleid is het niet realistisch, omdat wij hopen dat het er minder worden. Daar zullen we aan moeten werken. Zoals ik eerder aangaf, is er een reeks maatregelen getroffen en is er de bereidheid om

nadere maatregelen te nemen als dat nodig is. Zo bezien zijn beide onderdelen die de heer Sjoerdsma bevroeg, dus niet realistisch.

De heer **Sjoerdsma** (D66): Dan gebeurt hier toch iets unieks. Dan is er voor het eerst een lid van het kabinet dat gewoon heel duidelijk een bovengrens aangeeft, dat gewoon zegt: 93.000, hoe we het ook wenden of keren, gaat het voor Nederland niet worden; dat zullen we niet accepteren. Dat vind ik zorgwekkend, want ik zie veel liever dat het kabinet zich dan in ieder geval tot het uiterste voorbereidt om – wat ook mogelijk is – deze mensen wel op te vangen als ze komen. Wat gaan we anders doen?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Volgens mij gebeurt dat niet voor het eerst. Maar goed, we zullen maatregelen moeten nemen om te voorkomen dat dit aantal mensen in Nederland komt. Als ik kijk naar het bestuursakkoord en de oplevering, ligt het er echt niet aan dat de burgemeesters en commissarissen niet hard genoeg werken. Ze maken de eerste schifting waar opvang mogelijk zou zijn, maar daarna moeten we nog zien of het ook echt lukt. Als er uit de zogeheten regietafel een x-aantal komt dat vervolgens lokaal bij de invulling onder het mom van «wij hebben liever kleinschaliger opvang» de helft van x wordt, geeft dat al aan hoe snel het kan gaan met het perspectief van het wel of niet realiseren van voldoende opvang. Dat heeft te maken met het lokale draagvlak en de draagkracht van de samenleving. Ik heb geen blauwdruk om zaken tegen wil en dank te regelen. Zoals de leden weten, bestaat Nederland uit gemeenten. Ik geloof dat de Kamer heel duidelijk is en niet wil dat ik buiten de wil van een gemeente om plekken aanwijs.
Voorzitter. Ik kom op de vragen over de wachttijd en de beslistermijnen. De wachttijd tot de inhoudelijke behandeling is nu ongeveer zeven maanden. Dat is een gemiddelde; het kan dus per persoon verschillen. In principe hanteren we natuurlijk het principe «first in, first in procedure», maar in bepaalde omstandigheden kan iemand naar voren gehaald worden, als daartoe aanleiding is. Met het in werking treden van het sporenbeleid hebben we dat natuurlijk ook zo georganiseerd.
Mevrouw Gesthuizen vertelde dat het besluit om de beslistermijnen te verlengen de rechten van asielzoekers zou schenden. Materieel wordt het natuurlijk niet prettiger als men lang moet wachten, maar juridisch valt het binnen de rechten die men heeft onder de Europese Procedure-richtlijn. Ik heb de Raad van State op dit onderdeel geen kanttekening zien maken bij de beslistermijn, maar wellicht heb ik dat niet helemaal goed begrepen.
Dan kom ik bij de vraag over de IND en zijn capaciteit. Zoals ik al aangaf, hebben we financieel een voorziening getroffen om de capaciteit op peil te houden en de extra 300 mensen die de afgelopen periode zijn aangenomen, te behouden. De behoefte aan een bepaald type medewerker kan natuurlijk wisselen. We hebben een tijd gehad dat we helemaal in de beginfase van de procedure een flinke achterstand hadden. Dat is wat minder ingewikkeld werk. Het kan zijn dat we een overgang zien omdat we die achterstand weggewerkt hebben en mensen naar de inhoudelijke beoordeling gaan. Een aantal mensen zullen dus niet meer werkzaam zijn bij de IND, terwijl anderen juist geworven kunnen worden. Het is echt aan de IND om de samenstelling optimaal te houden.
De heer Voordewind had het over «de IND komt deze winter naar je toe», en wil de medewerkers laten rondreizen langs de opvang. Ik snap de logica wel, maar reistijd is ook werktijd. Ik kan niet van hen vragen om heel vroeg te beginnen. Het is dus heel veel verloren tijd van die rondreizende IND-medewerkers. Het is niet per se een optimale variant, want als iemand onderweg is, levert hij geen productie. Het kan zijn, maar ik ben eraan gehouden om de IND zijn bedrijfsvoering laten organiseren en ik laat het ook echt aan de IND om dat zo goed mogelijk te doen. Het kan zijn dat het een tijdje handig is, maar we hebben natuurlijk te maken met

speurwerk. Ik kan niet zeggen: ga nu maar naar plaats X, want daar zijn ze allemaal aan de beurt. Het is niet zo gemakkelijk als gezegd dat het helpt om tijd in rondreizen te investeren.
Ik heb nog een aantal vragen over 1F liggen. Dat blijft lastig, omdat je twee drempels hebt. Bij 1F is er een vermoeden. Dat vermoeden is groot genoeg om tegen te werpen als het bijvoorbeeld oorlogsmisdaden betreft, maar het betekent niet dat ik genoeg bewijs heb om iemand door een Nederlandse rechter veroordeeld te krijgen. Dan is er dus een schemergebied. Sommige landen zeggen dan: ik kan hen niet uitzetten, dus ik geef hun toch maar een status. Die landen leggen de drempel echt bij strafrechtelijke vervolging. Wij hebben gezegd dat niet te willen. Mensen over wie we te veel signalen hebben dat ze juist de reden of de veroorzaker zijn van het feit dat anderen vluchten, willen we niet belonen met een status. Het is iets anders dan dat ik de recherche naar een oorlogsgebied zou kunnen sturen om bewijsmateriaal te verzamelen. We hebben in Nederland gezegd dat we een tussenvoorziening voor deze categorie maken. Ik geef gelijk toe dat die niet optimaal is, maar die categorie maken we geen onderdeel van de samenleving, die geven we geen recht op verblijf. Daarmee is het probleem of ik mensen dan inderdaad kan uitzetten of vastzetten, nog niet opgelost. De gedachte van mevrouw Van Toorenburg vond ik wel een interessante, maar ik wil er even de tijd voor nemen om te bekijken of er in de tussentijd ten opzichte van het voorstel van tien jaar geleden jurisprudentie is die wellicht weer complicaties oplevert --dat gebeurt helaas – en of een gesprek met het ICC over dit soort categorie inderdaad kan helpen. Ik moet wel de verwachting enigszins temperen over de tijd die het kost om met het ICC te spreken, laat staan tot afspraken te komen. Ik kom er nog op terug bij de Kamer, omdat ik vind dat we die route wel moeten verkennen zonder dat ik nu meteen kan zeggen dat het gaat lukken. We gaan de route om het eventueel over te dragen dus wel verkennen, want ik ben het met mevrouw Van Toorenburg eens dat het wringt, maar een en ander moet wel passen in de rechtsstaat en deugdelijk zijn zodat het stand houdt voor een rechter.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Ik ben heel blij dat de Staatssecretaris dit meedenken omarmt en wil bekijken op welke manier hij dit vorm kan geven. Ik ben het helemaal eens met de Staatssecretaris dat het heel erg lastig wordt om te bezien op welke manier het kan, omdat we de drempel hebben dat we mensen niet in vreemdelingenbewaring mogen zetten, tenzij er zicht is op uitzetting. Het mag echter ook als er zicht is op berechting. Mag ik de Staatssecretaris vragen of hij de Kamer dicht bij zich kan houden in het informeren over de manier waarop hij dat doet? Dan kunnen wij hem voorbeelden aandragen van dingen waarvan wij inmiddels weten dat die misschien mogelijk zijn. Daarnaast kunnen we er dan zicht op houden en op de termijn waarop we er het effect van kunnen zien.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Zeker, als er goede informatie is, sta ik daarvoor open. Ik heb niet zoveel last van een not invented here syndrome Ik zal de Kamer op de hoogte houden van de voortgang die ik hopelijk boek.
Ik kom bij de vragen over de ACVZ en de terugkeer, inclusief het Nederlandse beleid. De ACVZ had een enigszins dubbele conclusie: V en J doet er alles aan, maar in het interdepartementale verkeer zit nog ruimte voor winst en verbetering. Ik heb al eerder gezegd dat Europa eigenlijk de lead zou moeten nemen, dat het wel wat sneller mocht en dat ik er op zou rappelleren. Bij ons staat standaard een terugkeer- en overnameclausule in een overeenkomst. Dat is het uitgangspunt, maar op het moment waarop zo’n besluit genomen word, kunnen er andere argumenten zijn die er toe leiden dat die er toch niet in opgenomen wordt, net zoals voor

de Kamer soms ook andere argumenten kunnen prevaleren om in een relatie met een land iets te doen dat een nadeel met zich meebrengt voor terugkeer. Daar hebben we wel mee te dealen. Het uitgangspunt onderschrijf ik, maar het zal er niet altijd in staan. Ik zal de Kamer ook informeren over de discussies die op andere instrumenten dan handel, hulp en dat soort zaken en het visuminstrument zelf gevoerd worden. Ik heb zelf een oproep in de richting van de Commissie gedaan om eens na te denken over de vraag of we misschien een link moeten leggen met een land – Noorwegen viel me daar vorige week al in bij – waarbij we ook kijken naar de reciprociteit. Men heeft een wens om bepaalde mensen uit landen waarmee we geen probleem hebben, hier te laten komen met een visum, en wij hebben de wens dat landen bepaalde mensen terugnemen. Misschien moeten we daar de link zoeken. Als we daartoe mogelijkheden zien, ook in Europees verband, zal ik de Kamer nader informeren. Als het goed is, ontvangen we deze maand van de Europese Commissie en de EDEO een rapportage over de voortgang van hun werk en hoe zij gevaren zijn met de pakketten, als het gaat om de «meer voor meer»- en «minder voor minder»-benadering en het stimuleren van het terugnemen van de eigen onderdanen.
De heer Fritsma had specifieke vragen over het, afgeronde, aantal van vijf mensen van Marokkaanse afkomst. Ik ga de aantallen even nuanceren en verduidelijken om misverstanden te voorkomen, maar ik wil bij voorbaat zeggen dat ik niet heel trots op die cijfers ben. Vijf betreft het aantal afgegeven laissez-passers dat nodig was. Het totaal aantal gedwongen uitzettingen naar Marokko lag hoger; dat lag vier keer zo hoog, maar dat blijft ook maar twintig. Dat neemt dus niet weg dat het echt veel beter moet en we erop in blijven zetten, maar er is dus wel even een verschil tussen gedwongen terugkeer of laissez-passers.

De heer **Fritsma** (PVV): Er zijn tientallen of honderden Marokkanen gepresenteerd bij de Marokkaanse ambassade om zo'n tijdelijk reisdocument, een laissez-passer, te verkrijgen. Het aantal van vijf is afgerond op vijftallen; dus het kunnen er ook drie geweest zijn. Wat is hierbij aan de hand? Waarom zijn er zo weinig laissez-passers afgegeven? Dit duidt erop dat Marokko de zaak traineert. De vervolgvraag is dan waarom de Staatssecretaris Marokko de boel zo laat traineren, want dat is gewoon wat er aan de hand is.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik moet zeggen dat het de jaren hiervoor wat beter liep, maar toen zagen we ook een daling. We zien dat Marokko dit breder doet. Nederland is niet het enige land dat hier last van heeft. Vandaar dat veel lidstaten er belang aan hechten dat de Europese Commissie met voorrang met Marokko aan de slag gaat. We willen niet wachten totdat die mensen Nederland hebben bereikt, maar al snel in Griekenland beginnen met readmissie naar Marokko via Turkije als veilig derde land om ervoor te zorgen dat de mensen hier niet komen. Vorig jaar hebben we natuurlijk twee trajecten gehad inzake het opzeggen van een verdrag met Marokko, die voor Nederland niet samenhingen maar voor Marokko mogelijk wel. Dat had wel enige weerslag in het verkrijgen van laissez-passers en de medewerking van de Marokkaanse autoriteiten. Dat is waar ik eerder op aansloeg, namelijk dat soms ook in de Kamer om heel begrijpelijke redenen andere dossiers geprioriteerd worden boven dit dossier. Dat neemt niet weg dat ik dat geen excuus vind. Ik vind nog steeds dat Marokko zijn onderdanen beter moet terugnemen. We spreken nu niet voor niets met Turkije als veilig derde land over het terugnemen van bijvoorbeeld Marokkanen die geen recht hebben op bescherming, om zo te voorkomen dat het zich herhaalt.

Voorzitter: Van Gesthuizen

De heer **Fritsma** (PVV): De Staatssecretaris geeft toe dat dit niet goed is en dat Marokko zijn onderdanen beter moet terugnemen. Dan moet ik de Staatssecretaris toch confronteren met het eigen regeerakkoord waarin letterlijk staat, en ik citeer: «Wie hier niet mag blijven, moet vertrekken of wordt uitgezet. We oefenen druk uit op landen om hun onderdanen terug te nemen aan wie de toegang tot Nederland is ontzegd. Dit betreft ook de handels- en ontwikkelingscontacten met deze landen». Einde citaat. Wat is hier nog van over, als Marokko de staat zo traineert?

De **voorzitter**: De Staatssecretaris.

De heer **Fritsma** (PVV): Wat is er over van het regeerakkoord?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Dat is geüpgraded, zelfs naar het Europese toneel, waar dit punt ook overgenomen is. Het is dus nog geheel intact. Ik gaf al aan dat er vorig jaar een ander dossier doorheen fietste, wat de zaak enigszins compliceerde. Het staat nu eindelijk hoog op de agenda van de Europese Commissie om het namens ons allemaal te bespreken. Het staat dus nog volledig overeind, maar dat betekent niet dat ik tevreden ben met het geboekte resultaat.
Voorzitter. Als iemand uit een land van de veiligelandenlijst komt, wordt zijn asielaanvraag als kennelijk ongegrond bestempeld. Dat betekent niet «einde verhaal», maar wel dat er geen vertrektermijn wordt toegekend en dat er dus eerder vreemdelingenbewaring kan worden ingesteld als er voldoende zicht op uitzetting is. De problematiek die we hiervoor besproken hebben, wordt hiermee niet opgelost. In de praktijk versnellen we de boel bij landen waarbij zicht op uitzetting is en verkleinen we de kans dat iemand zich aan ons toezicht kan onttrekken. Het betekent dus niet dat de terugkeer meteen plaatsvindt, dat blijft hetzelfde. Met de westelijke Balkan is een flinke stap gezet, omdat we daarmee terug- en overnameovereenkomsten hebben en samen met andere landen, maar ook zelf, speciale chartervluchten regelen om mensen snel te kunnen terugsturen.
Welke rechten hebben de mensen nog wel? De kwalificatie «veilig land» betekent niet dat er geen asielaanvraag kan worden ingewilligd. Het betekent niet blind afwijzen, maar het is wel kennelijk ongegrond en de drempel ligt hoger in het relaas dat gehouden moet worden. De individuele basis blijft echter de basis voor een definitieve afwijzing. Voor een aantal landen is de situatie voor bepaalde groepen zoals lhbt's zo ernstig, dat ik voor die landen een categoriale uitzondering heb gemaakt. Dat betekent niet dat voor de landen waarvoor geen categoriale uitzondering geldt, lhbt en daarmee samenhangende onveiligheid geen argument kan zijn voor asiel. Dat kan nog steeds aangevoerd worden, maar is niet als categoriale uitzondering voor alle landen gesteld. Dat heeft te maken met de weging van de vraag hoe pregnant de situatie in het land van herkomst is.
De heer Fritsma vroeg naar nareis en gezinshereniging in vergelijking met Denemarken. Dat wordt een beetje een dakpandiscussie. Wat de heer Fritsma beschreef, waren inderdaad de voorstellen van Denemarken om tot een strenger nareisbeleid te komen. Het is op dit moment niet duidelijk of die al aan het parlement zijn voorgelegd, laat staan goedgekeurd. Wij hebben in Nederland ook maatregelen genomen om de nareis te beheersen. De wettelijke beslistermijn is verlengd. De drempel voor kansloze nareisaanvragen is verhoogd, om de druk op de capaciteit en ook de kosten te verminderen. We onderzoeken of de kosten bij een niet terechte aanvraag in bepaalde mate kunnen worden doorberekend. Er zijn tal van factoren die het lastig maken om te vergelijken of een oordeel te vellen. Denemarken hoeft zich niet te houden aan bepaalde Europese

richtlijnen en het is mij niet duidelijk of de door de Denen aangekondigde aanscherping al daadwerkelijk in beleid is omgezet.
Dan kom ik bij een vraag over de opvang. Mevrouw Van Toorenburg had het over boze burgemeesters in Brabant. Dat verbaast me een beetje, ze zijn vaak wel duidelijk, maar ik heb hen nog niet boos meegemaakt. In het hele land zijn er discussies over voorstellen voor een vorm van opvang. We hebben ook een aantal kleinschalige locaties aangeboden gekregen van gemeenten en zijn ook bereid daarover te spreken. Het gebeurt echter ook vaak dat een aanbod voor kleinschaligheid uiteindelijk leidt tot de opvang van statushouders. Dat vind ik geen slechte ontwikkeling. We hebben er dus goede gesprekken over. Ik zou zeggen als er iemand boos is, laat het ook aan mij merken, want dan kan ik er iets mee doen. Ik hoop nu niet een hele lijst te krijgen.

De **voorzitter**: Ik zie dat mevrouw Van Toorenburg een interruptie heeft, maar ik heb op dit briefje staan dat ze al twee keer is geweest. Ik zou het graag doen, ook omdat ik straks zelf weer woordvoerder ben, maar dan zou ik alle andere woordvoerders ook de gelegenheid moeten geven om extra te interrumperen. Een verhelderende vraag dan, maar dan in één termijn, om te verduidelijken wat mevrouw Van Toorenburg precies heeft bedoeld met haar eerdere vraag.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Ik wil de Staatssecretaris louter zeggen dat er vanochtend in Brabant een enquête is verschenen en dat de burgemeesters hebben aangegeven dat ze geen grootschalige opvang meer willen. Dat was de vraag.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Die enquête is vast anoniem. Nee? Dat scheelt. Ik zal eens bekijken wat er uitkomt.
Ik heb nog een vraag liggen over de stand van zaken van het wetsvoorstel inzake stateloosheid. De verwachting is dat het dit voorjaar in consultatie gaat en daarna naar de Kamer komt.
Met betrekking tot de medische overdracht vind ik de twee tragische voorvallen wat minder vergelijkbaar dan de heer Voordewind deed voorkomen. De implementatie van de maatregelen uit de brief van 30 januari vorig jaar die al getroffen zijn om de overdracht van medische informatie te verbeteren is in volle gang. Die maatregelen omvatten een handreiking voor de medische beroepsgroep, het invoeren van de toestemmingsverklaring om de overdracht soepel te laten verlopen en het aanpassen van de werkwijze van de betrokken organisaties zodat er meer duidelijkheid is. Ik onderschrijf het belang van de uitwisseling van medische data. De bottleneck zit hierbij in het feit dat er om de verschillende belangen en wettelijke zaken heen gewerkt moet worden. Medische informatie is nu eenmaal niet geheel vrij overdraagbaar. Zoals de Kamer weet, doen we er alles aan om die processen te verbeteren zodat de overdracht goed loopt. We moeten echter een pad zoeken door allerlei andere, en ook begrijpelijke, obstakels zoals de inhoud en de vraag hoe het met medische gegevens zit, en daar moeten we omheen. De eerste aanbeveling...

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Misschien mag ik dit punt verduidelijken?

De **voorzitter**: Sorry. Laten we afspreken dat we gewoon proberen om de Staatssecretaris zijn betoog te laten afmaken. Ik sta nog maar weinig interrupties toe. Vervolgens kunnen we gewoon een ruimte tweede termijn hanteren.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: De heer Voordewind vroeg naar de aanbeveling om structureel in gesprek te gaan met medewerkers over het

signaleren en vastleggen van relevante medische informatie over vreemdelingen in de procedure, en van informatie over bijzonderheden, houding en gedrag. Die aanbeveling neem ik ook over. Er wordt met de medische beroepsgroep de laatste hand gelegd aan een handreiking voor de overdracht. We zullen daarna actief stimuleren dat deze in de praktijk wordt gebruikt en toegepast. Dit geldt ook voor niet-medisch personeel, omdat ook zij signalen kunnen opvangen die zeer relevant zijn bij overdracht.
De heer Voordewind vroeg of hij een reactie kon krijgen op de motie die deze week is aangenomen over aparte opvang. Een Kamermeerderheid heeft daarover een brief gevraagd en die krijgt de Kamer gewoon. Ik informeer de Kamer binnenkort ook over alle andere zaken, los van die motie, want volgens mij gaat het over het bredere vraagstuk van het beschermen van mensen in de opvang. Ik heb eerder al aangegeven geen voorstander te zijn van gescheiden opvang, ook niet per categorie. Daar wil ik dus niet aan. Ik vind wel dat we de veiligheid moeten waarborgen en ik zal de Kamer melden hoe ik effectiever wil zijn in het aanpakken van degene die de dreiging veroorzaakt en niet van degene die daar het slachtoffer van is. Ik zal de motie dus nauwkeurig bestuderen in het licht van het huidige beleid, waarbij dit allemaal mogelijk is en waarbij in noodsituaties, dus niet veelvuldig, overplaatsing kan plaatsvinden. Dat kan ook overplaatsing naar een andere generieke opvang zijn waar de veiligheid wel gewaarborgd is. Daar hebben we verschillende pragmatische handelingen voor. Ik zal in mijn reactie ingaan op de manier waarop het kabinet denkt om de veiligheid te waarborgen door met name de daders aan te pakken en niet bij binnenkomst – ik geloof niet dat de motie daartoe opriep – het signaal te geven dat er gescheiden opvang is en we dus bepaald achterlijk gedrag belonen. Je dient gewoon respect te hebben voor verschillen. Eerlijk gezegd, en wat je er verder ook van denkt: het overgaan tot dreigementen en fysieke bedreiging en geweld slaan sowieso nergens op en dat moet vanaf begin af aan duidelijk zijn.

De **voorzitter**: Dat was de eerste termijn van de Staatssecretaris. Ik stel voor om de tweede termijn van de Kamer te beginnen met de heer Fritsma. Dan sluit ik straks wel achter het rijtje aan als de gebruikelijke voorzitter weer terug is. Ik stel voor om een spreektijd van twee minuten per fractie te hanteren.

De heer **Fritsma** (PVV): Voorzitter. Ik blijf natuurlijk zitten met het punt van de dag: die luchtbrug Turkije-Europa. Het blijft gewoon onduidelijk. De Staatssecretaris, misschien dat hij kan meeluisteren, zegt nu dat zo'n luchtbrug er kan komen bij een «significante duurzame reductie van de instroom». Ik heb hier de Handelingen van een paar weken geleden, waarin hij letterlijk zei dat de instroom richting nul moet en op nul moet zitten voordat er wordt overgegaan tot het ophalen van vluchtelingen. Conclusie: de Staatssecretaris beweegt gewoon. Eerst zegt hij: eerst op nul en dan vluchtelingen overnemen. Nu heeft hij het over een significante duurzame reductie. De Staatssecretaris kan wel nee schudden, maar we blijven bezig met het breken van beloftes; we blijven bezig met zand in de ogen strooien; we blijven bezig met het noemen van steeds weer andere aantallen. Dat moet een keer afgelopen zijn. De Staatssecretaris lijkt nu toch te buigen voor Samsom, voor het PvdA-plan, door nu een totaal ander verhaal neer te zetten dan een paar weken geleden. Zo simpel is het. Daarmee blijft hij de Nederlanders zand in de ogen strooien. Ik roep de Staatssecretaris op om met beide gedragingen te stoppen. En daar kan ik het bij laten.

De **voorzitter**: Ik verzuimde daarnet te zeggen dat we in deze ronde nog één onderlinge interruptie kunnen toestaan.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Voorzitter. Laat ik vandaag mijn zegeningen tellen: de Staatssecretaris gaat serieus kijken naar de mogelijkheden voor de vreemdelingenbewaring bij de 1F'ers en mensen die op andere manieren verdachte zijn, als er zicht is op berechting. Het is belangrijk dat we daarin beweging krijgen.
Het is ook belangrijk dat de Staatssecretaris toezegt dat hij gaat spreken met de burgemeesters, want ik heb begrepen dat ruim 40 burgemeesters vrij stevig hebben aangegeven dat ze de deur dichtdoen voor deze Staatssecretaris waar het gaat over grootschalige opvang. Het is goed dat de Staatssecretaris daar serieus naar wil kijken.
Ik hoor dat de Staatssecretaris op een aantal punten vrij realistisch is en dat hij geen ijzer met handen kan breken. Het is echter zeer teleurstellend dat de Minister-President doorgaat met het neerzetten van het beeld dat het om nul gaat en dat er pas iets mag gebeuren, als die nul in zicht is gekomen, terwijl hij ondertussen allerlei afspraken met Turkije maakt en we moeten sleuren en trekken om daar wat zicht op te krijgen. En dan zegt de VVD vervolgens vandaag stuiterend dat het allemaal niet opschiet.
Maar goed, de Staatssecretaris doet de dingen die moeten gebeuren en waarvan ik nog twee punten wat scherper wil hebben: de terugkeerregeling en het misbruik daarvan. Ik vond de Staatssecretaris te weinig concreet over wat hij daaraan wil doen. Het lijkt erop dat we straks én gewoon kinderbijslag blijven betalen én repatriëringsgeld als mensen hier zijn geweest. Als ze een aantal jaren in Nederland hebben gewerkt en een uitkering krijgen, gaan we die ook naar Marokko brengen. Zo zijn we langzamerhand op allerlei verschillende potjes enorme hoeveelheden geld naar Marokko aan het brengen, terwijl het zijn onderdanen niet terugneemt. Ik vind echt dat dit niet kan. Over de manier waarop we er uiteindelijk voor zorgen dat die vreemdelingen terugkeren, vind ik de Staatssecretaris niet concreet genoeg. Hij heeft iets over de Commissie gezegd, maar ik wil weten wat deze Staatssecretaris concreet gaat doen, zodat het wel vorm krijgt.

De **voorzitter**: Dan is het woord aan mevrouw Kuiken bij afwezigheid van de heer Sjoerdsma die misschien dadelijk zijn tweede termijn nog komt inhalen.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Voorzitter. Ik dank de Staatssecretaris voor zijn antwoorden. Ik ben nu toevallig de eerste en ik vraag een VAO aan, omdat ik een motie overweeg. Die betreft natuurlijk het punt van Turkije, waarbij ik het belangrijk vind om twee dingen te markeren. Ik snap dat er nog onderhandelingen gaande zijn. Ik hoor goed dat de Staatssecretaris nog helemaal niet uitgaat van een impasse, maar ervan uitgaat dat het goed komt. De PvdA is ook van mening dat afspraken met Turkije alleen kunnen op het moment dat die ook gaan over het terugnemen en tegenhouden van migranten. Het pakket moet in evenwicht en in samenhang zijn. Tegelijkertijd vind ik dat als Turkije die bereidheid toont, ook het kabinet zijn bereidheid toont en niet in een soort chickengame blijft hangen van «eerst jij en dan ik» of «ik eerst». Die benadering wil ik graag nog wat scherper in de toezegging.

Voorzitter: Ypma

De heer **Azmani** (VVD): Voorzitter. Volgens mij is de berichtgeving van vanochtend een groot onderwerp en dat is jammer voor de andere stukken die op de agenda staan. Zoals ik al heb aangegeven in de eerste termijn vind ik het zeer onwenselijk om nu een gebaar te maken naar Turkije, terwijl Turkije moet leveren op basis van gemaakte afspraken. Een extra wortel helpt echt niet. Dat is volstrekt naïef. Afgezien daarvan ben ik blij met de beantwoording van de Staatssecretaris op het punt van het terugkeerbeleid, de positie van de Europese Commissie daarin en de

manier waarop dat proces is verlopen. Om eerlijk te zijn, vind ik het schrikbarend. In de Europese Migratieagenda van vorig jaar april zit een balans: relocatie aan de ene kant, inzet op terugkeer aan de andere kant. Als we de panelen van West- en Oost-Europa en Noord- en Zuid-Europa in balans willen brengen, moeten we juist inzetten op het terugkeerbeleid. Weliswaar komt dat nu van de grond, maar naar mijn mening mag er wel een tandje bij. Ik roep de Staatssecretaris ook in tweede termijn graag op om daar nog wat woorden aan te wijden en aan te geven hoe hij zijn rol ziet in het versterken van de aandacht van de Europese Commissie daarvoor. Dat vraag ik ook omdat we in het werkbezoek dat we hebben afgelegd, van alle kanten, van de Grieken et cetera, nadrukkelijk teruggekregen dat het draagvlakondermijnend is en dat men niet begrijpt waarom er niet zwaar op wordt ingezet bij bijvoorbeeld een land als Marokko, maar ook een land als Pakistan.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Voorzitter. De Staatssecretaris geeft aan dat grootschalige hervestiging mogelijk is als die leidt tot een nettodaling van de instroom, maar het punt is juist dat we met die houding de hakken niet uit het zand krijgen. We moeten juist een teken van goede wil tonen en volgens mij doen we dat door wat al eerder is bepleit, namelijk door minimaal 400 vluchtelingen per dag gedurende een maand te hervestigen. Dan zorgen we er echt voor dat de boel goed losgetrokken wordt. Daarmee moet inderdaad meteen na de top van start gegaan worden. Ik ben blij dat daar een motie over komt. GroenLinks heeft net bij de regeling van werkzaamheden gevraagd om het VAO vandaag nog plaats te laten vinden, zodat we vandaag weten hoe de Kamer hierin staat.
Ten aanzien van 1F snap ik de redenatie van de Staatssecretaris ...

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Ik heb nog één vraag aan mevrouw Voortman. We zijn beiden voor het mogelijk maken van legale migratie en hervestiging. Mijn partij is er echter ook heel nadrukkelijk voorstander van dat Turkije de bereidheid toont om mensen terug te nemen, in eerste instantie sowieso de economische migranten, maar uiteindelijk ook mensen van bijvoorbeeld Syrische afkomst. Zit dat ook voor mevrouw Voortman in het totale pakket?

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Wat ik steeds begrepen heb, is dat dit voor de PvdA pas aan de orde is op het moment dat Turkije in alle opzichten een veilig land is. Volgens mij is dat vooralsnog niet het geval. Het is dus een beetje theoretische vraag.

Mevrouw **Kuiken** (PvdA): Feitelijk heeft Griekenland al een overeenkomst met Turkije om sowieso mensen die geen asiel aanvragen, terug te kunnen sturen. Daarmee ben ik akkoord. Ik vind dat ze dat moeten uitbreiden. Mijn vraag aan GroenLinks is of GroenLinks die bereidheid ook toont. We moeten ons ook realiseren dat we nu juridisch ongeveer zo ver zijn en dat er natuurlijk vervolgafspraken moeten komen. We kunnen niet alleen in gemakkelijke oplossingen blijven denken. Om tot een akkoord te komen, moeten er ook ongemakkelijke zaken bij worden betrokken.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Daarmee ben ik het helemaal eens. Dat moet inderdaad in de uitwerking aan de orde komen. Dat is inderdaad het totaalpakket waarover we het moet hebben, maar wat is een goede balans daarin?
Ten aanzien van 1F volg ik de redenatie van de Staatssecretaris dat we mensen die aantoonbaar oorlogsmisdaden hebben gepleegd, niet willen belonen met een verblijfsvergunning. Het probleem met 1F'ers is juist dat er een verdenking is, maar dat vervolgens niet gestaafd wordt of de beschuldigingen overeind blijven. De enige manier waarop je dat kunt

doen, is door over te gaan op vervolging. Tot nu toe zijn er maar twee 1F'ers daadwerkelijk vervolgd. Wil de Staatssecretaris werk maken van vervolging van 1F'ers? Dat lijkt me voor alle partijen het beste.
Met betrekking tot de capaciteit van de IND heeft de Staatssecretaris aangegeven dat de wachttijd gemiddeld zeven maanden is. Ik heb ook gevraagd hoe het zit met de berichtgeving dat de IND-capaciteit op noodvangplekken als Heumensoord wordt afgebroken ten gunste van extra IND-capaciteit voor Dublinzaken. Het is toch niet zo dat die op plekken als Heumensoord opeens niet meer nodig is?
Over de prognoses hebben we een flink aantal vragen gesteld en ik wacht de beantwoording daarvan af.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Voorzitter. Dank aan de Staatssecretaris. Ik wacht de motie van de PvdA af. Ik ben benieuwd of die stevig genoeg is, maar dat gaan we zien. Ik denk dat wat de Staatssecretaris zegt, namelijk eerst nog even afwachten waarmee de Turken komen als het gaat om de bescherming van de eigen grenzen, leidt tot de patstelling die we niet willen. Ik denk dat en-en mogelijk is: én we moeten van start gaan met de hervestiging van die 400 én Turkije moet er alles aan doen om tot de veilige landen te behoren en de vluchtelingen in de opvang te respecteren.
Voor het punt van de mobiele IND-teams die ik eerder heb voorgesteld vraag ik een motie aan, tenzij de Staatssecretaris bereid is om te bekijken of het tijdwinst kan opleveren. Nu moeten er duizenden vluchtelingen heen en weer gesleept worden; daarbij zitten ook kinderen die dan weer van school afgehaald moeten worden om naar de aanmeldcentra te gaan, terwijl we inderdaad een aantal IND-mensen die reis kunnen laten afleggen. Ik vraag natuurlijk of de Staatssecretaris dat wil onderzoeken.
In reactie op de motie over de bescherming van asielzoekers zegt de Staatssecretaris dat ze ook prima naar een andere opvang kunnen gaan. We moeten dan natuurlijk wel scherp monitoren dat ze niet weer in dezelfde situatie terechtkomen, als het homo's en christenen betreft. Ik hoop echt dat het tot een veiliger plek gaat leiden en niet tot het verplaatsen van de slachtoffers naar andere azc's, waar alles weer opnieuw begint.

De heer **Van Klaveren** (Groep Bontes/Van Klaveren): Voorzitter. Dit kabinet heeft geen duidelijke koers, gedragen door een VVD-PvdA-coalitie die onderling tot op het bot verdeeld lijkt te zijn over de oplossing van het asielvraagstuk. De VVD rept keer op keer over «het einde dat in zicht is», maar noemt geen getal. Er komt geen antwoord op een legitieme vraag hoeveel asielzoekers Nederland volgens dit kabinet aan zou kunnen. Vandaag rept de Staatssecretaris over «significante reductie» inzake het PvdA-luchtbrugplan, maar weigert aan te geven wat «significante reductie» dan inhoudt. Dit kabinet lijkt het hele asielgebeuren te reduceren tot een semantisch spelletje.
Turkije is onbetrouwbaar en Europa, dus ook Nederland, ontwricht zichzelf door enorme aantallen asielzoekers binnen te blijven halen. Als we een echt structurele oplossing willen, moeten we niet toe naar het luchtbrugplan van de PvdA, maar naar herinvoering van de grenscontroles en alleen opvang in de regio.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Voorzitter. Ik ben heel erg benieuwd naar hoe een eventuele motie eruit zal zien. Ik hoop dat we die rondgestuurd krijgen, voordat we vanmiddag het VAO voeren. Ik ben heel erg benieuwd en laat ik vooropstellen dat mijn fractie zich in ieder geval kan vinden in de lijn die ik meen te kunnen ontdekken in het PvdA-plan. De PvdA stelt het volgende: we kunnen mensen overnemen uit conflictregio's; dat is hard nodig, want de regio barst uit zijn voegen; we moeten onze internationale verantwoordelijkheid nemen, maar we werken tegelijkertijd

aan betere opvang in de regio en proberen meer grip te krijgen op de vluchtelingenstromen die richting Europa en richting Nederland komen. Daar kan ik me goed in vinden.
Ik heb nog een enkele vraag aan de Staatssecretaris. Voor zover ik heb begrepen, richten de zorgen die zijn uitgesproken over de lijst van veilige landen en de positie van de lhbt's daarin, zich op dit moment vooral op het land Jamaica. Er is gezegd dat er een uitzondering wordt gemaakt voor een aantal landen waar lhbt's notoir niet veilig zijn, maar dat die uitzondering niet is gemaakt voor Jamaica. Op dat punt krijg ik graag helderheid van de Staatssecretaris.
De Staatssecretaris heeft gelijk: de Raad van State heeft geen vraagtekens gezet bij de rechten van asielzoekers die onvoldoende gewaarborgd zouden zijn nu de termijnen verlengd worden. Over de expliciete uitwerking van het sporenbeleid is de Raad echter kritisch. Ze zegt dat ze nog onvoldoende ziet hoe de rechten die de mensen in de reguliere asielprocedure wel hebben, geborgd zullen zijn in het sporenbeleid. Ik hoop dat de Staatssecretaris mij in het komende halfuur nog een reactie kan geven over de manier waarop hij met die kritiek omgaat.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Voorzitter. Er waren vragen over de terugkeerondersteuning. Die had ik in de eerste termijn gemist. Mevrouw Van Toorenburg vroeg hoeveel pakketjes we naar Oekraïne blijven sturen. De laatste tijd hadden we vooral te maken met Oekraïne. We onderzoeken nu of er inderdaad sprake is van misbruik of dat er bijvoorbeeld sprake is van een ontwikkeling in een bepaalde regio – dat gebeurt ook en is dan meestal tijdelijk – waardoor er mensen uit die regio komen en wij dan beoordelen dat de situatie niet erg genoeg is voor asiel. Dan kan er ook opeens sprake zijn van een instroomstijging en dan is zo'n terugkeerregeling niet meteen failliet, om het zo maar te zeggen. We zijn nu bezig te kijken naar Oekraïne, en vooral naar de regio Ivano-Frankivsk, een welbekende Oekraïense regio. Daar zagen we een opvallende stijging die we nu onderzoeken. Ik verwacht heel binnenkort te horen of de regeling voor die regio inderdaad aan misbruik onderhevig is. Als dat zo is, zal ik hem afschaffen, zoals ik dat ook bij andere landen en regio's heb gedaan.
De terugkeerondersteuning is een goed instrument om mensen terug te laten keren. Gedwongen terugkeer loopt nog weleens moeilijk. Het kan dus gewoon efficiënter zijn om het met terugkeerondersteuning te doen, maar als dat een aanzuigende werking heeft, moeten we ermee stoppen, want dan gaat het tegen ons werken.
Ik heb mevrouw Van Toorenburg niet toegezegd dat ik met 40 burgemeesters ga spreken, maar wel dat ik de enquête zal bekijken. Toevallig ga ik binnenkort langs de regietafel in die regio, de mooie provincie die ze noemde. Die afspraak staat al. Dat is dus een mooie kans voor de mensen die kritiek hebben geuit om die nogmaals te uiten. Ik zal in de krant nazoeken welke burgemeesters kennelijk mijn nummer nog niet hadden, waardoor ze het mij niet rechtstreeks hebben kunnen laten weten.
De heer Azmani vroeg om extra aandacht voor terugkeer. Mevrouw Van Toorenburg had daar ook een vraag over. Ik zit heel erg op het spoor van de Commissie aansporen dat te doen en er niet zelf langs te gaan, hoewel er misschien wel een nieuwe aanleiding is om dat gesprek nog eens aan te gaan. Ik zag inderdaad dat Duitsland zelf maar weer was gegaan, en dat hoor ik ook van andere collega's, maar laat ik erbij zeggen: met wisselend effect. Het gebeurt ook dat ze terugkomen en dat het daarna erger wordt in plaats van beter. Het zijn lastige processen. Ik vind dat de Europese Commissie de grootste vuist heeft als ze namens ons allemaal spreekt. Dan kunnen we op markttoegang en andere zaken de zaak afmaken en er iets voor terugkrijgen. Dat vind ik de beste optie, maar het is geen uitbesteding. Ik zal de Commissie erop blijven attenderen en ook, wat ik eerder wellicht een beetje voorbarig aangaf, de Kamer informeren of ik andere creatieve oplossingen zie dan oplossingen via de hulp- en

handelsrelatie. Die vind ik goed, maar we hebben ook weleens gezien dat die niet effectief waren. En het gaat uiteindelijk om het effect van medewerking aan terugkeer.

De heer **Azmani** (VVD): Volgens mij was er een goed voorstel van de Staatssecretaris om wat met visumfacilitatie te doen, want daarmee worden de personen om wie het gaat direct geraakt. Het gaat mij er meer om dat ik vind, kijkend naar de Europese Commissie die de lidstaten wijst op bestaande afspraken, dat die moeten worden uitgevoerd. Vandaag was er weer het bericht dat we echt af moeten van de controle van de binnenlandse grenzen. Dan denk ik echt bij mezelf: kom op zeg. We hebben ook afspraken gemaakt op het punt van terugkeer. Volgens mij moet daar nu echt op ingezet worden. De Staatssecretaris zei gekscherend dat de vicevoorzitter, de heer Timmermans, er dan maar naartoe moet, maar ik meen het serieus. Het moet op hoog diplomatiek niveau, gelet op de crisis waarin we met elkaar zitten. Er moet gewoon op geacteerd worden. Het duurt echt te lang; het ondermijnt alles, ook de andere afspraken die zijn gemaakt.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: De energie is er nu vooral op gericht om de Turkijeroute ook te benutten voor terugkeer, het terugnemen van mensen. Als dat lukt, is dat een flinke stap. Dan kunnen we sneller iets aan terugkeer doen, omdat Turkije dan ook als veilig derde land beschouwd kan worden. Als de situatie verbetert, kan ook Nederland daar gebruik van maken. Het is natuurlijk een omweg. Ik heb er wel begrip voor dat omdat de Turkijeroute kansrijk is, daar nu meer energie in gestoken wordt dan in de directe route. Ook in het geval dat de Turkijeroute, die omweg, lukt, moet de Commissie daarna nog steeds zo snel mogelijk vaart maken om een rechtstreekse terugkeer op gang te krijgen. Daarop zal ik de Commissie blijven aanspreken en ik zal er ook zelf bij onze contacten op blijven hameren.
Mevrouw Voortman vroeg naar het 1F-beleid. Ze ziet daar een verschil met het strafrecht. Het vreemdelingenrecht en het strafrecht zijn gewoon twee verschillende delen. Ik zou in het vreemdelingenrecht niet dezelfde maatstaf willen hanteren als in het strafrecht. Ik zou niet pas bij strafrechtelijke veroordeling voor oorlogsmisdaden willen overgaan tot het tegenwerpen van 1F en het ontzeggen van verblijfsrechten in Nederland. Ik zou die twee niet gelijk willen schakelen. Ik ben er wel voor dat als we die tegenwerping doen – die wordt namelijk ook getoetst, en het is dus niet zo dat de IND die kan bedenken – we ook zo veel mogelijk strafrechtelijk vervolgen. Daar ben ik het helemaal mee eens, maar ik wil die twee dingen niet conditioneel maken. Er zijn gewoon praktische problemen. Ik snap ook dat voor een strafrechtelijke veroordeling waarbij sprake is van een vrijheidsberoving, dus een celstraf, de lat anders ligt dan bij het niet-toekennen van beschermings- en verblijfsrechten. Ik zou die twee niet op één hoop willen gooien.

Mevrouw **Voortman** (GroenLinks): Dat was niet het punt dat ik heb gemaakt. Het punt dat ik maakte, was dat als we op deze manier met 1F'ers omgaan, we ook werk moeten maken van snelle vervolging. Van alle 1F'ers in Nederland zijn er maar twee vervolgd. Mijn vraag was of de Staatssecretaris ervoor wil zorgen dat er veel sneller vervolgd wordt, zodat we gewoon duidelijkheid hebben.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Ik kan niet garanderen dat het OM in alle gevallen genoeg aanleiding ziet voor vervolging. Ik kan zeker niet de rechtsstatelijke verhoudingen omvergooien door een uitspraak te doen over wat het OM zou moeten beslissen. Het OM heeft het vervolgingsmonopolie. Ik kan er wel toe bijdragen dat de zaken zo snel mogelijk bij het

OM komen te liggen, maar het OM heeft in onze rechtsstaat de bevoegdheid om te besluiten tot vervolging.
Mevrouw Voortman en mevrouw Gesthuizen vroegen naar het verschil in positie van lhbt's uit Jamaica in vergelijking met Marokko. Waarom is Marokko wel categorisch en Jamaica niet? In Marokko is de situatie pregnanter. Het is ernstiger. Homoseksuele handelingen zijn daar strafbaar. Het is al een schande dat die wet er is, maar die wet is ook geen dode letter. Die wordt toegepast. In Jamaica zijn wel gevallen bekend van discriminatie van lhbt's, maar niet van strafrechtelijke veroordeling van homoseksuele handelingen. Er is dus een verschil in situatie, wat zijn weerslag vindt in het verschil in betiteling «categorisch», wel of niet, als uitzonderingscategorie op de veiligelandenlijst. Ook bij Jamaica is er aandacht voor en in individuele gevallen zal het zeker gewogen worden, maar het is een andere situatie dan in bijvoorbeeld Marokko.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Hoe moet ik me dat precies voorstellen? Hoe wordt dat in het toekomstige beleid gewogen voor lhbt's uit Jamaica?

Staatssecretaris **Dijkhoff**: Dat is een individuele weging binnen de procedure van kennelijk ongegrond, waarbinnen de termijnen weliswaar korter zijn, maar er nog steeds gelegenheid is om verhaal te doen dat aanleiding kan geven tot het inhoudelijk in behandeling nemen van het asielverzoek.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Dan ben ik extra benieuwd naar het antwoord van de Staatssecretaris op mijn andere vraag over de kritiek van de Raad van State.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: In het sporenbeleid maken we inderdaad vooraf een inschatting. De kritiek van de Raad van State snap ik wel. De ene procedure is comfortabeler en met meer waarborgen en kansen omkleed dan de andere, maar de richtlijn is er al op ingesteld dat die verschillen bestaan. Materieel is er inderdaad een verschil per spoor – anders had ik die natuurlijk ook niet hoeven instellen – maar de richtlijn maakt ook materieel onderscheid in de wijze van behandelen en de rechten en waarborgen voor de verschillende asielaanvragen op grond van de vraag of men uit een veilig land komt of niet. De Raad van State merkt terecht op dat daar een verschil in is. Ik wil er geen semantische discussie van te maken, maar die rechten worden ontleend aan een richtlijn die zelf ook stelt dat er een verschil kan zijn in procedurele rechten en waarborgen. Mensen hebben dus minder rechten dan voorheen, maar niet minder dan hun toekomt op grond van de procedurerichtlijnen en de verdragen.
Ik ben het met mevrouw Kuiken eens met betrekking tot een koppeling van zaken. Het is goed dat zij ook het onderscheid maakte tussen het terugnemen van economische migranten en het terugnemen van vluchtelingen. Bij Turkije gaat het inderdaad bij een eventuele hervestiging om een-op-een bij het terugnemen van veelal Syrische vluchtelingen. Dat kunnen communicerende vaten zijn; niet een-op-een communicerend, maar wel leidend tot een lagere instroom, zoals ook in het plan zit om mensen «ship back, fly in», om het zo maar te noemen, te hervestigen. En als we die afspraken hebben gemaakt, moet het daarna niet zo zijn dat iedereen voor de uitvoering op elkaar gaat zitten wachten. Laten we eerst echter die afspraken met Turkije maar maken en daarna tot uitvoering brengen. We delen in ieder geval dat zo'n hervestiging gelinkt is aan afspraken over het terugnemen van niet alleen de economische migranten, maar ook van de vluchtelingen. Turkije heeft laten zien dat het niet alleen op papier, maar ook in de praktijk bereid is om economische migranten terug te nemen die geen recht hebben op bescherming. Daarna moet het gesprek aangegaan worden over de andere categorie waaraan

ook een eventuele hervestiging gekoppeld is. Als we daar dan overeenstemming over hebben, moeten we een impasse voorkomen, zoals we ook op andere punten een impasse proberen te voorkomen. Dan moet Turkije wel bereid zijn om echt werk te gaan maken van het tegenhouden en terugnemen van vluchtelingen. We zitten nu echter niet in de situatie dat die afspraak er al ligt en dat alles geaccordeerd is, maar dat het niet van de grond komt. Die situatie hebben we niet, want we moeten eerst die afspraak zien maken.
Mevrouw Voortman spreekt over tekenen van goede wil. Er liggen al 3 miljard tekenen van goede wil klaar om een en ander op projectbasis te financieren. Uit de gesprekken die ik voer – ik zit natuurlijk niet aan de eindtafel; baas boven baas – en uit wat ik teruggekoppeld oorlog, heb ik echter niet de indruk dat Turkije maandag zegt «Waarom? Jullie willen helemaal niets». Ik denk niet dat we zo'n gesprek hebben. Zo zie ik het niet, Een wortel voorhouden is wat anders dan hem alvast geven en laten opeten, en er daarna nog eens over gaan praten. Ik vind die koppeling belangrijk. Het moet echt gekoppeld zijn aan een flinke reductie van de instroom van vluchtelingen naar Europa.
De heer Voordewind had een vraag over de IND en mevrouw Voortman had een vraag over IND-medewerkers die weg zouden zijn uit Heumensoord. Dat kan. Bij het wegwerken van achterstanden bij de eerste registratie en de aanmeldgehoren hebben we tijdelijk wel medewerkers naar de opvang gestuurd, maar ik heb geen kantoor op Heumensoord voor het beoordelen van asielaanvragen. Ik zei net ook al, dat het natuurlijk kan zijn dat een bepaald type medewerker niet meer zo erg nodig is omdat de achterstanden inmiddels zijn weggewerkt en er wordt overgegaan op beslismedewerkers. Bij het sporenbeleid waarbij de sporen op Dublin en op veilige landen sinds 1 maart zijn geactiveerd, zijn de betreffende mensen bij voorrang aan de beurt in de behandeling om te voorkomen dat ze zeven maanden in de opvang zitten. Dat heeft op zich namelijk al een aanzuigende werking, omdat mensen de opvang, ondanks alle klachten die erover zijn, soms toch verkiezen boven hun eigen huis in een veilig land. Hoe korter mensen die geen recht op opvang hebben hier in de opvang zitten, hoe minder opvang we hoeven te realiseren.
De heer Voordewind zei dat de mensen nu met bussen naar de IND gaan. Eerlijk gezegd vind ik dat ook terecht. De reistijd en de logistieke tijd is dan hun tijd. Als ik daar IND-tijd van maakt, moet de heer Voordewind wel accepteren dat de beslistermijnen oplopen. Nu vervoert een buschauffeur de mensen immers, maar dat is geen beslismedewerker van de IND. Als ik IND'ers op één dag naar vier verschillende locaties moet sturen of van huis uit naar een andere plek, zie ik alleen maar tijdverlies, wat ten koste gaat van de productie, zoals dat dan heet, in de beslisprocedures.

De **voorzitter**: Na de opmerkingen die buiten de microfoon gemaakt zijn over de al gebruikte interrupties geef ik u het voordeel van de twijfel. Ga uw gang.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): We hebben zelfs verhalen gehoord dat vanwege wachttijden doordat die bussen hier en daar in de file kwamen, IND-medewerkers weer naar huis werden gestuurd en uitzendbureaus hun mensen weer terugkregen. Ook die bussen geven dus logistieke problemen en problemen bij de IND-medewerkers. Ik heb begrepen dat er 40 miljoen is vrijgesteld voor extra investering in IND-capaciteit. De Staatssecretaris kan dus ook rekening houden met de menselijkheid voor die asielzoekers die niet elke keer overal naartoe gesleept willen worden.

Staatssecretaris **Dijkhoff**: In het voorbeeld van de heer Voordewind had het ook niet geholpen als die IND-medewerkers in de file stonden. Er is keurig vervoer voor de mensen naar de locatie waar hun aanvraag in

behandeling genomen wordt. Van het beeld dat de heer Voordewind schetst over de manier waarop we met mensen zouden omgaan in de asielprocedure neem ik ook afstand. Ze hoeven niet te lopen en we slepen hen niet. Ze gaan gewoon keurig in een bus. We hebben in het begin logistiek flink moeten opschalen; daarin heb ik de Kamer vorig najaar ook meegenomen. We hebben toen Defensie ingeschakeld, omdat de operatie en de omvang een stuk groter werden. Daarbij hebben we inderdaad opstartproblemen gehad. Ik zou echter de middelen die we voor de IND hebben, liever investeren in de zorgvuldigheid van de procedures en het tempo van de procedures dan in de reisbewegingen en reisfaciliteiten. Ik zie niet in hoe we daarmee op dit moment kortere doorlooptijden bewerkstelligen.

De **voorzitter**: Daarmee zijn we aan het einde gekomen van deze tweede termijn. Ik dank de Staatssecretaris hartelijk voor zijn antwoorden en mijn collega's voor hun vragen. Ik kondig aan dat er om 14.45 uur een VAO wordt gehouden met als eerste spreker mevrouw Kuiken en dat we vervolgens om 15.30 uur stemmen. Ik wens u allen een fijne dag. De mensen op de tribune dank ik voor hun belangstelling. Tot de volgende keer.

Sluiting 13.50 uur.